

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 14. RUJNA 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 238

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

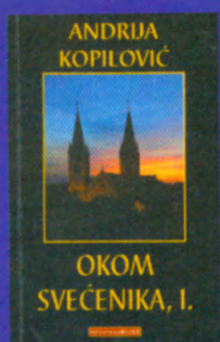
Prinosi daleko ispod višegodišnjeg prosjeka

SUŠA KUKURUZ OBRALA

INTERVJU

STIPAN JARAMAZOVIĆ

400 dinara

400 dinara

400 dinara

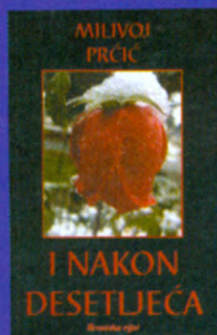
300 dinara

200 dinara

300 dinara

200 dinara

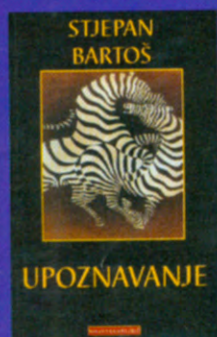
300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

300 dinara

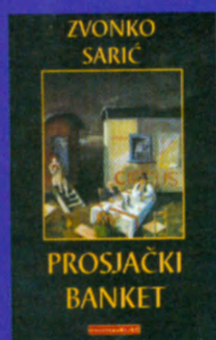
300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: .....

Ulica i broj: .....

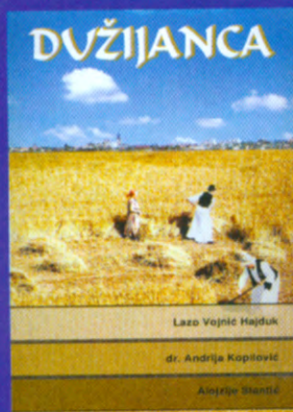
Poštanski broj, mjesto i država: .....

Telefon i e-mail: .....

Ovim neopozivo naručujem knjigu:

1. ...., komada .....
2. ...., komada .....
3. ...., komada .....
4. ...., komada .....
5. ...., komada .....

Vlastoručni potpis: .....

5000 dinara

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija Mandić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine pod
rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113)=163.42)

Procjena štete

Šteta od suše u Srbiji, prema prvim procjenama, nije manja od 30 milijardi dinara, ali će precizni podaci biti dostupni poslije ubiranja ljetine, kazao je početkom ovoga mjeseca ministar poljoprivrede Srbije *Slobodan Milosavljević*. Uz najavu da će Ministarstvo uskoro predložiti mjere za ublažavanje posljedica suše, on je poručio kako je štetu nemoguće nadoknaditi i preporučio poljoprivrednicima osiguravanje imovine i usjeva u čemu će ovo Ministarstvo sudjelovati s premijom od 30 posto. Ministar je najavio i nastojanja da objekti vodnog gospodarstva dobiju ravnopravan, pa i prioritetan tretman u infrastrukturnim projektima Nacionalnog investicionog plana, kako bi se smanjila zavisnost poljoprivrede od klimatskih promjena u budućnosti, ali i dodao kako tih sredstava Srbija nema.

No, poljoprivrednici na sjeveru Vojvodine, koji su ove godine bili u značajnoj mjeri pogođeni i oštećeni sušom, nezadovoljni reagiranjem nadležnih tijela i lijepim planovima za budućnost, zatražili su proglašenje elementarne nepogode u onim regijama gdje su štete potvrđene, uz prioritetnu nadoknadu štete u najteže pogođenim regijama u razmjeri s utvrđenim stupnjem štete. Poljoprivrednici zahtijevaju i ukidanje pristojbe za navodnjavanje i odvodnjavanje koju uredno plaćaju godinama, ali od toga nemaju nikakve koristi, te reprogramiranje poljoprivrednih kredita, a najavili su i da će, ukoliko pozitivnog odgovora na njihove zahtjeve do 25. rujna ne bude, svoje nezadovoljstvo »iskazati na drugi način«.

I dok poljoprivrednici biju svoje bitke, nastojeći da u »tržišnoj privredi« u kojoj se uredbama uređuju »tržišni odnosik«, očuvaju i unaprijede proizvodnju, političke stranke na svim razinama nastoje zauzeti što bolji start pred nastupajuće izbore. Za manjinske zajednice važni su pokraj svih drugih i izbori za nacionalno-manjinska vijeća, a za početak kampanje nedavno osnovana stranka s hrvatskim predznakom, koja također ima vijećnike u ovom tijelu, odapela je nekoliko otrovnih strelica prema odabranim ciljevima i prozvala sadašnje čelništvo Hrvatskog nacionalnog vijeća za neučinkovitost i netransparentno trošenje novca. Također, zatraženo je da se u najkraćem mogućem roku sazove sjednica Vijeća. I dok je procjena štete od klimatskih nepravilnosti u tijeku, procjena dobitaka i gubitaka od podjela unutar hrvatske nacionalne zajednice ostaje za neko buduće vrijeme. U svakom slučaju čini se kako su, za razliku od nekih drugih manjina čije su političke stranke, nakon dugog niza godina konfrontiranja na dobrom putu zajedničkog nastupa na izborima, hrvatski političari još uvijek u procesu dijeljenja i međusobnog prozivanja.

J. D.

S
A
D
R
Ž
A
J

Nastava na hrvatskom jeziku ponovno u gimnaziji	
Školsko zvono za prvu generaciju	6-9
Tribina o suši i posljedicama ove elementarne nepogode	
Proglasiti elementarnu nepogodu od suše	16,17
Izložba fotografija »City« Borisa Cvjetanovića u Galeriji »Dr. Vinko Perčić«	
Ostaci ljudskog prisustva na ulici	31
Tibor Cindrić, pjevač rock sastava »Faust«	
Rock se mora osjećati	41

UKRATKO

Izlaze li Srbi
na kosovske izbore

Službenog stava Beograda o tome trebaju li kosovski Srbi izaći na izbore u pokrajini još nema, prenosi B92. Ipak, prema najavama iz Vlade, stav će, vjerojatno, biti negativan. Stranke kosovskih Srba već su najavile bojkot izbora. Ministar za Kosovo i Metohiju Slobodan Samardžić izjavio je kako je državni vrh, poslije svestranog razmatranja, zaključio kako nisu ispunjeni uvjeti da Srbi izađu na izbore na Kosovu. On je rekao kako će konačna odluka o tome trebaju li Srbi izaći na izbore biti donijeta vrlo brzo, narednih dana.

»Državni vrh Srbije razmatrao je posljednjih dana pitanje sudjelovanja Srba na pokrajinskim izborima na Kosovu i Metohiji. Poslije više sastanaka i svestranog razmatranja pitanja, donesen je zaključak kako nisu ispunjeni uvjeti za sudjelovanje Srba na pokrajinskim izborima. To je za sada preporuka, kako uvjeti nisu ispunjeni, a konačna odluka o tome biće donesena za nekoliko dana«, kaže Samardžić.

Šefica Zastupničke grupe Demokratske stranke u Skupštini Srbije Nada Kolundžija izjavila je kako ta stranka neće upućivati poruku Srbima prije no što postigne dogovor s koalicionim partnerima.

Lider Liberalno-demokratske partije Čedomir Jovanović kaže da Srbi s Kosova nisu imali nikakvu korist od bojkota izbora 2004. Po njemu izbori su jedina prilika za nadvladavanje razlika između Srba i Albanaca na Kosovu.

Prodi za uključivanje
Hrvatske u EU

Talijanski premijer Romano Prodi u nedjelju 9. rujna u Ljubljani tijekom prvog dana svog posjeta Sloveniji sastao se s predsjednikom Unije Talijana u Hrvatskoj i Sloveniji Maurizioom Tremulom, te izrazio nadu da će Hrvatska što prije ući u Europsku uniju, prenosi Hina.

Prodi je istaknuo važnost manjina, posebno talijanske manjine u Hrvatskoj i Sloveniji, dodajući kako će ona još više biti podijeljena schengenskom granicom, te se zato nada da će i Hrvatska što prije biti uključena u europske integracije, javila je Slovenska tiskovna agencija (STA).

Prodi je u nedjelju u Kobaridu u pratnji slovenskog premijera Janeza Janše i ministra vanjskih poslova Dimitrija Rupela posjetio i muzej Prvog svjetskog rata u Kobaridu. Tom prigodom rekao je kako je Europska unija nastala i zato da se veliki ratovi u Europi ne bi ponavljali, a istaknuo je i važnost manjina.

Tiskovna konferencija Demokratske zajednice Hrvata

Reagiranjia i kritike

Od HNV-a zatraženo da u najskorije vrijeme zakažu sjednicu *
Traži se pravilna raspodjela financijskih sredstava udrugama

Na sastanku Predsjedništva Demokratske zajednice Hrvata, koji je održan prošloga tjedna, izabrana su četiri dopredsjednika stranke, a to su *Lazar Baraković*, *Dragan Hupko*, *Antun Merковиć* i *Ivica Straćinski*, priopćeno je na tiskovnoj konferenciji DZH u utorak.

Govoreći o aktualnim aktivnostima, predsjednik DZH *Đorđe Čović* naveo je kako je dosad osnovano 11 ogranka u Vojvodini, od kojih 8 u Subotici i okolici, te da je оформljena komisija za izradu internetske prezentacije stranke, koja će biti postavljena za desetak dana.

Jedna od točaka konferencije bilo je reagiranje na Otvoreno pismo kojim se, podsjetimo, skupina hrvatskih intelektualaca i dužnosnika hrvatskih institucija i organizacija, 25. srpnja ove godine, oglasila u povodu uvođenja »bunjevačkog govora s elementima nacionalne kulture« u školsku nastavu.

»Zabrinutost potpisnika Otvorenog pisma je neuvjerljiva, budući da imaju udjela u odlučivanju pri donošenju spomenutih odluka i aktivno sudjeluju u radu, a da pri tomu nisu uopće aktivno sudjelovali u raspravi, a kamoli da su se suprotstavili mjerodavnim tijelima na vrijeme.

nog vijeća iz redova DZH. U tom kontekstu, od HNV-a i odgovornih dužnosnika zatraženo je da u najskorije vrijeme zakažu sjednicu »kako bi se mnoge stvari stavile na dnevni red i tako dobila mogućnost da se raspravi o iznesenim stavovima i primjedbama«.

Također, stranka je dala potporu apelu Nezavisnog društva novinara Vojvodine u povodu prijetnji koje su upućene glavnom i odgovornom uredniku »Subotičkih novina« *Đorđu Dragojloviću* i njegovoj obitelji, te uputila apel državnim tijelima reda i sigurnosti da otkriju počinitelje.

Na konferenciji je izneseno i neslaganje s tvrdnjama u tekstovima publicista *Tomislava Žigmanova*. »DZH poziva Tomislava Žigmanova da ne unosi nemir u hrvatsku zajednicu priopćenjima i razmišljanjima koja iznosi u svoje osobno ime, budući da su to njegovi osobni stavovi i nemaju nikakvo utemeljenje u hrvatskoj zajednici. Tomislavu Žigmanovu ne treba dopustiti da zlorabi medije, a pogotovu ne program uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice i 'Hrvatsku riječ', čime degradira ove medije a time i cijelu hrvatsku zajednicu«, rekao

Apel potpisnika matičnoj državi, u obliku otvorenog pisma, nije riješio problem, već predstavlja lažnu brigu o hrvatskoj zajednici putem kojeg oni žele da njihove probleme rješavaju drugi«, rekao je Čović, naglasivši ujedno kako se ovakvim liberalnim stavom države Srbije »otvara prostor za uvođenje i svih ostalih govora u državi«.

Predstavnici stranke su nadalje izrazili potporu radnom sastanku hrvatskih udruga iz Podunavlja i Srijema, održanom u Baču, kojom se traži da se financijska sredstva pravilno raspodijele udrugama, te istaknuli kako će stranka podržati ovu inicijativu preko vijećnika Hrvatskog nacional-

je Čović, dodavši kako će, ukoliko se »nastavi s ovakvim zlouporabama«, stranka biti prinuđena tražiti zaštitu od mjerodavnih tijela odgovornih za takvo djelovanje.

DZH je priopćenjem pozvala sve Hrvate i druge građane diljem Subotice, Vojvodine i cijele Srbije da dođu u stranku, informiraju se i upoznaju njihovo djelovanje, »da upoznaju naše planove i programe koje smo zacrtali, a koji su u interesu naše zajednice«. DZH je najavila da će njene aktivnosti »biti usmjerene k važećim usvojenim sporazumima između države Srbije i države Hrvatske i legalnim institucijama«.

D. B. P.

► *Tragom za izgubljenim mislima.*

► *Žene poznaju savršena muškarca samo u knjigama.*

Dujizmi

► *Da nisam bio odan, ne bih bio izdan.*

► *Ako sumnjate u uspjeh, budite sigurni u neuspjeh.*

Održana sjednica Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«

Izražena želja za suradnjom s osnivačem

Izvršnom odboru HNV-a upućeno traženo izvješće o ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine na informiranje na materinskom jeziku * Književnik Petko Vojnić Purčar novi član Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ« * Započinju pripreme za obilježavanje 5. obljetnice izlaženja tjednika »Hrvatska riječ« * Raspisuje se natječaj za dječje radove na hrvatskom jeziku

Upravni odbor Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« jednoglasno je usvojio izvješće o ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine na informiranje na materinskom jeziku, koje je od ovoga tijela zatražio Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća. U odluci koja je usvojena na sjednici održanoj u Subotici 7. rujna, Upravni odbor, među ostalim, pozdravlja zanimanje Izvršnog odbora HNV-a za aktivnosti ove ustanove, budući da službenog kontakta između resorno zaduženog člana Izvršnog odbora HNV-a i uprave NIU »Hrvatska riječ« do pojave ovoga zahtjeva, a to je punih 10 mjeseci, nije bilo. Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« suradnju između ove ustanove i HNV-a, kao osnivača, smatra neophodnom i neizbježnom, a mogućnosti međusobne potpore na putu k istom cilju – jesu velike.

Ujedno, Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« ističe da se budućnost ove ustanove može planirati i definirati samo u najtješnjoj suradnji s upravom ustanove, te da izostavljanje te suradnje nije put koji može biti u interesu NIU »Hrvatska riječ« i hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, u cjelini. Stoga, Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« poziva sve strukture i pojedince u hrvatskoj zajednici, koji razmatraju i planiraju budućnost ove ustanove, da to rade uz maksimalno involviranje Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«.

Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« također poziva Hrvatsko nacionalno vijeće da pokrene pregovore s Radiotelevizijom Vojvodine, koja je javni servis i koja je prema zakonu dužna skrbiti o elektroničkom informiranju na hrvatskom jeziku, a u cilju da i na Radio Vojvodini i na TV Vojvodini hrvatska zajednica dostigne ravnopravnost u odnosu na druge nacionalne zajednice u Vojvodini. Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« podsjeća da je to i obveza HNV-a prema odluci iz ožujka 2005. godine.

Upravni odbor je na sjednici usvojio ostavku književnika *Milivoja Prčića* na dužnost člana Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ«, koju je on podnio iz osobnih razloga. Na upražnjeno mjesto člana Nakladničkog vijeća Upravni je odbor izabrao književnika iz Novog Sada *Petka Vojnića Purčara*.

Na sjednici je odlučeno i da se pokrenu pripreme za obilježavanje pete obljetnice izlaženja tjednika »Hrvatska riječ«, kao i da se raspiše natječaj za dječje literarne radove na hrvatskom jeziku, a na zadanu temu. Radove će ocjenjivati Nakladničko vijeće, a najbolji će biti nagrađeni. Odlučeno je i da se jedan broj dječjeg lista »Hrcko« posveti objavljivanju ovih radova.

U radu sjednice sudjelovali su: *Lazar Baraković* (predsjednik), *Zdenko Đaković*, *Zvonko Tadijan*, dr. *Marija Mandić*, *Duška Dulić*, *Pavle Pejčić*, *Stipan Stantić* i *Dražen Prčić* (članovi).

N. N.

14. rujna 2007.

UKRATKO

HDZ započeo s kampanjom u Slavonskom Brodu

»Prema najboljem terenskom istraživanju vodeće međunarodne agencije, HDZ za nekoliko postotaka vodi u utrci s političkim rivalima! Ljudi znaju tko zna, znaju tko rješava probleme i radi dok drugi pričaju! Idemo po drugu uzastopnu pobjedu!«, poručio je u utorak, 11. rujna, predsjednik HDZ-a Ivo Sanader stranačkim kolegama u Slavonskom Brodu, odakle je vladajuća stranka krenula u pohod na još jedan mandat na vlasti. Neslužbeno doznajemo da je anketa o kojoj je govorio Sanader ustvari terensko istraživanje agencije GfK provedeno tijekom rujna na 3000 ispitanika i da će prema njemu HDZ dobiti 26 posto glasova ispitanika, a SDP 23,3 posto. Usto, Sanaderova vlada prema istraživanju navodno uživa povjerenje više od 60 posto ispitanika, prenosi Jutarnji list.

Delegacija Izvršnog vijeća AP Vojvodine u Somboru

Predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojan Pajtić, pokrajinski tajnik za gospodarstvo Siniša Lazić i direktor Fonda za kapitalna ulaganja u AP Vojvodini Momčilo Milović posjetili su 11. rujna tvornicu obuće »Boreli« u Somboru. Razlog posjete je pokušaj da se riješi imovinsko-pravni status tvornice cipela, koja je prije više od 15 godina bila u sastavu hrvatske tvornice obuće »Borovo«.

Ombudsmeni: četiri godine uspješne suradnje

U Skupštini Općine Zrenjanin 11. rujna održan je sastanak svih ombudsmana s teritorija AP Vojvodine. Cilj sastanka je bio pregled dosadašnje suradnje po Protokolu o suradnji Pokrajinskog ombudsmana i općinskih ombudsmana u Vojvodini i razmatranje dvije inicijative za: osnivanje Udruge ombudsmana Vojvodine i sastavljanje prijedloga izmjena Zakona o lokalnoj samoupravi u dijelu koji se tiče lokalnih ombudsmana - građanskih branitelja. Pokraj Petra Teofilovića, pokrajinskog ombudsmana i domaćina, Vladimira Arsića, ombudsmana Općine Zrenjanin, sastanku su prisustvovali i Marija Kordić, zamjenica za zaštitu prava djeteta pokrajinskog ombudsmana, Irina Burka Parčetić, građanski branitelj Općine Sombor, Zlatko Marosiuk, ombudsman Općine Subotica i Čaba Deli, ombudsman Općine Bečej.

Nastava na hrvatskom jeziku ponovno u gimnaziji

Školsko zvono za prvu generaciju

U školske klupe sjelo 14 učenica * Prije oglašavanja školskog zvona, učenice i roditelje pozdravili predstavnici lokalne samouprave, Izvršnog vijeća AP Vojvodine, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i HNV-a * Do završetka adaptacije potrebnog prostora u Gimnaziji »Svetozar Marković« djeca će nastavu pohađati u mađarskoj Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi«

Piše: Zvonko Sarić

Prije nego će zazvoniti za prvi sat

Nakon što se oglasilo školsko zvono 10. rujna, razrednik *Dominik Deman* je učenicama prvog hrvatskog gimnazijskog odjela u Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi« održao prvi sat. Zbog problema nedostatka prostora za odvijanje nastave ovoga odjela u Gimnaziji »Svetozar Marković« u Subotici, nađeno je rješenje da 14 učenica hrvatskog odjela nastavu privremeno pohađaju u Filološkoj gimnaziji »Dezső Kosztolányi« dok se ne završi adaptacija potrebnog prostora.

Tako su se učenice prvog hrvatskog gimnazijskog odjela najzad našle na okupu, nakon što su tijekom prvih srednjoškolskih dana nastavu privremeno pohađale u odjelima na srpskom jeziku u Gimnaziji, kao i u drugim srednjim školama u koje su prvotno upisane. Prije oglašavanja školskog zvona upriličena je mala svečanost za učenice, njihove roditelje i goste u povodu ovog važnog događaja za cjelokupnu hrvatsku zajednicu i grad Suboticu.

VAŽAN ČIN I OBVEZA: Početak rada hrvatskog gimnazijskog odjela pozdravila je članica Općinskog vijeća resorno zadužena za područje obrazovanja i odgoja *Edit Molnár Pinter*, a predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat* zahvalio je svima koji su pridonijeli pokretanju hrvatskog gimnazijskog odjela.

»Zadovoljan sam i sretan što sam bio jedan od onih aktera koji su pridonijeli formiranju odjela. Nakon pola stoljeća djeca su ponovno u mogućnosti pohađati nastavu u gimnaziji na materinjem hrvatskom jeziku, što je veoma važno za našu manjinsku zajed-

nicu. Bitno je što je učinjen ovaj prvi korak da se ne bi izgubila jedna godina. Formiranje odjela su pratili brojni problemi, ali je sve završeno uspjehom. Na ovaj način uhvaćen je korak s ostalim manjinskim zajednicama koje žive i rade na ovim prostorima«, rekao je Branko Horvat.

Čestitajući otvorenje odjela, potpredsjednik Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine *Gabor G. Lodi* prenio je i pozdrave predsjednika IV AP Vojvodine *Bojana Pajića* i istaknuo kako je formiranje hrvatskog gimnazijskog odjela važan čin i obveza da projekt uspije.

»Ako se priča da treba učiti i čitati na materinjem jeziku, onda se to svojoj djeci u Vojvodini treba osigurati. S obzirom da je u Vojvodini šest jezika u službenoj uporabi, od kojih je jedan i hrvatski, to znači da se i Hrvati trebaju ravnopravno osjećati. Nadam se da će sljedeće godine biti još više učenika u hrvatskom gimnazijskom odjelu. Ako se uči na materinjem jeziku, stječe se sigurnost, ali i poštovanje od strane društvenog okruženja«, rekao je *Gabor G. Lodi*.

RADITI PLANSKI I SUSTAVNO: Uspješnu školsku godinu učenicima je poželio i pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltán Jeges*, izrazivši i zadovoljstvo što je formiranjem ovog odjela pokrajinska administracija »zatvorila krug« i osigurala da sve manjinske

Učenice i razredni starješina na prvome satu

nacionalne zajednice u Vojvodini imaju mogućnost obrazovanja učenika na materinjem jeziku u gimnazijama.

»Na žalost, bilo je poteškoća prilikom formiranja odjela, ne zbog rada Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu, nego zbog neblagovremenog rada drugih, koji su u ovome trebali sudjelovati. Problemi su ipak nadvladani uz veliko angažiranje svih sudionika. Glede oblasti obrazovanja, hrvatskoj manjinskoj zajednici predstoji veliki rad, školska se godina mora veoma pažljivo planirati, a ako se radi planski i sustavno, rezultati

neće izostati. Posebno treba zahvaliti ravnatelju Gimnazije *Slobodanu Čampragu*, koji je odradio sve ono što je bila njegova obveza«, rekao je *Zoltán Jeges*, napominjući kako problem prostora za nastavu mora biti riješen.

Predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera* rekao je kako je nova školska godina bogatija pokretanjem hrvatskog odjela i da je ponosan što se u Subotici ostvaruju prava nacionalnih manjina, a izrazio je nadu da će Subotica postati sveučilišni grad.

Konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici

Mirela Lucić prvenstveno je pozdravila učenike koji će u sljedeće četiri godine pohađati nastavu na hrvatskom jeziku, a prenijela je i pozdrave veleposlanika Republike Hrvatske u Srbiji *Tončija Staničića* i generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici *Davora Vidiša*, nakon čega je istaknula kako će se pomoć Republike Hrvatske i dalje nastaviti u vidu eventualnih stipendija, udžbenika i financija.

Ravnatelj Gimnazije »Svetozar Marković« *Slobodan Čamprag* naglasio je kako je u veoma kratkom roku formiran kvalitetan nastavnički tim i da očekuje što

Prvi sat

»**O**držao sam prvi sat razrednog starješine, upoznao sam se s učenicima i predstavio predmet koji ću predavati, a to je povijest. Nastava će se održavati prema planu i programu koje je odobrilo Ministarstvo za obrazovanje Republike Srbije, a djeca će nastavu pratiti na hrvatskom jeziku«, kaže razrednik *Dominik Deman*.

Problem nedostatka prostora

»**D**obro je što je školski program kompatibilan s programom koji važi u Republici Srbiji, tako da će djeca nakon završene gimnazije po svom izboru moći upisati studij u Hrvatskoj ili u Srbiji. Krajnje je vrijeme bilo da se formira hrvatski gimnazijski odjel, a jedino mi smeta što će 14 učenika ovog odjela biti poslijepodne sami u cijeloj zgradi, jer drugi učenici ne pohađaju nastavu poslijepodne u Filološkoj gimnaziji.

Zbog toga se nadam da će problem s prostorom u Gimnaziji »Svetozar Marković« biti ubrzo riješen«, kaže *Petar Balažević*, otac *Nevene*, učenice hrvatskog gimnazijskog odjela.

Vič. Stjepan Beretić, Josip Gabrić, Branko Horvat, Slavica Peić i Jašo Šimić

Slobodan Čamprag, Dujo Runje i Dominik Deman

skoriji završetak adaptacije potrebnog prostora za odvijanje nastave ovog odjela, a na koncu svečanosti, učenicima i roditeljima je predstavljen razrednik, Dominik Deman, koji je zatim poveo učenice do njihove učionice.

ZALAGANJE DSHV-a: I dok su učenice odlazile u svoju učionicu, jedan od gostiju na svečanosti, potpredsjednik Skupštine Općine Subotica *Nemanja Simović*, izjavio

Prije 50 godina

»U subotičkoj Višoj mješovitoj gimnaziji u 5. i 6. razredu predmet hrvatski jezik mi je predavao profesor Ante Jakšić. Bilo je to školske 54./55. godine i školske 55./56. godine. Već sljedeće školske 56./57. predmeta hrvatski jezik više nije bilo. Drago mi je što se sada formirao hrvatski gimnazijski odjel«, prisjeća se svojih gimnazijskih dana od prije 50 godina Ljudevit Vujković Lamić.

je za naš tjednik kako je osnutak gimnazijskog odjela značajan događaj za hrvatsku manjinsku zajednicu i izrazio nadu da će već sljedeće školske godine broj učenika koji su se odlučili pohađati nastavu na hrvatskom jeziku biti znatno veći.

Sastanak Aktiva učitelja i nastavnika

U povodu početka školske godine, u ponedjeljak 10. rujna, u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« održan je sastanak Aktiva učitelja i nastavnika koji izvedu ili će izvoditi nastavu na hrvatskom jeziku u ovoj školskoj godini. Osim međusobnog upoznavanja, na sastanku su po skupinama razmatrana pitanja vezana za nastavu iz određenog predmeta, a također je dogovorena i daljnja dinamika sastanaka aktiva.

Među gostima na svečanosti bio je i dopredsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Martin Bačić*, koji je također izrazio zadovoljstvo što je formiran hrvatski gimnazijski odjel, iako je u lipanjskom roku bilo prijavljeno svega četiri učenika.

»Na žalost, moram reći da je sve urađeno u zadnjem trenutku. Formiranje odjela postignuto je radom DSHV-a, jer je zalaganjem aktivista stranke, putem razgovora s roditeljima i djecom, okupljen dovoljan broj učenika i zadovoljan sam što smo na taj način pomogli HNV-u da ono što je propušteno bude nadoknađeno. Ne smijemo dopustiti da iduće godine, mi budemo ti, koji kasnimo s rokovima. U HNV-u imamo dužnosnike koji primaju nadoknade ili plaće za svoj rad i koji trebaju brinuti i o oblasti obrazovanja, dakle, oni trebaju obavljati poslove za koje su zaduženi, pa tako, rješavati i probleme. Nije dužnost naše stranke animirati roditelje glede upisa djece u hrvatske odjele, ali smo željeli pomoći. Ovime nismo željeli stjecati 'nekakve poene' za stranku, nego smo našim zalaganjem jednostavno htjeli stvoriti preduvjete za otvorenje hrvatskog gimnazijskog odjela u čemu smo i uspjeli. Siguran sam da će sljedeće školske godine biti još više prijavljenih učenika koji žele pohađati nastavu u hrvatskom gimnazijskom odjelu ako bude dovoljno rada dužnosnika i zalaganja cjelokupne zajednice«, rekao je Martin Bačić za HR.

Djeca prvog hrvatskog gimnazijskog odjela su u klupama, a glede obrazovanja na materinjem hrvatskom jeziku i dalje će veliki trud trebati ulagati cjelokupna hrvatska zajednica, za što je vjerujem već dovoljan poticaj bilo vidjeti ozarena lica djece koja su nakon školskog zvona zajedno krenula u svoj razred. Problema glede formiranja hrvatskog gimnazijskog odjela je bilo i bit će ih još mnogo glede oblasti obrazovanja, ali problemi postoje zato da se rješavaju.

Roditelji uz svoju djecu

Očekuje se kvalitetna nastava

Otac jedne od upisanih učenica u hrvatski gimnazijski odjel, Željko Nađ Kanas, bio je zadovoljan što se formiranje odjela uspješno završilo.

»Glede upisa kćerke Elizabete u ovaj odjel sve se događalo vrlo brzo. Elizabeta je prvo upisala Ekonomsku školu, a kada su se njene prijateljice upisale u hrvatski gimnazijski odjel i ona je odlučila učiniti tako. Očekujem da će nastava biti kvalitetna, odjel je brojčano mali, tako da će profesori moći više vremena posvetiti svim učenicama. Ovdje, u Filološkoj gimnaziji, uvjeti su odlični, ali ipak očekujem povratak djece u Gimnaziju 'Svetozar Marković', nakon adaptacije prostora za nastavu«.

Svečanost prije školskog zvona

Stipan Jaramazović, ravnatelj Subotičkog tamburaškog orkestra

Tamburica obilježila dva velika životna jubileja

Sve je počelo s profesorom Katančićem Beogradske razdoblje i stjecanje glazbenog iskustva*
Formiranje Subotičkog tamburaškog orkestra* Brojni nastupi diljem zemlje i inozemstva*
Kontinuirani rad s mladim naraštajima*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Kao svojevršno iznenađenje za njegov 60-ti rođendan njegovi tamburaši priredili su Stipanu Jaramazoviću prigodnu glazbenu čestitku u subotičkom *caffeu* »Galerija« i tako na najljepši način obilježili lijepi životni jubilej svoga dugogodišnjega ravnatelja. Kako to u životu često biva, životna obljetnica podudara se i s tridesetom obljetnicom rada Subotičkoga tamburaškoga orkestra, na čijem je čelu od njegova osnutka upravo naš sugovornik. O svim proteklim godinama s tamburicom u ruci, samom nastajanju tamburaškoga orkestra i budućnosti ove lijepe glazbe na našim prostorima, razgovarali smo u ekskluzivnom razgovoru za Hrvatsku riječ.

HR: Jubilarni 60-ti rođendan Vaši tamburaši čestitali su Vam na veoma originalan način. Kako je sve to izgledalo i tko »stoji« iza cijele organizacije?

U našoj obitelji postoji, već odavna, ustaljeno pravilo, kako ove »velike rođendane« više ne slavimo u nekoj specijalnoj atmosferi velikih fešti, slavimo dječje rođendane, ali ove, tzv. odrasle, proslavljamo više reda radi. Ovog puta, istina, s obzirom kako je zbilja u pitanju okrugli jubilej, i doma smo malo to ljepše obilježili, a ova proslava u *caffeu* »Galerija« zbilja je za mene bila jedno veliko i lijepo iznenađenje. U svemu je sudjelovala i moja sestra koja živi u Njemačkoj, a bila je kod nas u posjetu i ona je »forsirala« sam dolazak u kafić, kao na jednu kavicu. Ja sam došao ne očekujući, niti najmanje, da se sprema svečani ugođaj uz zvuke tambura. Sumnjam da je moj sin Nikola, uz pomoć svih ostalih, glavni krivac cijele organizacije...

HR: Uz tako lijepu čestitku jamačno ste se u jednom trenutku slušanja lijepih tonova prigodne svečarske pjesme sjetili svojih najranijih početaka druženja s tamburicom. Tko je zaslužan za Vaš tamburaški angažman i kome možemo zahvaliti na otkrivanju Vašega glazbenog talenta?

Još malo pa će biti i punih 50 godina kako držim tamburicu u ruci i aktivno se bavim glazbenom umjetnošću. Počeo sam svirati još 1959. godine, a glavni inicijator mog uključivanja u svijet glazbe je bio moj pokojni profesor tjelesnog u kerskoj školi (»Ivan Milutinović op.a.«) Antun Katančić, koji je bio veliki zaljubljenik u glazbu i prije svakoga školskoga sata nam je znao pustiti neku tamburašku numeru na magnetofonu i tek tada je sat mogao započeti. On je znao, tijekom slušanja glazbe, mirno stajati, često puta su mu znale i suze teći, jer toliko je to volio i cijenio. I kada se u OKUD »Mladost« formirala prva tamburaška sekcija, naš profesor Katančić je pokupio pola škole i odveo nas na upis.

Opet, s druge strane, sama tambura i tamburaška glazba su oduvijek bili prisutni u našoj kući i jednostavno nije bilo dileme kada je bio u pitanju moj izbor.

HR: Počevši svirati tamburicu, jednostavno ste morali više voditi računa o Vašim prstima i rukama, štedeći ih od tzv. »grubljih poslova«. Jeste li imali nekih problema oko tih pošteta?

Tamburaš mora imati odmorne i lake ruke i zbilja ih mora čuvati od ozljeda. Svojevremeno sam znao svom bratu nuditi, kada bi nam otac naredio nešto teže za raditi, da on uradi i za mene, a ja ću ići sve vreme uz njega i svirati mu dok bude radio. Zbog toga sam morao istrpiti i dosta zadirkivanja, ali jednostavno sam već tada odlučio sačuvati

svoje ruke za glazbu i mislim kako nisam pogriješio.

HR: Kada ste shvatili da bi tamburica ozbiljnije mogla obilježiti Vaš životni put, te koliko ste ispočetka vježbali sviranje?

Na samom početku bavljenja glazbom vježbao sam vrlo malo, najviše pola sata dnevno, ali s vremenom sam vježbao sve više,

Prvi učenik

Moj prvi učenik je bila moja supruga Jelena, koja uopće nije znala svirati i kada je vidjela kako ću ja to stalno raditi, inzistirala je da i ona proba naučiti. Eto, probala je, naučila i dandanas svira u orkestru.

nastojeći postići sve bolju kontrolu i umješnost sviranja. U biti, moje bavljenje ovim lijepim instrumentom može se podijeliti u tri razdoblja – prije odlaska na studij u Beograd, tijekom studija i nakon povratka u Suboticu. Sam boravak u Beogradu, od 1966. godine, gdje sam studirao na prometnom fakultetu, obilježilo je moje druženje i sviranje s tamburašima *Makse Popova*, glasovitog tamošnjeg glazbenika, koji je vodio tamošnje društvo kojemu sam se ja priključio po dolasku. No, tu je odmah nastao jedan veliki problem, jer većina tamburaša nije poznavala notni sustav i sve su učili i svirali napamet. Meni je tamo postalo užasno dosadno, jer im je trebalo znatno više vremena za svladavanje zadanog materijala. Tu sam ja bio u velikoj prednosti, jer sam pod ravnanjem *Laze Malagurskog* u Muzičkoj školi i Mladosti svladao notni sustav i bio u potpunosti glazbeno pismen. U tom drugom razdoblju slijedi moje uključivanje u narodni orkestar pri OKUD-u »Ivo Lola Ribar« u Beogradu, koji je vodio glasoviti glazbenik *Jašarević*, koji mi, istina, nije mogao mnogo pokazati u vezi tambure, ali mi je puno toga pokazao i ukazao glede samog poimanja glazbe i samom pristupu njenoga izvođenja. Taj dio i iskustvo koje sam stekao su mi, poslije, puno pomogli u daljnjem radu i tek tada sam počeo osjećati određeno sazrijevanje u glazbenome smislu.

HR: Povratkom sa studija započinite treće razdoblje Vašeg bavljenja glazbom koje, na sreću svih Subotičana, traje već puna tri decenija – od kako postoji Subotički tamburaški orkestar. Kako je uopće došlo do ideje o osnivanju orkestra, koji će negovati umjetničku tamburašku glazbu?

Po povratku u Suboticu jedno sam dobro znao. Odlučio sam da ne želim svirati onako kako sam do tada svirao, a to je značilo želju za izlaskom iz kavanske forme i čistog folkloraškog djelovanja, te praćenja određenih vokalnih solista. U to vrijeme je postojao i djelovao jedino tamburaški orkestar u »Bunjevačkom kolu« u koji je čika *Lazo Malagurski* prešao iz Mladosti i jednostavno nigdje drugdje nije postojao tamburaški orkestar. Odlučio sam poduzeti određenu inicijativu, te uz pomoć mojih prijatelja *Pere Ušumovića* i *Ivice Vidakovića*, s kojima sam nekada svirao, odlučio napraviti jedan orkestar, koji će svirati i

Bilo je to 8. ožujka 1977. godine kada smo u prostorijama Muzičke škole održali svoj prvi javni nastup, koji je bio izuzetno zapažen. Inače, u tom terminu su običavali nastupati profesori i učenici, ali je ovoga puta bio načinjen izuzetak i dobili smo priliku koju nismo propustili iskoristiti. Dobro smo se pripremili, uvježbali i odsvirali čitav program funkcionirajući kao jedan. Publika je odlično primila našu izvedbu »Bunjevačkog kola« i jedne španjolske numere i bili smo nagrađeni velikim pljeskom za svoj premijerni nastup. Glede naziva – on je nastao kada smo trebali nastupiti na vojvodanskoj smotri orkestara i tada nam

va, oko sastavljanja programa koji se namjeravao izvoditi?

Znalo se onda kako se i šta se moralo svirati i nije bilo problema. Postojale su nepisane regule oko onoga što bi moralo biti na programu, a to je prije svega bila jedna rodoljubivo-revolucionarna pjesma, potom jedna koncertna kompozicija, te jedna narodna. I tu nije bilo nekih većih problema. Opet, kada smo imali cjelovečernje koncerte, s obzirom da smo u Subotici, prakticirali smo u program staviti i neku mađarsku kompoziciju, što i danas prakticiramo zbog posebne draži izvođenja takvih numera.

HR: Koliko je glazbenika prodefiliralo

Glazbeni repertoar

Tambura se nikako ne smije vezivati isključivo za repertoar narodne glazbe, jer njeni potencijali dosežu mnogo dalje i bez problema se mogu svirati i klasika i, primjerice, evergreen glazba. Zato se ne smije dozvoliti zatvaranje u strogo šablonske okvire samo jedne vrste glazbe. Primjer su recimo Mozartova djela, za koja ni on sam nije mogao pretpostaviti kako će dobro zvučati kada se odsviraju na tamburici. Formiranje Subotičkog tamburaškog kvarteta i osvajanje prve nagrade na natjecanju kamernih orkestara svih muzičkih škola Srbije najbolja je potvrda o širokom spektru djelovanja tamburaške glazbe.

je politički sugerirana promjena imena koje je do tada radno glasilorkestar »Tumbas Pere Hajo«. Predložen je naziv Gradski, a onda smo se mi usprotivili i odlučili da se zovemo Subotički tamburaški orkestar i tako je to ostalo do današnjeg dana.

HR: Je li bilo problema u vrijeme bivšeg jednopartijskoga državnoga susta-

tijekom proteklih trideset godina kroz redove Vašeg tamburaškoga orkestra?

Prilikom obilježavanja 25. godišnjice rada napravili smo računicu u vezi glazbenika koji su više od dvije godine bili aktivni članovi orkestra, jer dvije godine su ipak jedno ozbiljnije razdoblje, i stigli smo do brojke od preko 600 naših tamburaša. Danas, pet godi-

na kasnije, vjerujem kako se ta brojka popela na već negdje oko 700-750 osoba, koje su svirale skupa s nama.

HR: Odakle potječe najjači izvor sviračkog potencijala koji smjenjuje starije generacije u Vašem orkestru i iz kojih sredina se regrutiraju novi članovi?

Uvjerljivo najjači potencijal budućih tamburaša stiže iz osnovnih škola, a rekorder bez premca je škola »Matko Vuković«, u kojoj je djelovala glasovita učiteljica *Liza*, koja je marljivo i predano radila s najmlađim tamburašima. Ona bi djecu, kada dođu u treći ili četvrti razred, znala »pokupiti«, animirati i sve ih dovesti kod nas.

HR: Koliko je potrebno vremena za stasanje jednog budućeg člana tamburaš-

jednostavno u tom uzrastu, posve logično, još uvijek nisu spremna za ozbiljniji koncertni nastup. Dok, opet, talentiraniji tamburaš, koji počinje s trinaest ili četrnaest godina, već za tri godine je spreman za uključivanje u veliki orkestar.

HR: Kako biste odredili svoju ulogu u orkestru, ako to shvatimo samo kroz prizmu ravnatelja i vode. U kojoj mjeri je tu bitna pedagogija i pravi odnos prema svim članovima jednog kolektiva kakav je Vaš orkestar?

Glede samog odnosa u orkestru često puta se zna sukobiti uloga vode i prijatelja, što za ravnanje orkestrom zna biti, ponekad, problematično. Zato često volim reći kako sve važne odluke donosimo jednoglasno tj. presudan je moj glas. Opet, uvijek sam naglašavao,

buraša, a pokraj sve te djece stasala su i vaša djeca Sonja i Nikola. U kojoj mjeri je bilo teško razlučiti ulogu oca od ravnatelja orkestra u kojemu su tijekom proteklih godina završili skupa s Vama?

Sa *Sonjom* nije bilo nikakvih problema, jer je ona već zarana prihva-

nije nastupe, ali kad već moram jamačno bih tu svrstao nastup u Belgiji i osvajanje prvog mjesta »Suma cum laude«, tri prva mjesta na velikom natjecanju cijele tadašnje zajedničke države u Osijeku i, bez dileme, veliku koncertnu turneju u Izraelu. Tada se za naš koncert u najprestižnijoj dvorani u

Suradnja sa Zoranom Mulićem

Za uspjeh našeg rada svih proteklih godina izuzetno je važna suradnja sa Zoranom Mulićem, čovjekom i umjetnikom s kojim sam se od prvog dana odmah razumio glede poimanja tamburaške glazbe.

tila tu dvojnost moje uloge, ali je zato s Nikolom to već išlo malo teže. On je mene ipak doživljavao prvenstveno kao oca, želeći se stalno igrati, a ne i kao neko-

Jeruzalemu doslovno tražila karta više, jer je bilo mjesta za samo 800 ljudi u dvorani, a vani je ostalo više od 200 onih koji nisu uspjeli nabaviti ulaznicu i za njih je direkcija dvorane postavila zvučnike uz pomoć kojih su u holu pratili cijeli koncert. Sam koncert je prenosio u izravnom prijenosu i izraelski radio, te je, prema kasnijim informacijama, taj prijenos pratilo tri-deset posto slušatelja.

HR: Vratimo se na koncu u sadašnjost Vašeg životnog i stvaralačkog jubileja. Jeste li tijekom tamburaške proslave rođendana pogledali očima budućnosti u sastav Vašeg orkestra i vidjeli među njima svoga nasljednika na njegovom čelu?

Odgovor na ovo pitanje ima dva dijela, prvo – jako mi je teško prepoznati mog nasljednika, jer bi prema mojim kriterijima to trebao biti moj klon, a to nije moguće. S druge strane, moja kćer Sonja se glazbeno školovala, završila Akademiju i već sam joj jednom prepustio ravnanje orkestrom i mislim, ne samo zato što mi je kćer, da bi ona jednoga dana mogla uspješno nastaviti ono što danas radimo.

HR: Na koncu zahvaljujemo na opsežnim odgovorima, a kao slavljeniku, uz srdačne čestitke, ostavljamo Vam mogućnost da još nešto dodate ovom prigodnom razgovoru u povodu Vašeg životnoga i glazbenoga jubileja.

Zahvaljujem na čestitkama, ali bih ipak volio naglasiti potrebu i neophodnost većeg angažmana društva glede financiranja tzv. amaterskog bavljenja glazbom, jer u suprotnom u općoj besparici dolazi do izrazito štetne komercijalizacije glazbe i sve se počinje svoditi na proizvod koji se može prodati, što opet neminovno vodi do snižavanja umjetničkog kriterija. A kvaliteta glazbenog izraza bi se, ipak, morala njegovati i očuvati za budućnost.

kog orkestra, točnije, vremena i vježbanja za buduću koncertni nastup?

Sve ovisi, ponajprije, koliko se vježba, ali u prosjeku od djece koja stignu kod nas u četvrtom ili petom razredu, nakon dvije godine redovitog vježbanja formiramo čežnji tamburaški orkestar i oni nastavljaju djelovanje u toj for-

kako ja ne želim biti pedagog već jednostavno želim isključivo raditi s orkestrom, ali mi je svojevremeno *Nataša Marković*, koja je vodila folklorni odjel u Bunjevačkom kolu, rekla: »Nećeš imati tamburaše kakvi ti trebaju, dok ih sam ne stvoriš«. Malo po malo meni je to sve više postajalo posve realnom opcijom i neminovnošću daljnjeg

ga koga mora slušati kao vođu orkestra. Zato sam morao pribjeći svojevršnom lukavstvu i uz pomoć *Ruže Torbai*, koja je radila prema mojim naputcima, njemu stvorio sliku kako je ona njegov učitelj, a ne ja. Tambura je uvijek bila prisutna sve vrijeme u našoj kući, djeci i mojoj supruzi je posve normalno bilo da se često svira i čak je Nikola nedavno izjavio kako mu je sviranje bilo kao, recimo, jelo. Svakodnevno i najnormalnije. Opet, drago mi je da su moja djeca slijedila moj put. Konačno, Sonja je glazbu izabrala i za svoje profesionalno opredjeljenje i svojim umijećem već samostalno može voditi i cijeli orkestar.

HR: Za protekla tri desetljeća rada Subotičkog tamburaškog orkestra ubilježili ste brojne nastupe u zemlji i inozemstvu. Ipak, kada biste morali izdvojiti neke od njih, koji bi ušli u tu famoznu rang listu najuspješnijih?

Jako je teško izdvojiti najuspješ-

Mađarska igra u G-molu

Svojevremeno, kada smo ovu kompoziciju uzeli da vježbamo, rekli su nam kako to nećemo moći uvježbati, jer to jednostavno nije pisano za tamburicu i da je, primjerice, orkestar RTV NS vratio tu partituru svom ravnatelju. Nama je upravo zbog toga to predstavljalo veliki izazov i mi smo to uzeli vježbati i uvježbali »da se sve pašilo«.

maciji. Kada dođu u osmi razred i dovoljno stasaju, onda ih prebacujemo u stariju skupinu. U biti sve ovisi o pojedinačnom slučaju određenog tamburaša, ali je činjenica da djeca koja već zarana počnu i trebaju mnogo više vremena, jer

rada. Započeo sam s animiranjem mladih tamburaša i postupno su se djeca počela javljati sve masovnije i više problema nije bilo.

HR: Kao ravnatelj orkestra odgojili ste mnoge generacije izvrsnih tam-

REPUBLIKA SRBIJA
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA

FOND ZA RAZVOJ NEPROFITNOG SEKTORA AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE

raspisuje

NATJEČAJ

Natječaj je namijenjen financiranju i sufinanciranju projekata udruga građana (grupe građana registrirane sukladno pozitivnim propisima) sa sjedištem na području Autonomne pokrajine Vojvodine, na temu **RAZVOJ SVIJEŠTI ZA ZDRAV ŽIVOTNI OKOLIŠ**. Opći cilj natječaja je promidžba sustava vrijednosti održivog razvoja, zaštite životnog okoliša i zdravih stilova života.

Specifični cilj je podizanje kapaciteta i osnaživanje organizacija na teritoriju Autonomne pokrajine Vojvodine kroz potporu projektima, koji imaju za cilj osiguranje održivosti životnog okoliša kroz edukaciju, informiranje i organiziranje akcija u lokalnim zajednicama.

Aktivnosti koje će se podržati u okviru natječaja su:

EDUKACIJA s ciljem razvoja razine ekološke svijesti kroz proces neformalnog obrazovanja i interaktivnog stjecanja znanja.

INFORMIRANJE s ciljem senzibiliranja javnosti za teme i problematiku iz područja zaštite životnog okoliša, održivog razvoja i zdravih stilova života kroz kampanje, nakladništvo, tribine, okrugle stolove, javne rasprave i sl.

AKTIVNOSTI u lokalnim zajednicama s ciljem stvaranja osjećanja osobne odgovornosti, zatim aktivnog i angažiranog odnosa građana prema stanju životnog okoliša kroz organiziranje kampova, performansa, istraživanja, ozelenjavanja, upravljanja otpadom, zatim potpora sudjelovanju u procesima izrade lokalnih ekoloških akcijskih planova, zagovaranje principa održivog razvoja u lokalnim politikama i sl.

OPĆI UVJETI NATJEČAJA:

Prijedlozi projekata se podnose do **15. listopada 2007. godine** Fondu za razvoj neprofitnog sektora Autonomne pokrajine Vojvodine, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Prijedlozi projekata koji stignu s datumom poslije **15. listopada 2007. godine** neće se uzimati u obzir.

Prijedlozi projekata se podnose na formularu (u tri primjerka tiskano i jedan elektronički zapis) koji se može dobiti u Fondu za razvoj neprofitnog sektora, Izvršno vijeće Autonomne pokrajine Vojvodine, prizemlje, soba 39 ili elektronički na sajtu Fonda za razvoj neprofitnog sektora Autonomne pokrajine Vojvodine (www.fondrnps.org.yu) i sajtu Izvršnog vijeća Autonomne pokrajine Vojvodine.

Na natječaju mogu sudjelovati samo udruge građana (grupe građana registrirane sukladno pozitivnim propisima) sa sjedištem na području Autonomne pokrajine Vojvodine

Najviši iznos koji se jednoj organizaciji može odobriti natječajem je **250.000 dinara**, bilo da je slučaj financiranja cijelog projekta, bilo da je u pitanju sufinanciranje.

Prijava na natječaj treba sadržati podatke tražene u formularu o nazivu, sjedištu i pravnom statusu nositelja projekta, s navedenim obrazloženjem projekta, ciljevima i aktivnostima u projektu, vremenu i mjestu realizacije projekta, očekivanim rezultatima i o iznosu sredstava koja su potrebna za realizaciju projekta, s detaljno navedenim proračunskim stavkama, pri čemu indirektni troškovi ne mogu premašiti 20 % od ukupnih troškova projekta.

Prijedlozi projekata u kojima se traži sufinanciranje aktivnosti moraju sadržati precizan prikaz aktivnosti za koje se predlaže sufinanciranje od strane Fonda i u okviru proračuna precizno definirane stavke za sufinanciranje.

Prijedlozi projekata koji ne sadrže sve gore navedene podatke ili nisu tematski opredijeljeni za jednu od oblasti koje su gore navedene neće biti razmatrani zbog nezadovoljavanja tehničkih i programskih uvjeta natječaja.

S nositeljem izabranog projekta zaključuje se ugovor kojim se obvezno utvrđuju: naziv i sjedište nositelja projekta, vrijeme realizacije projekta, odnosno obavljanje aktivnosti, očekivani rezultati, iznos dodijeljenih sredstava, druga prava i obveze.

Prijave na natječaj podnose se u zatvorenoj kuverti s naznakom: »Prijava na natječaj Fonda za razvoj neprofitnog sektora Autonomne pokrajine Vojvodine«.

Sastavni dio natječaja su opći uvjeti, koji su otisnuti na formularu za prijavu.

Jedna organizacija može konkurirati s više projekata.

Natječajno povjerenstvo i služba Fonda zadržava pravo, u cilju što kvalitetnije realizacije projekta, u dogovoru s organizacijom surađivati u realizaciji projekta.

Rok za realizaciju projekta i predaju Konačnog narativnog i financijskog izvještaja je 6 mjeseci od dana potpisivanja Ugovora o financiranju i sufinanciranju.

Sve dodatne informacije možete dobiti na telefon 021/487-47-57 radnim danima od 10p – 15 sati u razdoblju od **15. rujna do 15. listopada 2007. godine**, kada možete i preuzeti formulare na Službenom ulazu Izvršnog vijeća Autonomne pokrajine Vojvodine.

Uspio politički skup DSHV-a u Somboru

Zalaganje i rad za boljitak zajednice

Somborska podružnica DSHV-a, organizator skupa u dvorani KTC-a * U samo nekoliko mjeseci mjesnim organizacijama koje tvore Podružnicu Sombor pristupilo više od sedamdeset novih članova * Optimizam među čelništvom i pozitivno ozračje među članstvom trebali bi donijeti rezultate na predstojećim izborima

Piše: Ivan Andrašić

Novim članovima svečano su uručene članske karte

U petak 7. rujna, u velikoj dvorani KTC-a u Somboru održan je politički skup, kojim je obilježena sedamnaesta obljetnica osnutka podružnice DSHV-a u ovom gradu. Skupu je prisustvovalo oko 500 članova stranke iz Sombora i okolnih sela, te Subotice, Vrbasa, Tavankuta, Male Bosne i Novog Sada.

Skup je otvorila članica prvoga odbora ove podružnice *Marija Maja Matarić*, koja je govorila o dolasku *Stjepana Radića* u Sombor 1925. godine, kad je održan skup oko 10.000 sudionika, pristaša Radićevih ideja i programa

HSS-a, te o osnivanju DSHV-a 1990. godine, a riječima: »Teško je bilo slijediti ne samo hrvatske nacionalne, nego i demokratske ideje u godinama koje su slijedile. Zbog svih događanja devedesetih nosili smo teško breme, breme koje ničim nismo zaslužili«, rekla je Marija Matarić.

VELIKI BROJ NOVIH ČLANOVA: U ime organizatora sve goste je pozdravio predsjednik Podružnice Sombor *Mata Matarić*, koji je potom govorio o radu Podružnice u razdoblju od travanjke izvanredne izborne skupštine do danas, uz napomenu kako je stranci pristupio veći broj pripadnika intelektualne i kulturne elite, koja je oduvijek bila motor rada u ostvarivanju interesa razvoja naše zajednice. Osobito zadovoljstvo izrazio je velikim prilivom novoga članstva. »S velikim zadovoljstvom vas mogu izvijestiti da ćemo danas uručiti članske iskaznice našim novim članovima, kojih je od travnja do danas sedamdesetak. Sada sam čvrsto uvjeren da nećemo sustati u zalaganju i radu za boljitak i napredak zajednice kojoj pripadamo. Ovo sve radimo da nam se sutra djeca ne stide. Mislim da slobodno mogu reći – Feniks je ponovno poletio«, završio je svoje izlaganje Matarić.

Dopredsjednik DSHV-a *Dužo Runje* govorio je o pokretanju gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku u Subotici, te o općem ozračju u sredini u kojoj živimo. »Bolja vremena nikad

ne dolaze sama, moramo ih stvarati, a to je dug i mukotrpan proces. Dok demokracija ne zaživi u većinskom narodu, manjinski se nemaju čemu nadati«, rekao je između ostaloga Runje.

Skup je biranim riječima o hrvatskom jeziku i njegovim dijalektima pozdravila i zamjenica pokrajinskoga tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine *Antonija Čota*, a na koncu, nazočnima se obratio i predsjednik stranke, zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije *Petar Kuntić*. Govorio je o europskim vrijednostima za koje se stranka zalaže, te o suradnji sa svima strankama demokratske orijentacije. Riječima »ne smijemo dopustiti da nam rade samo institucije, moramo raditi sami i to svaki pojedinac. U stranci su nam potrebni dinamični, stručni ljudi, ljudi kojima se vjeruje«, završio je svoje izlaganje Kuntić. Skupu su predstavljani i novi članovi stranke, kojima je članske iskaznice uručio *Mata Matarić*, nakon čega je uslijedila večera uz svirku tamburaškog orkestra »Tandora« iz Sonte.

RAD NA TERENU URODIO PLODOM:

»Veći politički skup jedne naše nacionalne stranke u Somboru nije zabilježen još od 1925. godine i gostovanja *Stjepana Radića*«, kazao je *Mata Matarić* za HR i dodao: »Ovo je najbolja potvrda ispravnosti našega rada. Moji najbliži suradnici su i moji istomišljenici i u cijelosti su spremni na sve aktivnosti potrebne za provođenje programa rada Podružnice. Digli smo ruke od jalovih sastančenja i maksimalno forsiramo izravnu komunikaciju s našim pukom. To je rezultiralo ovolikim prilivom novih članova,

Sve ovo radimo da nam se djeca sutra ne stide: *Mata Matarić*

Govorila je o počecima: *Marija Maja Matarić*

a po svima pokazateljima bit će ih još. Izbore očekujem s punom dozom optimizma, izborni rezultati će biti ogledalo našega rada. Vjerujem da će veliki broj birača i to ne samo iz naše nacionalne zajednice, prepoznati naše programe i ukazati nam svoje povjerenje.»

»Ovakvo lijepi skup rezultat je rada novoga čelnštva Podružnice Sombor. I bivša je garnitura imala, poput ove, povoljne uvjete za političko djelovanje, no čini mi se da su bili skloniji salonskom načinu rada. Sadašnje vodstvo je krenulo na teren, među Hrvate i Hrvatice, potencijalne članove stranke. Svima je jasno kako je tijekom predizbornih dana potrebno uložiti puno rada, potrebno je stalno djelovanje na svijest naših potencijalnih glasača, no samo rad na terenu može nam donijeti i dobre rezultate na izborima. Raduje me i popuštanje tenzija na ovim prostorima i to nam ide na ruku, no budimo realni, očekujem da ćemo u sljedeće dvije godine stranku dovesti na onu razinu koju smo zacrtali na početku ovoga mandata«, kazao je Petar Kuntić za naš list.

Skupu su pokraj rukovodstva i brojnih članova stranke prisustvovali konzul savjetnik i konzulica Republike Hrvatske u Srbiji *Anto Franjić* i *Mirela Lucić*, šef kabineta predsjednika Općine Sombor *Mišo Stepanović*, zastupnik u SO Sombor *Danijel Koril*, prior karmelićanskog samostana otac *Andelko* i vlč. *Marinko Stantić*.

Poslije skupa u restoranu KTC-a

Otvoren 83. jesenski međunarodni zagrebački velesajam

Razmjene iskustva, prezentacije i promocije

Utorak 11. rujna otvoren je 83. jesenski međunarodni zagrebački velesajam koji će potrajati do 16. rujna. U šest dana Zagreb je mjesto intenzivnih poslovnih aktivnosti, prezentacija i promocija najnovijih proizvoda domaćih i inozemnih ulagača, tehnologija te razmjene iskustava na poslovnim i stručnim skupovima.

Ove je godine povećan broj zemalja sudionica pa je tako na izložbenoj površini od 75 tisuća četvornih metara svoje najnovije proizvode, usluge i tehnologiju predstavilo 1693 izlagača, 1007 domaćih i 686 inozemnih iz 49 zemalja svijeta. Velesajam je ove godine koncipiran kao skup međunarodnih specijaliziranih sajmova kao što su energetika, graditeljstvo, promet i logistika, »Arca« izložba inovacija, dani mode, široka potrošnja, prehrana i poljoprivreda i »Eko-etno Hrvatska«.

Ove godine ponovno je uspostavljena i funkcija zemlje partnera, a to je Slovenija. Veleposlanik Republike Slovenije u Hrvatskoj njegova ekscelencija dr. *Milan Orožen Adamić*

aglasio je dugu tradiciju prijateljstva dvaju susjednih zemalja i na usku povezanost na području gospodarstva. »Slovenija je Hrvatskoj četvrti partner po robnoj razmjeni, najviše investicija iz Slovenije ide upravo u Hrvatsku, a od svih stranih ulaganja u Hrvatsku Slovenija zauzima visoko treće mjesto. Prošle je godine hrvatski izvoz u Sloveniju porastao za 18,5 posto, dok svaki drugi Slovenac svoj godišnji odmor provodi u vašoj lijepoj zemlji«, naveo je dr. Orožen Adamić neke od razloga zašto je ove godine Slovenija odabrana za zemlju partnera.

Ovogodišnji Jesenski velesajam otvorio je predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić*, koji je u svom govoru upozorio na nedostatak jasne strategije gospodarskog razvoja Hrvatske koja bi odgovorila na pitanje kako povećati proizvodnju i smanjiti nezaposlenost.

Mesić je upozorio i na činjenicu da su strani investitori pokupovali hrvatske banke i izgradili velike trgovačke centre dok se najmanje

investiralo u proizvodnju, poglavito onu za strana tržišta.

U tradiciji Velesajma je i kontinuitet zemalja koje nastupaju s kolektivnim izložbama, a ove godine to su Austrija, Češka, Indonezija, Njemačka, Poljska, Slovačka, Srbija, Šri Lanka i Slovenija. U okviru Jesenskog velesajma organiziraju se i stručno prateće aktivnosti na kojima se ove godine očekuje sudjelovanje više od dvije tisuće ljudi. Posebno su značajne poslovne prezentacije i susreti među kojima se ističe tradicionalni Hrvatski gospodarski forum, koji je kroz susret predsjednika Vlade dr. *Ive Sanadera* i hrvatskih gospodarstvenika održan prvog dana ovogodišnjeg Jesenskog zagrebačkog velesajma na temu »Kako poslovati u Hrvatskoj?«. Otvorena je i tradicionalna priredba »Eko-etno Hrvatska«, na kojoj hrvatske županije, gradovi i općine predstavljaju svoje kulturno bogatstvo, autohtonost i tradiciju a kao poseban gost ove se godine predstavlja Hercegovina.

Zlatko Žužić

Tribina o suši i posljedicama ove elementarne nepogode

Proglasiti elementarnu nepogodu

Sjeverna Vojvodina najviše pogođena sušom, prema procjenama stručnjaka *
Udruga poljoprivrednika zahtijeva da se sačini detaljna analiza posljedica suše za sve
grane poljoprivrede te da se nadoknada obavi u svakoj grani razmjerno stupnju štete *
Zahtijeva se i ukidanje pristojbe za natapanje i odvodnjavanje

Predsjednik komisije za procjenu štete od suše:
Mirko Ostrogonac

Zbog loših vremenskih uvjeta otkazano je natjecanje orača i kulturno umjetnički program koji je trebao biti održan u subotu 8. rujna, u okviru manifestacije Subotička brazda, četvrte

po redu, a u organizaciji Udruge poljoprivrednika Subotica.

Od najavljenog programa jedino nije izostala tribina na temu ovogodišnje suše i posljedica ove elementarne nepogode, kao i nači-

na sanacije materijalnih gubitaka poljoprivrednika, a koja je održana u dvorani Nove općine.

ŠTETE VIŠE NEGO OČIGLEDNE: »Udruga poljoprivrednika Subotica do sada se nije formalno izjašnjavala u svezi posljedica suše koja je u značajnoj mjeri pogodila regiju Sjevernobačkog i Sjevernobanatskog okruga, budući da smo smatrali kako je šteta više nego očigledna i da će mjerodavna tijela pravovremeno reagirati. Međutim, to se nije dogodilo, i mi smo sada prinuđeni na ovaj način izraziti svoje nezadovoljstvo te ponuditi neka rješenja koja smatramo adekvatnima, kao odgovor novonastaloj situaciji«, kaže se u zahtjevu za urgentnu pomoć.

U obrazloženju se navodi kako su »nedostatak padalina početkom godine i tropske temperature koje su nas pratile tijekom ljeta, uvjetovale izuzetno nizak rod i neujednačenu proizvodnju te nas time doveli do ivice opstanka i u neravnomjerni položaj s ostalim regijama. Čak i kad se ukazala

prilika da se i to malo kukuruza što je rodilo skupo proda, Vlada Republike Srbije usvaja uredbu o zabrani izvoza kukuruza i ostalih strateških žitarica te na taj način spušta cijenu proizvoda na tržištu i nagraduje nakupce i trgovce poljoprivrednim proizvodima jeftinijom ponudom i enormnom zaradom u bliskoj budućnosti«, stoji u priopćenju Udruge poljoprivrednika.

Na tribini se, osim zahtjeva za proglašenje elementarne nepogode »zbog dugogodišnjeg iscrpljivanja

Zahtjevi Udruge poljoprivrednika

Uponedjeljak 10. listopada, na konferenciji koju su sazvali članovi Udruge poljoprivrednika Subotica službeno je zatraženo ispunjenje sljedećih točaka po pitanju suše:

1. Zahtijevamo da Vlada Republike Srbije proglasi elementarnu nepogodu od suše u onim regijama u kojima je šteta potvrđena te u suradnji s lokalnim samoupravama odredi stupanj nastale štete.
2. Zahtijevamo da se šteta nadoknadi po principu prioriteta u kojem će se prednost imati najteže pogođene regije.
3. Zahtijevamo da se sačini detaljna analiza posljedica suše za sve grane poljoprivrede (ratarstvo, stočarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo...) te da se nadoknada obavi u svakoj grani razmjerno stupnju štete.
4. Zahtijevamo ukidanje pristojbe za natapanje i odvodnjavanje.
5. Zahtijevamo reprogramiranje i prolongiranje poljoprivrednih kredita kod općinskih, pokrajinskih i republičkih fondova, kao i kod poslovnih banaka koje kreditiraju poljoprivredne proizvođače.
6. Zahtijevamo pomoć od općinskih, pokrajinskih i republičkih tijela.

Na koncu, zahtijevamo pozitivan odgovor na naše zahtjeve do 25. rujna ili ćemo u protivnom biti prinuđeni svoje nezadovoljstvo iskazati na drugi način«, kaže se u zahtjevu Udruge poljoprivrednika Subotica.

od suše

financijske moći poljoprivrednika koji jednostavno neće biti u stanju stvarati rezerve, te za iduću godinu obećati, ni sebi ni drugima, kvalitetnu novu sjetvu i bogatu žetvu», kako se navodi u zahtjevu, traži pomoć Vlade Republike Srbije, Izvršnog vijeća AP Vojvodine te Općine Subotica.

PROCJENA ŠTETE: Nakon pozdravne riječi domaćina, okupljenima se obratio *Petar Kuntić*, koji je između ostalog rekao kako je potrebno »dokazati da je sje-

Sjeverna Vojvodina najviše pogođena sušom: Petar Kuntić

verna Vojvodina najviše pogođena sušom, eventualno još neke regije, ali mi se moramo boriti za naše proizvođače i za naš regiju.«

Prije izvještaja Općinske komisije za procjenu štete od suše, nazočnima se obratio *Danijel Kovačić*: »Ovakva suša nas odavno nije pogodila«, rekao je u uvodnoj riječi, i nastavio »mi smo ove godine imali parcele sa 100 postotnom štetom što se nikada nije dešavalo. Imali smo toplu zimu, sušno proljeće bez padalina i izuzetno visoke temperature tijekom ljeta koje su jednostavno spržile kukuruz.«

Predsjednik komisije za procjenu štete od suše Mirko Ostrogonac, prezentirao je materijal koji je do

sada sakupljen i koji će biti kostur oko kojeg će se formirati određeni zaključci i koji će biti uključeni u dokument »koji će se prosljedi-

ti mjerodavnim tijelima, najprije vladi Republike Srbije«.

Stručna služba je polovicom kolovoza napravila preliminarnu procjenu očekivanih prinosa te su je usporedili s višegodišnjim prosjecima u posljednjih 20 godina. Po tome je višegodišnji prosjek pšenice 4,5 tona, ove godine 3 tone dakle gubitak je 22 posto. »Što se tiče merkantilnog kukuruza, oko 6 tona je višegodišnji prosjek a očekuje se 2,5 tone, s tim što će tu biti odstupanja oko iskazivanja prosječnog prinosa kukuruza. Ipak, s obzirom na stanje o kome smo govorili, u subotičkoj općini na 38.000 hektara smatram da prinos neće biti veći od 2,5 tona, što je gubitak od 58 posto. Slična je situacija i sa sojom, gubitak oko 54 posto, računamo da će biti oko 1 tone, a višegodišnji prosjek je 2,2 tone. Suncokret je za jednu trećinu umanjen po našoj procjeni. Pšenica je doživjela gubitak oko 45-46 posto, ipak negdje i preko 50 posto«, kazao je Ostrogonac.

Nakon izlaganja predstavnika drugih općina i udruga poljoprivrednika o suši u njihovim općinama, uslijedilo je izlaganje DDOR-a te rasprava o zahtjevima za obeštećenje posljedica suše.

J. K.

Šteta od suše jednaka ukupnom proračunu Općine Subotica

»Prvi preliminarni rezultati pokazuju kako je direktna šteta u našoj općini od suše jednaka ukupnom proračunu Skupštine Općine Subotica, odnosno preko 30 milijuna eura«, rekao je zamjenik predsjednika Općine Subotica Petar Kuntić na konferenciji za tisak održanoj u ponedjeljak, i pojasnio kako sada »dolazi do fenomena 'otvorenih škara cijena' koja je sada direktno na štetu samih poljoprivrednih proizvođača, vlasnika kombinata i zadruga izvlačenjem 30 milijuna eura iz proizvodnje. U takvim situacijama kada imamo konstantni rast inputa a nemamo priliv, škaru cijena se maksimalno rastvori i dolazi do ekonomskog propadanja što znači da, ako se ne bude reagiralo, na proljeće možemo očekivati i određene socijalne tenzije na selu u našoj općini jer je sada situacija na terenu puno gora nego 2003. godine«.

Međunarodnim skupom arhivista i promocijom monografije u Subotici obilježeno

Šezdeset godina Historijskog arhiva

Unapređenje arhivističke prakse i teorije u cjelini, moguće je samo usvajanjem i primjenjivanjem novih europskih pravila i normi, rekao je Stevan Mačković, ravnatelj Historijskog arhiva Subotica

Predstavnici šesnaest arhivskih ustanova iz zemlje, Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, sudjelovali su na Međunarodnom arhivističkom skupu, te bili nazočni na promociji monografije, čime je u utorak, 10. rujna, Historijski arhiv Subotice obilježio svoju 60. obljetnicu rada.

Goste na skupu u Velikoj vijećnici Gradske kuće, pozdravila je ispred lokalne samouprave *Ildikó Lovas*, članica Općinskog vijeća zadužena za kulturu, dok se u ime domaćina obratio ravnatelj Historijskog arhiva Subotica Stevan Mačković. On je podsjetio kako je posljednji stručni arhivistički skup u Subotici održan točno prije 20 godina, prigodom 40 obljetnice Arhiva. »Upravo zbog toga drago mi je što ovaj današnji skup ima već međudržavni karakter. Pokušat ćemo da se ovakvi skupovi održavaju redovitije, jer potrebe za razmjenom iskustava postoje. Mi kao mali međuopćinski arhiv možemo puno toga korisnoga saznati i naučiti iz rada dru-

Potrebe za razmjenom iskustava postoje: Stevan Mačković

gih arhiva, posebno onih koji su pojedinim elementima arhivističke struke poodmakli za nijansu više od nas. Upravo zbog toga, unapređenje arhivističke prakse i teorije u cjelini, moguće je samo usvajanjem i primjenjivanjem novih europskih pravila i normi. Susreti poput ovoga i posjeti drugim drža-

vama mogu pridonijeti tom cilju«, rekao je Mačković.

Uz čestitke domaćinima, ali i poneki dar, predstavnici i ravnatelji drugih arhiva ovom su prigodom predstavili svoje ustanove, te se ujedno osvrnuli na aktualno stanje u arhivskoj struci i problematiki. Pročitano je pismo direktora

Arhiva Srbije *Miroslava Perišića* koji je bio službeno spriječen doći, a nazočnima se prvi obratio ravnatelj Arhiva Vojvodine *Stevan Raičević*. »Ovaj dan može nas unaprijediti i povezati sa svijetom. Povezivanje arhiva ima smisla samo ukoliko korisnici arhivske građe dođu brzo, odnosno najbrže moguće, do informacije koju traže«, naveo je Raičević.

Sudionicima skupa ali i zainteresiranim posjetiteljima, obratili su se također i drugi ugledni gosti: ravnatelj Državnog arhiva Osijek dr. *Stjepan Sršan*, ravnatelj Arhiva Tuzlanske regije *Izet Šabotić*, ravnatelj Gradskog arhiva Budimpešte *László Varga*, ravnatelj Arhiva Čongradske županije prof. dr. *László Blazovich*, ravnatelj Arhiva Baranjske županije iz Pečuha prof. dr. *Imre Odor*, te predstavnik Arhiva Bács-kiskun megye županije dr. *Atilla Szabó*.

U povodu jubileja, predstavljena je i monografija »60 godina Arhiva« koja je objavljena u tiskanom i digitalnom izdanju. Predstavljajući monografiju, autor uvodnog teksta Stevan Mačković rekao je sljedeće: »Za ovih 60 godina bilo je manjih studija i članaka, a ja sam se potrudio to sakupiti na jedno mjesto i objediniti. U tomu su mi pomogle kolege, *Tatjana Segedinčev* koja je obradila informacije o svim uposlenicima koji su radili tijekom ovih 60 godina. Tu su i ilustracije, fotografije, tabele i grafikoni iz prošlih vremena kao i nešto više podataka o samoj građi koju čuvamo.«

Inače, proslava jubileja Historijskog arhiva održana je u okviru obilježavanja Dana grada.

D. B. P.

Ravnatelji arhivskih ustanova iz zemlje i inozemstva

Srušena nova fontana ispred Katedrale, moguć politički motiv vandalskog čina

Tek puštenu u rad fontanu ispred subotičke Katedrale netko je u noći između 9. i 10. rujna srušio i polomio. Gradonačelnik na brifingu za novinare nije odbacio mogućnost da je vandalski čin u svezi s odlukom gradske vlasti da dio Trga žrtava fašizma, neposredno ispred Katedrale, preimenuje u Trg Marije Terezije. Dodao je kako to ne bi smio biti motiv devastiranja novouređenog dijela središta grada.

»Ovakvi vandalski čini nisu odlika grada. Oni neće pomoći da nastavimo graditi međusobne odnose na toleranciji, i zato od policije energično zahtijevamo identificiranje i kažnjavanje odgovornih«, rekao je gradonačelnik Géza Kucsera.

Incident se dogodio nekoliko dana poslije svečanog puštanja u rad nove fontane. U govoru koji je održao tom prigodom gradonačelnik je o tom prostoru govorio kao bivšem Trgu žrtava fašizma. Danas se ispričao zbog riječi koje su u javnosti izazvale negativne reakcije.

»Taj naziv Trga i dalje ostaje. Samo jedan mali dio toga je preimenovan u Trg Marije Terezije. Ispričavam se ako se nekoga time uvrijedio, nije bilo s namjerom«, istaknuo je.

Kako je i dalje nejasno koji je dio Trga žrtava fašizma preimenovan u Trg Marije Terezije gradonačelnik je obećao da će ta dvojba biti riješena na sjednici Skupštine općine koja je zakazana za petak.

J. S.

Glavnom i odgovornom uredniku »Subotičkih novina« upućene prijetnje smrću

Privremeni zastupnik kapitala »Subotičkih novina« i glavni i odgovorni urednik ovog tjednika Đorđe Dragojlović, primio je u četvrtak u 13 sati i 17 minuta na svoj mobilni telefon prijetnje smrću, od osobe s tipičnim bosanskim naglaskom.

Iako se u početku nije htjela predstaviti, nakon inzistiranja, ta je osoba rekla tipično bosansko ime i prezime koje aludira na jedan grad u Bosni, a jednu jedinu riječ nije rekla o motivu prijetnje. Đorđe Dragojlović je na današnjoj konferenciji za novinare rekao da su prijetnje koje su stigle na njegov mobitel s broja koji počinje s 387, veoma ozbiljne.

»One su toliko ozbiljne da se smatraju i izravnom prijetnjom prema životu, spominjana je moja obitelj, a nijedna jedina riječ nije rečena o motivu zbog čega su prijetnje upućene. Jedino sam upitan znam li što radim, što je i za očekivati u ovakvim slučajevima zato što bi svako spominjanje bilo čega konkretnog dalo najjači trag da se pronađe onaj tko je prijetnje uputio«, rekao je Dragojlović.

I. P. S.

Pismo podrške direktora »Hrvatske riječi« Glavnom uredniku »Subotičkih novina«

Direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić uputio je pismo podrške glavnom i odgovornom uredniku »Subotičkih novina« Đorđu Dragojloviću u povodu prijateljski upućenih ovom dugogodišnjem subotičkom novinaru i njegovoj obitelji.

»U svoje ime, kao i u ime medijske ustanove koju predvodim, izražavam zgražanje zbog prijateljski kojima ste izloženi Vi i Vaša obitelj. Novinari su prečesto meta primitivnih, pohlepni i nedoživljenih spodoba koje vlastito samozadovoljenje pronalaze samo u besramnoj otimačini i gaženju svih koji im se nađu na putu. S takvima ste se suočili, Vi i Vaše kolege, onda kada ste pokrenuli instrumente države, radi zaštite imovine i imena onoga što su gradile generacije naših kolega u ovom gradu. U tome ste uspjeli i vjerojatno ste zato predmet napada i prijateljski.

Teško je izdržati pritiske, no ipak treba ustrajati. Svaka zajednica, bila ona velika ili mala, bila većinska ili manjinska, ima svoje iskežene likove koji prijete i izivljavaju se nad profesijom, pravom i pravdom. Ali, svaka zajednica ima i one koji se takvima mogu i umiju suprotstaviti. Vi ste jedan od njih i zbog toga Vas u potpunosti podržavam u nastojanju da obranite novinarsku profesiju i naslijede nas i naših kolega desetljećima unazad. Pritiske je teško izdržati, ali to je prvi korak na putu ka iskorjenjivanju kriminala i zla iz našeg društva. Uz još jednom izraženu potporu, srdačno Vas pozdravljam« navodi se u pismu.

»Berbanski dani« na Paliću

»Berbanski dani«, atraktivna gospodarsko-turistička manifestacija, i ove će se jeseni održati na obali paličkog jezera i to 22. i 23. rujna. Ova manifestacija, koja se održava u organizaciji Javnog poduzeća »Palić-Ludaš«, afirmira voćarske proizvode i njihovu raznovrsnu uspješnu valorizaciju. U okviru »Berbanskih dana« priprema se i berbanska parada, izložba voća i povrća, »vinska fešta«, izložba, ocjenjivanje i degustacija voćnih rakija, »Subotičke zlatne ruke«, berbanski bal na »Majkinom salašu«, kulturno-zabavni program i bogata ugostiteljska ponuda. Javno poduzeće »Palić-Ludaš« ovim povodom poziva sve proizvođače voća, povrća i prerade vina, da i ove godine svojim sudjelovanjem obogate ovu manifestaciju, a sve ljubitelje dobrog vina, rakije i druženja, da provedu još jedan lijep vikend na Paliću. Detaljnije informacije o »Berbanskim danima« mogu se dobiti putem telefona 753-000 ili 753-111.

RRA odbio prigovore na odluke o dodjeli regionalnih frekvencija

Savjet Republičke radiodifuzne agencije je na svojoj sjednici održanoj u petak, razmatrao prigovore na odluke o dodjeli frekvencija. Tom je prigodom Savjet odbacio prigovore 10 televizijskih i 11 radijskih postaja koje su se nadmetale za regionalnu frekvenciju, među kojima i prigovor Radio Subotice.

Podsjetimo, Radio Subotica je podnijela prigovor na odluku RRA kojom je regionalna frekvencija 91,5 megaherca dodijeljena Pannon radiju. U Radio Suboticu još nije stigao službeni odgovor i obrazloženje RRA zbog čega je prigovor odbijen.

Na istoj sjednici Savjet je uvažio prigovor Radija As, koji se natjecao na ponovljenom natječaju za izdavanje dozvola na pokrajinskoj razini i dodijelio mu jedinu komercijalnu radijsku frekvenciju za područje Vojvodine.

Naime, prilikom donošenja odluke o dodjeli pokrajinskih frekvencija, Savjet RRA se prvobitno opredijelio za to da ovu dozvolu nikome ne dodijeli. Nakon toga se neslužbeno mogla čuti i najava podjele te frekvencije na nekoliko područja Vojvodine čime bi se omogućilo dodjeljivanje dodatnih regionalnih frekvencija.

LJ. D.

Treći sajam šljivara u Osijeku

Slavonska šljivovica kao dukat žuta

Autohtoni proizvodi залог su dugoročnih razvojnih programa

Protekloga je vikenda u Osijeku održan III. sajam tradicionalnih prehrambenih proizvoda i pića od domaće šljive iz Slavonije, Baranje i Srijema u prostorima »Opeke d.d.« pod nazivom »Slavonski sajam – Osijek 2007«, kojega je otvorio župan Osječko-baranjske županije *Krešimir Bubalo* u nazočnosti stotinjak izlagača i više stotina posjetitelja i istaknuo, da je napredak slavonskih proizvođača sve vidljiviji i iz godine u godinu postoji sve prepoznatljiviji autohtoni slavonski proizvod, bilo da je riječ o pekmezu ili šljivovici, što je dokaz kako prirodni i ekološki uzgojeni plodovi mogu dati izvršne proizvode.

Najzaslužniji čovjek za organizaciju ove vrijedne manifestacije, mr. *Stjepan Galović*, samozatajno je u prvi plan istaknuo barem tridesetak članova njihove udruge koji rade volonterski, bez naknade, ali i Cluster »Slavonka«, koji okuplja 30-tak tisuća šljivara u Osječko-baranjskoj županiji, a u cijeloj regiji ima ih oko 80 tisuća, što je trećina od ukupne hrvatske proizvodnje šljiva, jer se cijeni da je šljivara u Hrvatskoj 200-tinjak tisuća.

ŠLJIVARSKI KRAJ: »Naša je slavonska šljivovica, kao dukat žuta, već postala brand prepoznat-

ljiv diljem Lijepe naše i diljem svijeta, a ova je manifestacija ponos čitave Slavonije, Baranje i Srijema, pa i čitave Hrvatske, jer danas ste ovdje mogli vidjeti tisuću posjetitelja, tisuću litara odlične šljivovice, tisuću palačinki s pekmezom od šljiva i tisuću drugih doživljaja. Primili smo 186 uzoraka kvalitetne rakije od šljive, degustirali ih na razini prosudbene komisije, ali su ih mogli degustirati i svi posjetitelji sajma i podijelili priznanja. Ova je regija bila šljivarski raj još u doba Austro-Ugarske, suhim šljivama su se odavde opskrbljivali Trst i Beč, nažalost, preko Pešte. E, danas mi imamo kartu za Europu – a to je naša šljivovica, to su naše udruge i naš cluster, naši zemljišni izvodi i naši posjedi, jer mi više nismo sirotinjak«, rekao je *Galović*. Najbolja rakija dolazi iz Bošnjaka, potvrđuju to i rezultati natjecanja, deset je zlatnih medalja, ali tri su svjetske rakije. Velikim peharom nagrađen je *Mato Aleksić* iz Bošnjaka, druga je *Ana Marjanović* iz Opatovca, dok je treće mjesto zavrjedio *Vinko Đuretić* iz Sovskog Dola. Dodajmo samo da su još dva zlata otišla i u Bošnjake – *Darku Juzbašiću* i *Stanku Šarčeviću*, predsjedniku njihove udruge »Hrastova kacac«.

»Ova je sajamska priredba pokazala što znači kada se ulaže u razvi-

tak regije, kada se organizira proizvodnja i poštuje struka«, rekao je *Marijan Brčić-Kostić*, načelnik Odjela za razvitak sela i obiteljskih gospodarstava pri Upravi za održivi razvitak seoskog prostora Ministarstva za poljoprivredu i predsjednik Podunavskih Hrvata u Zagrebu. »Ono što sam vidio na terenu, i što sam danas kušao ovdje, potvrda je već rečenoga, a ovi autohtoni proizvodi залог su dugoročnih razvojnih programa. Nemojte me držati za riječ, ali u našem je ministarstvu pri kraju posao za priznavanje slavonske šljivovice, i mislim da je već gotovo rješenje, a to je – priznanje izvornosti proizvodnje i tradicijskog ugleda što je jamstvo za ulazak u Europu.«

Ocjenjivanje meda: Na ovogodišnjem je sajmu upriličeno i regionalno ocjenjivanje meda, a sudjelovala su 64 natjecatelja iz 12 hrvatskih županija, koji su poslali 142 uzorka meda i polučili odlične rezultate. Čak 80 uzoraka ocijenjeno je odličnim i zavrjedilo je zlatne medalje, srebrnih medalja je 57, a 5 je brončanih. Ove godine bili su tu i uzorci meda od jabuka, meda od višanja s bagremom i meda od malina. Najuspješniji su bili Vinkovčani, a obitelj Knežević iz Šiškovaca nagrađena je s 12 zlatnih i 2 srebrne medalje i peharom

za najbolje ocijenjeni med. »Ovo je potvrda dobroga rada našega Saveza i suradnje s ostalim savezima i udrugama«, kazao je *Milan Kramer*, najzaposleniji pčelar na jučerašnjoj priredbi.

Prepun dojmova je i predsjednik Svjetskog sajma pčelarstva i svjetske pčelarske burze – *Stipan Pekanović* iz Sombora, gost na osječkom sajmu. »Hrvatsko pčelarstvo je u samom vrhu svjetskoga pčelarstva, a Osječani su među najboljima u Hrvatskoj pa me ne čudi da su ovako dobro organizirali i ovu priredbu. Počašćen sam da su me pozvali, a i ja sam pozvao njih i sve nazočne pčelare na svjetski sajam u Milanu, već idućega vikenda, a okupit ćemo se u Bazilici sv. Ambrozija, nebeskog zaštitnika pčelara, jer želimo našoj aktivnosti dodati i tu komponentu duhovnosti, a cijenimo da će nam tako biti otvorena sva vrata diljem svijeta. Pčelarstvo je u vas u usponu, a to je jako dobro i zbog bržeg razvitka turizma«.

Ne treba zaboraviti kako je i pekmez važan proizvod od šljiva i mogući brand, s kojim će naša obiteljska gospodarstva krčiti put prema Europi, a na sajmu su ocjenjivani i uzorci pekmeza, spravljani baš na samoj sajamskoj priredbi.

Slavko Žebić

Popravljen krov zgrade Zavičajnog kluba Slankamenaca u Suhopolju

Završena prva etapa sanacije

Zavičajni klub Slankamenaca jedini je srijemski zavičajni klub izvan Zagreba koji se može pohvaliti svojim poslovnim prostorom * U Hrvatskoj trenutačno živi 160 obitelji iz Slankamena

Nakon višemjesečnog vrijednog rada prošlog je tjedna Zavičajni klub Slankamenaca iz Virovitičko-podravske županije završio popravak krova, prvu etapu sanacije svog radnog prostora u Kolodvorskoj 11, u Suhopolju. Zgrada je za 15 tisuća kuna kupljena početkom lipnja 2003. godine od »Slavonije« d.d. u stečaju i to sredstvima najvećim dijelom prikupljenim od članova Upravnog i Nadzornog odbora te dragovoljnih priloga ostalih članova kluba.

Kako se prostor nalazio u veoma lošem stanju i zahtijevao kompletnu obnovu Slankamenci su prije tri mjeseca krenuli s renoviranjem kompletnog krova koji je počeo prokišnjavati. U ovih nekoliko mjeseci zamijenjene su dotrajale grede, krovne letve i crijep te stavljene nove rine. Pokraj vlastitih priloga Slankamencima je u obnovi pomogla i lokalna zajednica te nekoliko tvrtki koje djeluju u Virovitičko-podravskoj županiji. Zagrebački Golubinci i njihov predsjednik *Petar Gašparović* »uskočili« su u obnovu donacijom stolova i stolica za potrebe Slankamenaca, dok je Glavni odbor Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata sa sjedištem u Zagrebu vrijednim i ambicioznim Slankamencima donirao tri tisuće kuna i dvije vrijedne umjetničke slike.

»Zavičajni klub Slankamenaca utemeljen je 5. svibnja 2001. godine u okviru Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, a svoje ciljeve i djelatnost ostvaruje kroz program rada u suradnji s odgovarajućim institucijama Republike Hrvatske«, kaže nam predsjednik kluba *Andrija Mesić* i dodaje kako u Hrvatskoj trenutačno živi 160 obitelji iz Slankamena dok financijska sredstva ostvaruju od članarine, dragovoljnih priloga i donacija.

Antonija Fijala, tajnica i blagajnica kluba, sjeća se kupovine zgrade prije četiri godine i kaže kako tu jedinstvenu priliku jednostavno nisu smjeli propustiti te su sada jedini srijemski zavičajni klub izvan Zagreba koji se može pohvaliti svojim poslovnim prostorom. A kada sljedeće godine Slankamenci završe započeti posao unutarnjim uređenjem zgrade, što podrazumijeva kompletnu promjenu stolarije, popravak vodovodnih instalacija, unutarnje i vanjsko žbukanje te uređenje fasade, slijedi svečano otvorenje uz veliku »feštu«.

Zlatko Žužić

Vrijedni su Slankamenci završili posao

Marica Matin, ručni rad i tkanje (snovanje)

Sedam desetljeća rada

Cijelog svog života sam tkala * Prije sam tkala ponjave, otarke i krpere, a sada šokačke pregače * Radila sam za novce, ali puno više za fala

Marica Matin, sedamdeset osmogodišnja starica iz Bačkog Brega, već više od pola stoljeća bavi se raznim vrstama ručnog rada. Sedam je desetljeća rada, tkanja, pomaganja drugima i činjenja za druge.

Ove godine, Marici i njezi-

nom još uvijek vitalnom suprugu *Marinu*, koji joj u svemu pomaže, navršava se šezdeset godina zajedničkog života. Kod Marice i Marina ova njihova »tvrta« još uvijek djeluje – puno je nanizanih decenija braka, roditeljstva, topline i gostoprimstva, puno je godina rada, muka i truda... Njihova je kuća obnovljena, ali po sobama je prava etno izložba. Na tavanu – pravi etno muzej. U dvorištu cvijeće, voćke i vinova loza. Mjesto na kome ovi krepki starci nude izvornu priču, pravi šokački divan i radost života.

Što ste sve radili tijekom svog života?

Još od svoje šeste godine štrikam. To sam naučila još u zabavištu, dakle pune sedamdeset i dvije godine. Cilog svog vika sam tkala. Prija sam tkala ponjave, otarke i krpere, a sada šokačke pregače. Oduvijek sam šila, plela, plela šule, vezla i štrikala. Plela sam cura pletenice, kudrala šiške, krpala zlatem, šljokala oplečke, kitila divojke u punu glavu, nizala zrnje, pravila lepere, ružice od papira, prosicala krilca, pravila đurdice, klasove, sve za punu glavu i lipu šokačku nošnju. Svakog sam učila raditi, svakom sam učinila.

Ručni rad sam radila Berešcima, u Monoštor i u Santovo. Radila sam za novce, ali puno više za fala. U crkvu sam voljila it, i još uvijek odlazim svakodnevno na misu. Išla sam na sveta mista, čak i u Rim. Obiteljske veze su me vodile od Kosova do Slovenije, Baranje i Srijemske Mitrovice i uvijek sam se opravljala u svoju lipu šokačku nošnju i divanila našim lipim šokačkim divanom. Posebno sam voljila sprimat divojke za folklor, a posebno za velike crkvene svečanosti. Zrnje je moralo stajat ko saliveno, a »puna glava«, ni »natapito«, ni »otrašćito«. Uvijek sam s mirom, al ponosno. Uz ručni rad, radila sam i poljske poslove. Od

mladosti, žetve sam se naradila i kukuruza nabrala. Sada sam stara i još uvijek tkam i šijem, al se ne dam. Volja je jača od godina.

Tko Vas je naučio tkanju?

Snovati (tkati) me naučila moja baka. Moje »stative« (razboj) su u uporabi priko sto godina. Snovanjem se sada skoro više niko ne bavi, a ja još uvijek vršim usluge za druge, koji bi štogod tkali. Još uvijek snujem osnove za tkanje i još uvijek »pripravljam vrtila«, di se na razboju dovršava rad na osnovi za tkanje. Tkala sam svilom i markulinem, na jabučice, ružice, listake, na lažu i za kajanje – nema šta nisam.

Od mladosti do starosti...

U Beregu je prije šezdeset godina bilo devedeset cura. Svake večeri smo išle na divan i tamo smo radile ručni rad. Nedjeljom poslićipodne je bila igranka, a posle obavezno na večernje. Nismo imale ni cipele ni papuče, samo šule. Momci su bili u vojske do 1947. godine. Kada su se vratili, dvadeset i dva para se vinčalo u ovom selu. Vinčanja su se obavljala ponedjeljkom i sridom.

Ove godine, kada je šezdeseta obljetnica tih brakova, samo će ga četiri para zajednički proslaviti. U subotu, u crkvi svetog Mihovila u Beregu, održat će se sveta misa zahvalnica tim povodom. Šezdeset godina zajedničkog života će proslaviti: *Marica i Marin Matin (Banovi)*, *Marica i Marin Dekić (Simini)*, *Manda i Marko Dekić (Šandorovi)* i *Marija i Marin Ivošev (Kuzmini)*. Šest desetljeća zajedničkog života, bilo je i lipog i ružnog, puno posla kad svašta nismo imali, a nikad nismo mislili da ćemo dočekat dvi hiljadite godinu, a sad je već dvi hiljade i sedma.

Nena Marica Banova je dobra i tiha starica, zlatnih ruka, čuvarica ognjišta i svoga doma u kome uvijek rado dočekuje svoju djecu i unučad. Njezino srce i njezina su vrata uvijek otvorena za sve ljude dobre volje i dobre namjere.

Marijana Tucakov

Predstavница Đakovačke i srijemske biskupije na skupu mladih u Loretu

Susret koji se pamti

Prvog i drugog rujna u talijanskom marijanskom svetištu Loreti održan je susret talijanske mladeži sa Svetim Ocem. Skupu su nazočila i izaslanstva mladih iz pedesetak europskih država. Među 800 mladih iz europskih država bilo je i dvadesetak mladića i djevojaka iz svih hrvatskih nadbiskupija i biskupija.

Đakovačku i srijemsku biskupiju, tj. srijemski dio ove biskupije

u susretu sa Svetim Ocem predstavljala je djevojka iz Golubinaca *Dubravka Čačić*, koja preporuča svoje dojmove: »Skup mladih iz Republike Hrvatske bio je u Splitu, odakle smo trajektom otplovili put Ankone. Do susreta sa Svetim Ocem bili smo smješteni u sjemeništu i imali prigodu obilaziti muzeje, crkve i okolne gradove na čijim su se trgovima održavale mise za mlade. Poseban doživljaj

bio je prvog dana susreta kada se Sveti Otac među mlade spustio helikopterom. Nezaboravan doživljaj je noć subote na nedjelju kada na poljani na otvorenom oko petsto tisuća mladih provodi noć i spava u vrećama. Drugog dana Sveti je Otac održao misu pred pola milijuna mladih, mi predstavnici mladih iz drugih država imali smo čast na misi sjediti u prvim redovima i biti u neposrednoj blizini Svetog Oca. Sam skup mladih sa Svetim Ocem bio je istodobno i prvi ekološki skup mladih. Na skupu je sve bilo biološki razgradivo ili podložno recikliranju. Tako su u opremi sudionika bile naprtnjače od materijala koji se reciklira, hrana se služila na biorazgradivom posuđu, a posvuda su bile vreće za smeće u raznim bojama kako bi se otpaci razdvajali i lakše reciklirali. Teško je dojmove i osjećaje ovog susreta sa Svetim Ocem preporučiti, ali sigurno ću taj susret i prijateljstva s mladima koje sam upoznala nositi sa sobom cijeli život.«

Kako je ovaj skup u Loretu bio priprema za Svjetski skup mladih sa Svetim Ocem u Sydneyu u Australiji, u srpnju 2008. godine, Dubravka se nada da će prisustvovati i tom susretu.

I. Kušeta

Berežani na proslavi Male Gospe u Gunji

»Zapjevajmo Skrovitoj Gospi Šumanovačkoj«

KUD »Graničari« iz Gunje u suradnji sa župom svetog Jakova apostola iz Gunje, organiziralo je smotru pjevačkih skupina i crkvenih zborova. Ova je manifestacija održana 8. rujna, na blagdan Male Gospe na svetištu Majke Božje na Šumanovcima.

Ovo je svetište nastalo 1. lipnja 1373. godine kada su franjevci po odobrenju pape Grgura XI. sagradili tu franjevački samostan i veliku crkvu. U turskoj najezi nestalo je i samostana i crkve. Ali je ostalo i nadalje svetište Šumanovci i tu rado hodočaste mnogi hodočasnici iz Slavonije i Bosne.

Pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, na smotri pod nazivom »Zapjevajmo Skrovitoj Gospi Šumanovačkoj« sudjelovali su: Crkveni zbor župe sv. Ivana Krstitelja Račinovci, ŽPS KUD-a »Šokadija« Lipovac, Crkveni zbor župe sv. Jakova apostola Gunja, Crkveni zbor župe Preobraženja Kristovog Strošinci, ŽPS KUD-a »Graničari« Gunja, ŽPS »Snaše« KUD-a »J. Kozarac« Štitar, Udruga »Veselo srce« Drenovci, ŽPS »Snaše« KUD-a »Seljačka sloga« Gradište.

Na poziv KUD-a iz Gunje, na ovoj je smotri sudjelovala i Mješovita pjevačka skupina HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, Vojvodina. Otpjevali su dvije pjesme marijanskog sadržaja: Majko diva, ti jedina i Marijo o mili glas. Pjesme započinje *Marko Gorjanac*, pod vodstvom *Stipana Katačića*. Ni ovaj njihov nastup nije prošao nezapaženo jer su dočarali originalnost kulturne baštine svoga mjesta, kako u pjesmi, tako i u nošnji.

Mješovita pjevačka skupina
HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega

Smotri su nazočili načelnik Općine Gunja *Vladimir Crnov*, dekan Drenovačkog dekanata prečasni *Marko Didara*, župnik župe sv. Jakova apostola *Mato Matasović*, profesor iz Đakova maestro *Ivo Andrić*, načelnik Odjela za razvitak sela i obiteljskih gospodarstava *Marija Brčić Kostić*, saborska zastupnica *Vesna Škare Ožbolt*, te naravno predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Marijana Tucakov

Ruža Mihalj, umirovljenica

Srijem nas sve povezuje

Kada je izgledalo da će bračni par Mihalj mirno živjeti svoju starost, dočekujući i uživajući u svojoj mnogobrojnoj djeci i unučadi, nakon 37 godina provedenih u Srijemu bili su primorani po treći put promijeniti mjesto stalnog boravka i preseliti se u Hrvatsku

Na nedavnom 15. okupljanju protjeranih srijemskih Hrvata iz Beške održanom u Bjelovaru, najstarija sudionica skupa bila je naša sugovornica *Ruža Mihalj*, rođena *Stipić*. Sa svoje 84 godine Ruža je brodila kroz mnoge životne oluje, preživjela dva krvava rata i tri preseljenja, doživjela puno lijepih i teških trenutaka, ali je ostala dosljedna u svojim temeljnim životnim načelima i vjeri u Boga koja je u njihovoj obitelji uvijek bila na prvom mjestu, a Katolička crkva neupitna vrijednost koja je jedina bila kadra shvatiti čovjeka u njegovu pozivu i njegovim težnjama, u njegovim ograničenjima i njegovim neugodama, u njegovim pravima i njegovim zadaćama, te imati za njega riječ života koja je odjekivala u povijesnim i društvenim događajima ljudskog postojanja.

Ruža je rođena 1923. godine u hercegovačkom selu Došćica, u općini Konjic, u kojem je živjela do 1948. godine kada se udala za *Nikolu Mihalja* i preselila u susjedno selo Amatlje.

IZ HERCEGOVINE U SRIJEM:

»Moj suprug Nikola rođen je 9. studenog 1924. godine u Amatljama, a ja sam se nakon udaje 1948. godine preselila k njemu«, kaže nam Ruža i dodaje kako su se prvih godina zajedničkog života bavili poljoprivrednom djelatnošću sve dok joj se suprug nije zaposlio u »Hidrogradnji«, u Jablanici na Neretvi. Ruža je u to vrijeme bila kućanica i skrbila o troje njihove djece rođenih u Hercegovini, *Mariji* (1949.), *Veroniki* (1952.) i *Damjanu* (1954.).

»Prvi šok i tragedija u mojem životu bila je smrt našeg sina

Damjana koji je umro nedugo poslije rođenja od zloćudne bolesti«, suznih očiju prisjeća se Ruža tužnog događaja koji joj je ostao trajno urezan u sru. Druga Ružina selidba dogodila se 15. svibnja 1955. godine kada je nakon izgradnje akumulacijskog jezera njihovo selo bilo praktički odsječeno od svijeta.

»Kako je većina ljudi iz Hercegovine u to vrijeme odlazila u plodnu srijemsku ravnici, a mi smo se također morali seliti, odlučili smo se na odlazak u Bešku«, kaže nam Ruža.

Kako je svaki početak najteži, tako se i obitelj Mihalj prvih godina života u Srijemu snalazila kako je znala i mogla. Bolji su dani došli kada se vrijedan i častan Nikola zaposlio u ergeli na Fruškoj gori, dok se Ruža i dalje brinula o nji-

hovoj mnogobrojnoj djeci. »Osim Marije i Veronike koji su rođeni u Hercegovini, u Srijemu su nam se rodili *Ivan, Ivka, Ruža, Kata, Emanuel i Cmiljko*«, kaže Ruža i ponosno nam nabraja imena svoje unučadi: *Sara, David, Marko, Ana, Goran, Jadranka, Sanja, Tina, Slaven, Martin, Jasna, Tomo, Nikolina, Glorija, Dunja, Iva, Isak*

par Mihalj mirno živjeti svoju starost, dočekujući i uživajući u svojoj mnogobrojnoj djeci i unučadi, bubnjevi rata počeli su odzvanjati našim mirnim Srijemom, a tamne sablasti zaplesale smrtonosni ples sijući mržnju i smrt.

»Nakon 37 godina provedenih u Srijemu, dijeleći svih tih godina dobro i zlo sa svojim Beščanima, bila sam primorana po treći put promijeniti mjesto svog stalnog boravka i preseliti se u Hrvatsku. Zamijenili smo kuću i preselili se 15. siječnja 1992. godine u Viroviticu, gdje i sada živimo«, kaže Ruža. Na pitanje što misli o tradicionalnim godišnjim okupljanjima Beščana u organizaciji njihovog zavičajnog kluba, Ruža odgovara kako je to lijepa zamisao koja, evo već 15. put potvrđuje svoju opravdanost.

»To su susreti s davno prošlim vremenima kada se sjećamo našeg Srijema koji nas je sve povezivao, u kojem smo proveli najveći dio svoga života i u kojem smo ostavili zaorane brazde naše mladosti. I kao što naši svećenici stalno ističu da je jedini uvjet za ostvarivanje ljudskosti i čovječnosti ispunjavanje evanđeoske zapovijedi ljubavi prema drugima, što znači drugoga slušati i osluškivati, suosjećati s njegovom patnjom i boli, ali znati se i radovati njegovoj sreći i uspjehu te poštovati i uvažavati drugoga kao cjelovita čovjeka, tako su i ovi susreti jedini način da se na jednom mjestu ponovno vidimo, popričamo, saznamo koga više nema među nama i da svaki put ponovno napunimo našu dušu«, poručuje za kraj razgovora Ruža Mihalj.

Zlatko Žužić

i *Adela*. Naravno da ovaj popis nije konačan jer se on iz godine u godinu nadopunjuje, a uskoro će se na njemu naći i imena prvih Ružinih praunučadi.

Nakon dugogodišnjeg rada u ergeli na Fruškoj gori Ružin suprug Nikola prelazi u poljoprivredni kombinat »Agrounija« u Indiji, u kojem je radio sve do svoga umirovljenja 1987. godine.

IZ SRIJEMA U VIROVITICU: I kada je izgledalo da će bračni

Iz kuta mladih: Maja Loboda

Jezici su prioritet

*Tijekom školovanja želim isključivo steći znanje, a ocjene mi ne znače tako mnogo *
Voljela bih biti prevoditeljica, i zato ću studirati njemački i engleski jezik*

Razgovor vodila: Olga Perušić

Maja Loboda (1990.) iz Lemeša, učenica je trećeg razreda Gimnazije »Veljko Petrović« u Somboru, na društveno-jezičnom smjeru.

ŠKOLA: Pri upisu u srednju školu željela sam pohađati gimnaziju, jer sam bila odlučna nakon toga ići na studij. Gimnazija nas uči konstantnim radnim navikama, a profesori su nam kvalitetni i strogi. Tijekom školovanja želim isključivo steći znanje, a ocjene mi ne znače tako mnogo. U osnovnoj školi bila sam skroz odlična učenica, a sad sam zadovoljna prosjekom iznad 4. Motivaciju za redovito učenje dobila sam tijekom natjecanja u osnovnoj školi, kada sam uvidjela kako s malo više rada mogu mnogo više postići. Imam afinitet za učenje jezika, pa u srednjoj pohađam sate njemačkog, engleskog i latinskog jezika.

ŽELJENO ZANIMANJE: Prije sam mislila da ću biti odgojiteljica, dok su mi se današnje želje glede zanimanja promijenile. Voljela bih biti prevoditeljica, željela bih ići na studij njemačkog i engleskog jezika, kao drugog po redu. Ne bih željela biti profesorica, već sam više zainteresirana za rad u praksi. Imala sam prigodu komunicirati na tim jezicima i veoma sam se dobro snašla, što mi je dalo motivaciju za daljnje usavršavanje u tom području. Veliku pomoć dobila sam od profesorice iz osnovne škole *Julijane Knežević*, koja mi je približila i pojasnila »temelj« jezika.

VJEŽBE JEZIKA: Profesorica njemačkog jezika, koja ujedno predvodi i naš odjel, svake je godine okupljala mlade radi odlazaka na susret »Gelobuiswallfahrt der Donauschwaben«, koji se organizira za mlade Nijemce. Zbog dobrog poznavanja njemačkog jezika, iako nemam njemačko podrijetlo, ponudeno mi je sudjelujem na 48. susretu te organizacije. Iz somborske općine išlo je osmero mladih, a osim nas tamo su sudjelovali i mladi iz Mađarske i Rumunjske. Smješteni smo bili u samostanu, u sobi nas je bilo dvadesetak, posebno mladići i posebno djevojke. U sklopu programa imali smo jednu večer susreta na Altöttingu, koje se smatra svetim mjestom. Obilazili smo crkve sa svijećama i bilo je jako dobro organizirano. Jedan dan posjetili smo Papin dom.

HODOČAŠĆE: Ljetos sam po prvi put išla na hodočašće u Taize, i jako mi se sviđao i kamp i program. Tamo sam također pričala na njemačkom i na engleskom jeziku, upoznala sam puno mladih, dopala mi se hrana, a osobito doručak.

Sve je bilo neuobičajeno, od svete mise s mnogo pjevanja, do sjedenja na podu »poput muslimana«. Ne vjerujem da bi se to uspjelo provoditi kod nas, jer živimo u konzervativnoj sredini, dok mi se tamo takva opuštenost jako svidala.

OBIČAJI: U Lemešu postoje dva kulturna društva – mađarsko i hrvatsko-bunjevačko. Prošle godine bila sam »lemeška bandašica«,

po ranijem odabiru Hrvatsko-bunjevačkog kulturno-umjetničkog društva »Lemeš«. Sretna sam što je sve prošlo uoči lemeške Dužijance, bili smo veoma zapaženi, a pri tome nismo imali puno obveza. Redovito smo sudjelovali na gotovo svim svetim misama u Lemešu, a išli smo na Dužijancu u Suboticu i na Dužionicu u Sombor. Imam svoje nošnje, bunjevačku svilu, od koje je pola original, a pola je šivano, kao i šling.

FOLKLOR: Počela sam plesati prije osam godina, kada je i utemeljeno Društvo. Volim plesati brze i dinamične plesove, dok smo od mađarskih igara naučili smo dvije-tri koreografije. Najljepše su mi uspomene iz Valjeva, jer

smo ranije puno išli plesati turneje po Srbiji, dok u inozemstvo nikada nismo išli, uvijek smo se samo spremali ići, ali zbog nečega nije uspjelo. Nastupali smo u Beogradu na »Beogradskom pobjedniku«, a jedne smo godine ostvarili i zapažene rezultate. Na žalost nema novih generacija zainteresiranih za plesanje, iako to nosi i puno druženja i poznavanja igara, a isto tako više nema ni nekoga tko bi se angažirao u Društvu. Probe su trajale sat i pol do dva, mada bi tu trebalo mnogo vježbanja za bolji uspjeh. Mnogi su mladi govorili kako ne uspijevaju uskladiti probe sa školom, mada je to čudno, jer ja sam to uvijek uspijevala. Kada sam išla popodne u školu tad nisam stigla na vrijeme, ali sam ipak došla. Ukoliko se želi plesati, tada treba biti organiziran i pohađati probe iz ljubavi.

SPORT: Sada nešto početi trenirati, malo je kasno, a možda ću se preorijentirati na aerobik. Ranije sam u selu trenirala rukomet, dok je bilo trenera, a kad ga više nije bilo, tad mi je bilo komplicirano nastaviti u Somboru, iako sam za to imala želju.

SLOBODNO VRIJEME: Nemam puno slobodnog vremena, osim što boravim u školi, putovanje mi traje ukupno dva sata, što me prilično i umori, a tek tad slijedi učenje. Svoje vrijeme volim provoditi na Internetu, biti van ili spavati, pa mi u tome uglavnom prođe ostatak vremena.

PLANOVI: Voljela bih upisati studij u Novom Sadu i biti na proračunu fakulteta. Željela bih se obučiti i raditi kao simultana prevoditeljica, tad bih puno

putovala i uživala u svom poslu. U Lemešu je financijski jako teška situacija za mnoge, pa su stoga mladi i nezainteresirani. Ne planiram živjeti na selu, već bih željela nakon studija ostanu u Novom Sadu. Nije da ne volim selo, već ne vidim tu neku budućnost i svoju šansu. To je jako teško reći, ali je stvarnost takva. Za sada željela bih se aktivirati u organizaciji mladih, kako bih stekla vještine rada s mladima.

PRIJATELJI: Imam dvije jako dobre prijateljice i mnogo prijatelja s kojima se družim, kako u školi tako i u slobodno vrijeme. Moja najbolja prijateljica je iz Lemeša, pohađa medicinsku školu i također planira studirati u Novom Sadu.

Održana likovna kolonija u Somboru

»Colorit 07.« na Gradini

Kolonija se održava u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora, svake godine na nekom drugom somborskom salašu * Ono što je najkarakterističnije za salaš Pavla Matarića u Gradini, na kojem je kolonija po drugi put održana, je to da je to salaš koji je živ salaš i u pravom smislu riječi autentičan, salaš koji živi onako kako je živio i prije sto godina kada je sagrađen

U somborskim salašima Gradina, na salašu Pavla i Stane Matarić, prošlog je vikenda održana sedma po redu likovna kolonija »Colorit 07«. Ova se kolonija sada već tradicionalno u ovo doba godine održava u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora, svake godine na nekom drugom somborskom salašu. Kao i nekoliko prethodnih godina, kolonija je bila međunarodnog karaktera s gostima iz Hrvatske. Svakako, želja je organizatora da se u budućnosti proširi broj zemalja iz kojih će stizati sudionici, slikari amateri, ali i akademski umjetnici.

Prva likovna kolonija »Colorit« održana je 2000. godine također na istom ovom mjestu, na salašu ovogodišnjih domaćina, i ukoliko se osvrnemo na protekli niz godi-

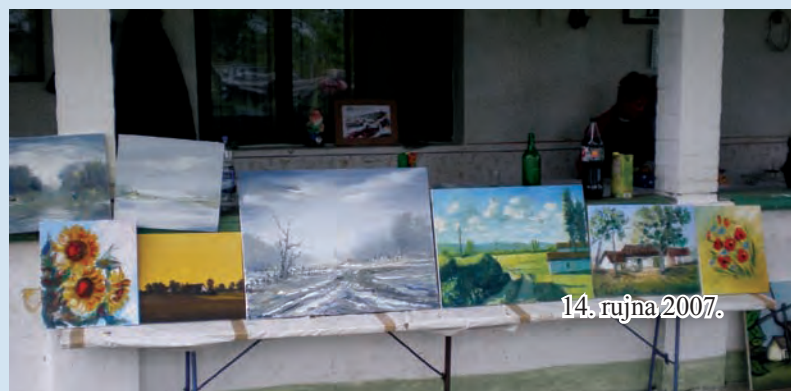

na organizatori i sudionici mogu biti zadovoljni jer se kolonija iz godine u godinu širi i po kvaliteti i po kvantiteti urađenih slika.

Sve slike s ove kolonije, kao i s prethodnih, ostaju u vlasništvu HKUD-a »Vladimir Nazor« te će ovako popunjeni fond slika i dalje krasiti prostorije i izložbeni prostor doma.

AKADEMSKI I AMATERSKI SLIKARI: Kolonija je počela u subotu 8. rujna 2007. u jutarnjim

satima. Od samog starta svi su gledali u nebo u nadi da vrijeme neće omesti koloniju, što se na svu sreću nije ni dogodilo. Na početku su goste u ime organizatora pozdravili predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič i domaćica susreta Stana Matarić. Od gostiju riječ je uzeo predsjednik Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice Josip Horvat, koji je izrazio zahvalnost na gostoprimstvu i nadu da će ovakvi susreti i dalje biti organizirani. Istaknuo je također kako je svaka kolonija druženje, stvaranje i rad iza čega ostaju djela koja dokazuju i pokazuju što se i koliko na ovakvim susretima uradi. Susretu su nazočila i svoja osjećanja na platno stavila i dva akademska umjetnika, kao i veći broj amaterskih slikara. Sudjelovali su: Andrija Bošnjak, gost iz Republike Hrvatske, Baranje; Josipa Križanović, Hilda Vujković i Katica Seleši, koji su nam došli iz Subotice, te somborski slikari: Stipan Kovač, Stana Libić, Marija

Fišer, Petar Mraković, Dubravka Terzić, Đorđe Kumerkramer, Cecilija Miler, Marija Kovač, Šima Kalmar, Jene Višinka, te Slobodan Nastasić. Pod njihovim srcima, rukama i kičicama proisteklo je oko tridesetak slika različite tematike. Najzastupljenije su bile, kao što je bilo i za očekivati, slike s pejzažima naše ravnice i vojvodanskim salašima, ali bilo je tu i nekoliko slika mrtve prirode, portreta i drugih. Kao i motivi, i tehnike kojima su slike radene bile su različite. Bio je ovo skup s puno različitosti koje su stvarale osjećaj jedinstva i neizmjerne ljubavi prema prirodi, ljudima i zajedništvu.

SALAŠ – VJEČITI MOTIV:

Medijsku potporu susretu dale su i dvije TV kuće iz Subotice i Sombora, koje su u potpunosti propratile ovu koloniju. Na susretu je nazočna bila i zamjenica pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine Antonija Čota, dugogodišnja kulturna djelatnica Narodnog kazališta u Somboru. Ona je TV gledateljstvo kao i nazočne upoznala sa slikarima i slikama nastalim na ovogodišnjoj koloniji. Također je iznijela i svoje viđenje svake slike te dojam koji je svaka slika ostavila na nju.

Također, Čota je naglasila kako se ovogodišnja kolonija održava na jednom od najstarijih lokaliteta nastanjenih hrvatskim življem na ovim područjima, te to kako su salaši motiv koji bunjevačke Hrvate privlači u svakom pogledu pa tako i u pogledu slikarstva. Ono što je najkarakterističnije za salaš Pavla Matarića u Gradini, na kojem je kolonija po drugi put održana, je to da je to salaš koji je živ salaš i u pravom smislu riječi autentičan, salaš koji živi onako kako je živio i prije sto godina kada je sagrađen. Naglasila je kako kolonija ima još jedan, cilj a to je promoviranje likovnih umjetnika naše zajednice, a i šire. Pročelnik Likovne sekcije HKUD »Vladimir Nazor« *Janoš Raduka* objasnio je kako je u odabiru umjetnika poštovao nekoliko kriterija i to: kriterij kvalitete slika i kriterij dolaska nama srodnih društava i umjetnika, te izrazio nadu da će se ovakva tradicija i nastaviti.

Druženje je potrajalo duboko u noć uz neizbježan juneći paprikaš, glazbu, osvjetljenje s vrha derme i uz nadu i želju da će se kolonija održavati još, puno godina i postati brend HKUD-a »Vladimir Nazor«.

M. M.

Održana 55. kolonija književnika u Kanjiži

Mjesto susreta, dijaloga i kritičkog promišljanja

Ovogodišnja 55. kolonija književnika u Kanjiži održana je od 5. do 8. rujna, a središnja tema bila je »Provincijalizam – zdravi regionalizam«. Osim stvaralačkih radionica, održana je sociografska i prevoditeljska radionica, a književnici su tijekom ove kolonije posjetili škole u Općini Kanjiža, te predstavili svoja djela na književnoj večeri u knjižnici, kao i u okviru programa »Licem u lice« na književnom susretu s publikom u ulici dr. Arnolda Koha.

Radovi o središnjoj temi ovogodišnje kolonije »Provincijalizam – zdravi regionalizam« predstavljani su na završnom savjetovanju, nakon čega je uslijedila rasprava. Sve iznesene radove karakteriziralo je promišljanje o provincijalizmu i zdravom regionalizmu u kontekstu kulture postindustrijskog doba, a diskutiralo se o mogućnostima književnosti u aktualnom vremenu u situaciji kada je kultura doživjela korjenite promjene razvojem novih tehnologija.

Nakon završene Kolonije književnika, književni kritičar *Jozsef J. Fekete* iz Sombora, iznio je mišljenje kako su ovakvi književni susreti veoma važni zbog moguć-

Polaganje vijenca na spomenik osnivača kolonije

nosti neposredne razmjene mišljenja između književnika.

»Često čujem mišljenja kako književnost danas nema nikakvu perspektivu, jer će ubrzo medijsko smeće potpuno prekriti svaki vid duhovnog stvaralaštva, ali, eto, i ovogodišnje savjetovanje me je iznova uvjerilo da nije sve tako crno. Drago mi je da su svi sudionici savjetovanja iznijeli mišljenje kako je ono što se danas pogrdno zove provincijalizam, u stvari jedina mogućnost životnosti književnosti, jer je činjenica da u zadnjih pedesetak godina svjetsku

književnost formiraju upravo ona djela koja nastaju u okviru malih zajednica, u malim životnim sredinama«, rekao je Fekete i istaknuo kako sve nacionalne manjine trebaju imati mogućnost publiciranja djela na materinjem jeziku i mogućnost izgradnje čitateljske publike.

Na Koloniji književnika u Kanjiži već više godina sudjeluje i glazbenik *Zoltan Katai* iz naselja Fekete Erdo u Republici Mađarskoj.

»Ovdje prezentiram uglazbljenu mađarsku pučku književnost i pje-

sme iz 16. i 17. stoljeća. Smatram to važnim, jer ako zaboravimo taj segment narodnog stvaralaštva postat ćemo siromašniji. To je dio naše prošlosti i ako je ne čuvamo, naći ćemo se u jednom 'slijepom svijetu'. Onaj tko ne čuva svoju prošlost ima neizvjesnu i nepredvidivu budućnost. Na Koloniji predstavljam i uglazbljene pjesme iz novijih vremena, primjerice književnika *Bele Istvána*, *Jozsefa Attile* ili *Jozsefa Utasija*. Oni su svi poznavali staru mađarsku književnost i iz nje su crpili energiju«, rekao je Katai.

Dojmova je bilo mnogo, a književnik *Istvan Tari* je naglasio kako su ovakvi susreti važni i dragocjeni za književnike i da ovakve susrete ništa drugo ne može nadoknaditi.

»Knjiga će ostati i u budućnosti. Naše je da pišemo i na taj način komuniciramo s čitateljima, a ovdje u Kanjiži književnici imaju prigodu neposredno međusobno komunicirati, razmjenjivati ideje i stajališta i kritički promišljati o djelima svojih kolega. Kolonija traje 55 godina i to je već dovoljan znak njene važnosti«, rekao je Tari.

S. Z.

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« gostovao u Makedoniji

Pohvale i pozivi za nove nastupe

Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« boravio je u koluvozu u Makedoniji i tom je prigodom sudjelovao na III. međunarodnom festivalu za tamburaške orkestre »Kumanovo 2007«. Prema riječima prof. *Mire Temunović*, ravnateljice Glazbenog djela, jedna od glavnih težnji Glazbenog odjela je samostalno nastupanje na festivalima, te je sudjelovanje na ovom festivalu bilo od velike važnosti za orkestar Bunjevačkog kola.

Festival je u Kumanovu organizirao organizacijski odbor »Kumanovski tamburaši« pod pokroviteljstvom općine i grada.

Festival »Kumanovo 2007« odvijao se u okviru dviju večeri i bio je revijalnog karaktera. Na prvoj festivalskoj večeri nastupili su tamburaški orkestri iz Makedonije, Crne Gore, Austrije i Srbije, a u sklopu druge festivalske večeri publici su se predstavili drugi orkestri iz Makedonije, Crne Gore i Hrvatske, te tamburaši »Bunjevačkog kola«. Budući da su propozicije festivala nalogale da se tamburaški orkestri predstave glazbom

kraja iz kojeg dolaze, »Bunjevačko kolo« je izvelo tamburaške igre i kola Vojvodine, a u pratnji orkestra, vokalna solistica *Martina Dulić* pjevala je bunjevačke narodne pjesme.

»Generalni sponzor festivala bila je Skupština Općine Kumanovo, te je gradonačelnik dr. Zoran Damjanovski za sve sudionike priredio gala večeru, koja je ujedno bila i vid druženja te upoznavanja članova orkestar, pa su oni međusobno svirali jedni za druge i kroz svirku se družili, a glazba našeg podneblja naišla je na pohvale i osigurala još neke pozive na festivale. Naš orkestar bio je najmlađi na festivalu, ali smo unatoč tome pokazali kako bez obzira na godine mi možemo izvesti vrlo kvalitetan program. Poslije ovog festivala dobili smo pozive za gostovanje u Sloveniji, Austriji, Osijeku, a za sljedeću smo godinu pozvani da opet nastupimo u programu festivala 'Kumanovo 2008.' To je od velike važnosti za naše buduće planove i priznanje je za naš dosadašnji rad i uspjeh«, navela je prof. Temunović.

M. M.

Ištvančićev dokumentarac u Nancyju

Dokumentarni film »Teta Liza« redatelja *Branka Ištvančića* prikazan je na Aye Aye film festivalu u Nancyju u Francuskoj, u okviru programa »La beauté de l'âge« (Ljepota starosti) koji je održan od 31. kolovoza do 9. rujna.

Dokumentarni film »Teta Liza« proizveden je 2002. godine u produkciji HRT-a, u Programu za kulturu – odsjeka emisija pučke i predajne kulture, a govori o legendarnoj *Elizabeti Toplek* iz Donje Dubrave u Međimurju, autentičnoj pjevačici međimurske narodne pjesme.

Održana Likovna kolonija »Breške 2007.«

Na Međunarodnoj likovnoj koloniji »Breške 2007.« koja je od 2. do 8. rujna, održana u ovom mjestu pokraj Tuzle, sudjelovalo je i dvoje članova Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice – *Ildiko Slacki* i *Ivan Šarčević*. Na koloniji je sudjelovalo ukupno 19 slikara iz BiH, Hrvatske, Mađarske i Srbije. »Imali smo izuzetno dobre uvjete za rad, budući da koloniju odlikuje jako dobra organizacija. I prijem domaćina je bio zaista za pamćenje«, izjavio je po povratku iz Tuzle *Ivan Šarčević*.

Likovna kolonija »Breške 2007.«, ove godine osma po redu, održava se u sklopu manifestacije Ljeto u Tuzli. Generalna pokroviteljica manifestacije je predsjednica Federacije BiH *Borjana Krišto* a pokrovitelji Vlada Tuzlanske županije, Općina Tuzla i Franjevački samostan iz Tuzle. Organizator kolonije je HKD »Napredak« iz Tuzle, a sva djela koja nastanu tijekom kolonije ostaju u vlasništvu Društva.

HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora na Vinkovačkim jesenima

Mlada folklorna skupina HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, s tridesetak djevojčica i dječaka, u nedjelju, 9. rujna, bila je gost u Dječjem tjednu na 42. Vinkovačkim jesenima. Vrijeme je bilo promjenljivo, a nekoliko kapi kiše nije moglo pokvariti ovako veliku i lijepu manifestaciju.

Oko 11 sati, krenula je dugačka kolona od 55 skupina iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, sa svim svojim šarenilom, u osvajanje Vinkovčana a defile je završio u središtu grada, na bini s nekoliko taktova pjesme i igre.

Smotra folklora započela je u podne pod velikim i punim šatorom. Somborci su ovom prigodom izveli scenski prikaz »Kraljice«, vrlo dobro i veselo, zahvaljujući svojoj koreografkinji.

Domaćin HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora bio je predsjednik KUD »Seljačka sloga« iz Ivanka *Marijan Kuternik*, koji je odveo

skupinu da pokaze spomenuto selo, jedno od najvećih u osječko – baranjskoj županiji. Nakon toga uslijedio je ručak u Vinkovcima, gdje su dva predsjednika Društava *Šima Raič* i *Marijan Kuternik* izmijenjali poklone i dogovorili da KUD »Seljačka sloga« bude gost u Somboru, te da se nadalje razvijaju dobri odnosi i uzajamna gostovanja ove dvije skupine.

A. Kovač

Odgoda likovne kolonije u Sonti

Likovna kolonija »Sonta 2007.« u organizaciji KPZH »Šokadija«, koja se trebala održati u subotu 8. rujna, na lokalitetima oko sončanskoga jezera Bara, odgođena je, zbog loših vremenskih uvjeta za rad na otvorenom. U dogovoru s gostima sudionicima, članovima Likovnoga odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, kolonija će se najvjerojatnije održati koncem rujna. »Koloniju smo mogli održati i u zatvorenom prostoru, no mislim da bi to bio promašaj. Lokaliteti koje smo odabrali pružaju neograničene mogućnosti za rad, iznimno su inspirativni, tako da sam prvi bio za odgodu. Kako je tek početak rujna, nadam se lijepom vremenu i prigodi da uradimo ono što smo isplanirali«, kaže nam član Predsjedništva »Šokadije« *Stipan Lukić*.

Jergović dobitnik nagrade »Meša Selimović«

Jednoglasnom odlukom žirija 7. književnih susreta »Cum grano salis« u Tuzli, hrvatski književnik *Miljenko Jergović*, proglašen je dobitnikom nagrade »Meša Selimović« za najbolji roman objavljen u 2006. godini na području Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, piše HRT. Jergović je nagrađen za roman »Ruta Tannenbaum«, a nagradu mu je uručio gradonačelnik Tuzle *Jasmin Imamović* na završnoj svečanosti održanoj u Narodnom kazalištu u Tuzli.

U užem izboru za nagradu bilo je pet romana: »Elijahova stolica« *Igora Štiksa*, »Sin« *Andreja Nikolaidisa*, »Komo« *Srdana Valjarevića*, »Psi i klaunovi« *Josipa Mlakića* i spomenuti nagrađeni roman *Miljenka Jergovića*.

VII. festival bunjevački pisama u Subotici

Generalna proba u povodu III. smotre dječjih pjevača i zborova najavljena je za srijedu 26. rujna u HKC-u »Bunjevačko kolo«, dok će se Smotra održati dan kasnije, u četvrtak 27. rujna, s početkom u 20 sati, u Velikoj dvorani Centra.

Središnji događaj manifestacije, Festival bunjevački pisma, održat će se u petak 28. rujna, u HKC »Bunjevačko kolo«, također u 20 sati. U revijalnom dijelu programa planiran je nastup tamburaškog ansambla »Biseri« iz Subotice.

Ulaznice se mogu kupiti od ponedjeljka 17. rujna, u uredu HKC »Bunjevačko kolo«. Cijena ulaznica za Smotru je 200 dinara, a za Festival 250 (za gledanje u Velikoj dvorani) i 200 dinara za gledanje preko videobima u restoranu »Dukat«.

U organizaciji »Šokačke grane« i »Zavičajne udruge Gibarčana«

Predstavljene nove knjige u Osijeku

Predstavljene knjige »Stanislav Preprek – život i djelo« autora prof. Đure Rajkovića iz Petrovaradina, te »Šokci u spačvansko-bosutskom međurječju« autora Ivice Čosića – Bukvina iz Vrbanje

Prošle su nedjelje u Osijeku, u susret blagdanu Uzvišenja svetoga Križa, koji se u Retfali slavi kao crkveni god, Šokačka grana i Zavičajna udruga Gibarčana organizirali predstavljanje novih knjiga prof. Đure Rajkovića iz Petrovaradina – »Stanislav Preprek – život i djelo«, te Ivice Čosića – Bukvina iz Vrbanje – »Šokci u spačvansko-bosutskom međurječju«.

Rajkovića o Stanislavu Prepreku, najvećem skladatelju duhovne glazbe u Hrvata, tiskana prošle godine u Zagrebu u nakladi Hrvatskog društva crkvenih glazbenika«, istaknuo je prof. Oskar Pandi, glazbeni kritičar iz Novoga Sada. »Napisana pregledno, na zavidnoj profesionalnoj razini, a istovremeno zanimljivim, tečnim jezikom s pregršt pripovjedačkih tonova, ova je monografija na naj-

Preprek stekao prvo ozbiljnije znanje iz glazbe, do učiteljevanja u Petrovaradinu, poslije u Maradiku pa ponovno u Petrovaradinu, gdje će ostati sve do smrti«.

Profesor Pandi je još dodao kako knjiga govori i o Prepreku orguljašu, pjesniku i skladatelju, ali i radu u knjižnici i čitaonici HKD »Vladimir Nazor« i posebno je istaknuo Rajkovićevu riješenost da odlučno brani Preprekov pogled

nije prihvaćao mišljenja da prava glazba počinje s *Wagnerom*, jer i *Mozart*, koji je živio prije Wagnera izuzetan je glazbenik i skladatelj, pa i mnogi prije njega. Zato sam branio njegov pogled na glazbu, jer niti ja nisam protiv suvremenih, galimatijas tonova, moderne glazbe, niti sam protiv avangardizma, no u glazbi, baš kao i svim umjetnostima, ne postoji vječiti napredak u nedogled, jer sve što je stvoreno mora imati svoj početak, svoju kulminaciju i kraj, ali pravi genij zna potencirati sve ono što je bilo dobro, što je bilo vrhunsko i nadograditi sve to svojim stilom, a Preprek je to znao«, kazao je autor knjige.

NOVA KNJIGA O ŠOKCIMA: O novoj knjizi Ivice Čosića iz Vrbanje govorila je Vera Erl, pohvalivši ovog seljaka i pisca, pjesnika i branitelja, Šokca i Cvelfera, koji je priredio evo već 13. knjigu o povijesti Vrbanje i Cvelferije, što bi za nekoga tko se ozbiljno bavi znanstveno-istraživačkim radom bio veliki izazov. Knjiga je tiskana u vlastitoj nakladi i Zebri iz Vinkovaca, urednik izdanja je novinar *Stipa Bogutovac* a recenzent je dr. sc. *Robert Skenderović*, podrijetlom iz Subotice. Na 103 strane štiva donosi pregršt originalnih, izvornih dokumenata i 38 starih zemljovida koji ilustriraju materiju koju obrađuje. Navodi zavidno puno literature i niz autora i djela koji se bave »šokačkim« pitanjem, a navodi i više djela srpskih autora.

Nazočnima se obratio i autor knjige, pohvalivši se kako poznaje više od polovice njih a moguće i još više.

U okviru promocije nastupili su Zbor mladih župne crkve Uzvišenja sv. Križa i tamburaški sastav »Šokačka duša«.

Slavko Žebić

S predstavljanja knjiga: Oskar Pandi, Đuro Rajković, Vera Erl i Ivica Čosić-Bukvina

Najprije je predsjednica *Vera Erl* pozdravila goste i sve nazočne i podsjetila na brojne aktivnosti »Šokačke grane«, koje su uslijedile nakon ljetne stanke, a potom je dr. *Zdravčević* pozdravio sve nazočne ispred domaćina, Gradske četvrti Retfala, i pozvao ih da se pridruže slavlju 14. rujna, na blagdan Uzvišenja sv. Križa.

MONOGRAFIJA O PREPREKU: »Knjiga što je danas pred nama, monografija je prof.

bolji način rasvijetlila život i djelo maestra Prepreka. Kao što u fotolaboratoriju pod utjecajem razvijaa postupno pojavljuju konture slike, tako nam Rajković iz poglavlja u poglavlje otkriva Preprekovu ličnost od rođenja u Šidu i krštenja u Gibarcu, vodeći nas kroz životni put obitelji Preprek od doseljavanja iz Moravske, preko živopisnog djetinjstva i školovanja u mitrovačkoj gimnaziji, a poslije i u učiteljskoj školi u Petrinji, gdje je mladi

na umjetnost i iznio osobni sud o tomu, jer Preprek je za autora bio nesumnjivi autoritet i uzor.

I sam autor, prof. Rajković, vrlo je toplo govorio o svojemu prvijencu ali i o ličnosti maestra Prepreka, istaknuvši kako Preprek nije bio avangardist niti je rasipao tonove, ali je bio osobit i iz svakoga je glazbenoga pravca uzimao ono najbolje, stvarajući tako svoj osobni stil. »Nije se osvrtao na stalne kritike, pa čak i omalovažavanja,

Izložba fotografija »City« Borisa Cvjetanovića u Galeriji »Dr. Vinko Perčić«

Ostaci ljudskog prisustva na ulici

Ogoljene, siromašne, pa i tužne činjenice svakodnevce tu se ne bi uspoređivale s nečim boljim, vrijednijim ili dostojnijim, nego da bi neutralno svjedočile sebe i nalazile razloge postojanja sebi samima, navodi se u katalogu

Izložba fotografija iz ciklusa »City« autora Borisa Cvjetanovića iz Republike Hrvatske, otvorena je u petak 7. rujna u Galeriji »Dr. Vinko Perčić« u Subotici. Izložbu umjetničkih fotografija, kako se navodi u katalogu, »jednog od najzanimljivijih i najznačajnijih fotografskih osobnosti novije hrvatske fotografije« otvorio je generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš. Osvrćući se na vlastiti pokušaj da napravi umjetničku fotografiju, Vidiš je ovom prigodom rekao: »Spoznao sam da između lošeg i dobrog fotografa zapravo ne treba puno, ali da između dobrog fotografa i izvrsnog treba svjetlosna godina.«

OGOLJENA SVAKODNEVICA: Fotografije Borisa Cvjetanovića, kako se navodi u katalogu izložbe, posjeduju onu vrstu empatije i bliskosti motivu koji se probijaju kroz naslagane kulture, mreže interpretacija i značenja. »Sve, pa i zadnji ostatak ljudskog prisustva na ulici ima neki značaj koji ne proizlazi iz hijerarhije vrijednosti ili kriterija usporedbe među stvarima koje zavrjeđuju ili ne zavrjeđuju fotografsku objavu.

Ogoljene, siromašne, pa i tužne činjenice svakodnevce tu se ne bi uspoređivale s nečim boljim, vrijednijim ili dostojnijim, nego da bi neutralno svjedočile sebe i nalazile razloge postojanja sebi samima...«

Izložbu je otvorio generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš

današnju laku dostupnost fotoaparata te utjecaj ove činjenice na umjetnost. »Često kažem kako je razlika između klasične, analogne fotografije, i digitalne u tome što se prije mislilo pa fotografirati a sada se fotografira pa se misli. Kao što se desilo između filma i videa, nešto prije toga. Ranije, kad je bio film, ne bi nitko ni u ludilu tri sata snimao rođendan svog djeteta... A umjetnost? Ne trpi, dapače«, kaže Cvjetanović.

Izložbu »City« koja je otvorena u povodu proslave Dana grada, zainteresirani mogu pogledati do 8. listopada.

J. K.

Boris Cvjetanović rođen je 1953. u Zagrebu. Školu primijenjene umjetnosti, odjel kiparstvo i dizajn, završio je 1973., te Pedagošku akademiju, likovni smjer, 1976. godine, obje u Zagrebu. Kao kipar-restaurator u Restauratorskom zavodu Hrvatske radio je od 1976. do 1984. Počeo je objavljivati fotografije u Studentskom listu 1981., gdje je bio urednik fotografije 1987. i 1988. godine. Profesionalno se bavi fotografijom od 1984. Izlagao je na više skupnih i samostalnih izložaba.

Njegove fotografije nalaze se u zbirkama Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, Tokio Metropolitan Museum of Photography, Hrvatskog povijesnog Muzeja i mnogim privatnim zbirkama.

BIENALLE U VENECIJI: Cvjetanović je bio predstavnik Republike Hrvatske na Venecijanskom biennalu 2003. godine. Ovu je činjenicu, kako nam je rekao, doživio »vrlo ležerno i normalno«. »Nisam upao u nekakvu zamku genijalnosti poslije toga. U današnjem je svijetu umjetnosti teško više govoriti o nekakvim vrhovima. Za nekoga to može značiti kao neki izlagački vrhunac ali za mene to nikako nije umjetnički vrhunac«, otkriva umjetnik.

»Ljudi su i prije imali aparate, samo se više pazilo na potrošnju«, kaže on komentirajući

14. rujna 2007.

»Jelen Pivo Live« festival u Beogradu

Glazba pobijedila hladnoću

Nastupe ukupno dvadesetak izvođača iz zemlje i inozemstva pratilo šest do sedam tisuća posjetitelja po danu

N eočekivano hladno vrijeme za ovo doba godine nije spriječilo šest do sedam tisuća ljudi po danu, biti svjedocima drugog po redu »Jelen Pivo Live« festivala, koji je prošloga vikenda održan u Donjem gradu beogradske tvrđave Kalemegdan.

Osim glavnih zvijezda koje su došle iz Velike Britanije – blues gitarista *Garyja Moorea*, te mančesterskih velikana *Happy Mondays* i *Iana Browna*, posljednji veliki open-air događaj u ovoj sezoni ugostio je trenutačno najveća imena suvremene popularne glazbe u regiji: *Hladno Pivo*, *Laibach*, *Let 3*, *Disciplin A Kitschme*, *Darka Rundeka* i *Cargo Orchestra*, *Partibrejkers*, *Darkwood Dub*, *Obojeni Program*, *Marčela*, *Dadi Topića* i *Time* i *Pleyboy*.

Za glavne zvijezde prve večeri *Happy Mondays*, moglo bi se reći da su opravdali očekivanja publike. Uz pomoć mladih snaga, originalni članovi postave *Shaun Ryder*, *Mark Berry Bez* i *Gary*

Whelan, pretvorili su kalemegdansko podnožje u diskoteku na otvorenom: hipnotički zarazni ritmovi i bas linije, te lucidna jednostavnost ostatka instrumentarija, drмали su nešto više od sat vremena, tijekom kojeg su se mogli čuti njihovi plesni klasici (*Step On*, *Loose Fit*, *Kinky Afro*, *Hallelujah*, *24 Hours Party People*), ali i pjesme s novog albuma »Uncle Dysfunkcional« kojega je skupina, nakon četrnaest godina stanke, objavila ovog ljeta. Premijeru pred izlazak svojeg petog albuma »The world is yours« nekadašnji pjevač grupe *Stone Roses*, *Ian Brown*, priredio je drugog dana festivala. Popularni *King Monkey* nije ostao dužan ni za nekoliko »himni« *Stone Rosesa*, te svojevrсни best-of kolaž svojih dosad najuspjelijih singlova (*My Star*, *F.E.A.R.*, *Time Is My Everything...*).

Glede pak skupina iz Hrvatske, malo je reći kako su upečatljive nastupe imali *Hladno pivo* (koje je podiglo atmosferu nakon više-

Jedva čekamo samostalni koncert

Nakon rasprodane ljetne turneje po Hrvatskoj, zagrebačka punk-rock skupina *Hladno pivo* iskoristila je prigodu, uz stare hitove, predstaviti i dio materijala s posljednjeg albuma »Knjiga žalbe«, u izdanju *Menart Recordsa*. »Publika je znala pjesme što znači da je album 'Knjiga žalbe' već zaživio kod publike u Srbiji. Jedva čekamo naše samostalno predstavljanje u Beogradu, koje bi trebalo biti u prosincu«, rekao je u kratkoj izjavi za »Hrvatsku riječ« pjevač skupine *Mile Kekin* (lijevo na fotografiji).

minutnih solaza irskog bluesera) i uvijek scenski nepredvidiv *Let3* iz Rijeke, dok je za one malo starije i nježnije duše pravu dozu melodija i emocija isporučio stari vuk

pružio šansu i mladim bendovima. Njih je odabrala publika *Radija B92*, a čast da nastupe dobili su: *Manisent* i *Mentalnost*, *Slaptrap*, *Dž Dž*, *Mothership Orchestra*,

Dadi Topiću ukraden auto

U noći između petka i subote, *Dadi Topiću* je u Beogradu, gdje je nastupao na festivalu, ukraden auto. Topićev menadžer *Ilija Jovanović* rekao je agenciji *Beta* kako je frontmen »Tajma« prije nastupa svog benda na festivalu navečer 7. rujna parkirao na beogradskom Dedinju crni mercedes 320 SE, 1995. godište, hrvatskih registarskih pločica ST-444-ON.

»Kada se Dado u subotu ujutro probudio i otišao po auto, nije ga više bilo, iako ga je bio ostavio u dobro čuvanom dijelu Dedinja gdje su brojna veleposlanstva. Na sreću, Dado je iz auta prethodno uzeo gitare. Gitare su mu važnije od auta«, rekao je *Jovanović*. Slučaj je odmah prijavljen beogradskoj policiji, a *Topić* apelira na kradljivce da mu vrate stari mercedes, koji za njega nema toliku novčanu, koliko sentimentalnu vrijednost jer je za vozilo vezan zbog ogromne pređene kilometraže tijekom putovanja na koncerte.

Zapažen nastup: *Darko Rundek* i *Cargo Orcherstra*

Darko Rundek u pratnji odličnog *Cargo Orchestra*. Svi su oni, kako se moglo vidjeti po nasmijanim licima, rukama u zraku i uzvicima nakon pjesama, izazvali veliku pozornost i oduševljenje ovdašnje publike.

Vrijedi istaknuti, kako je u cilju afirmiranja domaćeg rock i alternativnog zvuka, dvodnevni festival

Iskaz, *Stuka* i već gotovo kulturni *Repetitor* iz Beograda, koji je nedavno osvojio prestižnu nagradu na *Art&Music Festivalu* u Puli. Svi navedeni izvođači su, nažalost, svirali u popodnevnim satima, kada je prostor ispred bine ispunjava mala brojna, ali ipak – kako se moglo vidjeti – vjerna publika.

D. B. P.

Tragom 109. emisije »Zvuci bačke ravnice« na hrvatskome jeziku na valovima Radio Bačke

»Šokci moji, zar je sve u eurima?«

Nedavno je emitirana 100. emisija (21. lipnja) »Zvuci bačke ravnice« na hrvatskome jeziku na valovima Radio Bačke. O tome je bilo govora u nekim medijima, kao i u našem tjedniku »Hrvatska riječ«. No, kao i većina značajnih kulturnih zbivanja u našoj zajednici, i ovaj je događaj obilježen skromno. Razlog je vjerojatno pomanjkanje novca. Ova radijska emisija posvećena je životu i radu Hrvata u bačkom dijelu Podunavlja, a u funkciji je očuvanja njihovog identiteta i kulturne baštine.

Treba zapamtiti da je glavni inicijator za ovaj program bio HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, a u svemu tome besprijekorno su uradili posao svi tada relevantni faktori u našoj zajednici. Ne treba zaboraviti ni što je za početak emisije značilo angažiranje tadašnjeg plavanjskog župnika

Stipana Bošnjaka. Od tada pa sve do danas uredništvo je složeno, bez ikakvih devijacija, realiziralo 109 emisija, a o značaju za slušatelje govore i sami nazivi rubrika koje se redovito, a neke povremeno, emitiraju: riječ urednika, vijesti, historija-učiteljica života, književni kutak, glazbeni prilozi, intervjui i, od nedavno, zagonetna riječ.

Ovom prigodom osvrnut ćemo se na jednu frapantnu vijest, koju je urednik emisije Pavle Pejčić priopćio u 109. emisiji, u četvrtak 23. kolovoza. On je, naime, vidio kako u njegovom susjedstvu jedna osoba prodaje šokačku narodnu nošnju jednom strancu. To je bio povod da Pejčić ukaže na problem očuvanja naše kulturne i povijesne baštine u kojoj šokačka nošnja zauzima visoko mjesto. Zar je moguće da neki to još ne shvaćaju i tako se lako odriču svog

identiteta? U našoj općini postoje dva KUPD-a s hrvatskim predznakom, koja imaju problem pomanjkanja narodne nošnje i pronalaze razne načine da sačuvaju i afirmiraju ovo nacionalno blago, a ovakav čin nestajanja šokačke nošnje iz naših mjesta nerazuman je i tragičan. Zato se urednik na kraju svog komentara obraća slušateljima riječima: »Šokci moji, zar je sve u eurima?«

Ovom prigodom podržavamo apel Pejčića i dodajemo konstataciju da su našoj zajednici još uvijek potrebni *andrići*, *sekulići*, *vujkovi* i njima slični, kako bismo ojačali svoje kulturno-povijesne temelje. Ovo je još jedan razlog potrebe redovitog slušanja ove radijske emisije, koja osim zabavnog ima i informativni i edukativni karakter.

Zvonimir Pelajić

Završen Festival uličnih svirača u Novom Sadu

Raspjevano središte grada

Festival uličnih svirača, manifestacija koja okuplja ulične umjetnike, a prije svega glazbenike, održana je ove godine po sedmi put, u Novom Sadu, u trajanju od 6 do 10. rujna. U pet festivalskih dana, održalo

izuzetnu priliku da vidimo: teremin jedini instrument koji se svira bez dodirivanja, a ujedno i prvi elektronički instrument. Nadalje i kanadskog umjetnika, koji na najrazličitije načine svira na balonima, zatim grupu iz

no mjesto na Festivalu zauzela je i klasična glazba. Osim bogatog glazbenog programa bili su tu i žongleri, glazbene marionete i akrobate, miljenici najmlađe publike.... Kao i prethodnih godina, u jednom od festivalskih

se 80 programa u okviru kojih je nastupilo preko 200 sudionika iz 12 različitih zemalja s četiri kontinenta.

Tih dana centar grada Novog Sada od Dunavskog parka preko Miletićeve ulice i Katoličke porte, pa sve do Trga slobode raspjevali su glazbenici iz Maroka, Portugala, Rusije, Australije, Švicarske, Italije, Hrvatske, Kanade, Makedonije, Senegala, Njemačke, Engleske, te domaći glazbenici.

Kao i do sad, tako i u okviru ovog Festivala publika se upoznala sa dalekim kulturama, sa do sada neviđenim instrumentima, načinima sviranja i vještinama umjetnika. Imali smo

Australije, koja na komičan način svira minijature instrumente a jedan od njih je i jedini čovjek na svijetu koji svira bendžo dubeći na glavi! Nazočni su uživali i dvadesetoročlanom orkestru usnih harmonika iz Portugala, kao i u atraktivnom glazbeno-scenskom nastupu grupe iz Rusije. Novost ovogodišnjeg Festivala je gostovanje grupa iz dvije afričke zemlje, Senegala i Maroka, koje su svojim autentičnim instrumentima, kostimima i akrobatskim plesovima pobudili posebnu pažnju. Veliki broj domaćih glazbenika potrudio se da publika svake večeri uživa u pop, rock, latino i jazz glazbi, a od ove godine značaj-

dana štafelaji, platna i boje ispunili su središte Novog Sada, a publika je bila u prilici da uživa u izložbi fotografija uličnih svirača, poklonu Ferrara Buskers Festivala iz Italije. Budući da Festival uličnih svirača od samog početka u Novi Sad dovodi umjetnike iz cijelog svijeta, logičan je korak bratimljenje s dva, veoma značajna Festivala ovog tipa u Europi. Radi se o već spomenutom Ferrara Buskers festivalu iz Italije i Imaginarius festivalu iz Portugala.

Organizator Festivala uličnih svirača je Centar za kulturnu animaciju, a pokrovitelj Grad Novi Sad.

I. K.

Udbina: misno slavlje u povodu dana hrvatskih mučenika

Otvoriti srce različitim oblicima suživota

Dan hrvatskih mučenika obilježen je devetog rujna, svečanim misnim slavljem pokraj gradilišta Crkve hrvatskih mučenika na Udbini u spomen na Krbavsku bitku, u kojoj je na taj dan 1493. poginulo oko deset tisuća hrvatskih vojnika, i na sve one koji su kroz povijest hrvatskoga naroda dali svoje živote za njegovu slobodu. Misno slavlje pred brojnim vjernicima i hodočasnici predvodio je riječki nadbiskup i metropolit mons. *Ivan Devčić*. Uoči mise upućena je sućut obiteljima

vatrogasaca tragično stradali na Kornatima, a vjernici su zamoljeni da u svoje molitve uvrste i njih. Mons. Devčić je u propovijedi ukazao na nužnost dijaloga, najprije onog srca i uma u svakom pojedincu, a potom i dijaloga u međusobnim odnosima. On smatra da dijalog treba biti otvoren svima, a da bi bio moguć, potrebno je da »svi sudionici budu ravnopravni, sposobni jedni druge čuti i otvoriti srce različitim oblicima suživota«. Upitao se nije li izostanak dijaloga jedan od glavnih uzroka »mnogim našim

nerazumijevanjima, etiketiranjima, predrasudama, društvenim nesigurnostima i razilaženjima s obzirom na prošlost i naš put u budućnost« i »ne odražava li se u nedostatku volje za dijalog dublja bezvoljnost i nemoć čovjeka«. »I danas mnogi na našu stvarnost gledaju pretežno očima srca, dok drugi smatraju da nam više od svega treba pameti i znanja«, rekao je, dodajući da rješenje nije u alternativni, nego u prožimanju i sintezi jednog i drugog. Dodao je da se i pri gradnji crkve na Udbini pokušalo uskladiti srce i razum »kako se ne bi gradilo nešto što nema opravdanja ili što se ne može dovršiti«.

Gospičko-senjski biskup mons. *Mile Bogović* zahvalio je svima angažiranima na izgradnji crkve, uključivši i darovatelje. Izvijestio je da je dosad prikupljeno 17 milijuna kuna, što je četvrtina potrebnih sredstava, od čega je više od sedam milijuna kuna utrošeno. Mons. Bogović je rekao da se predviđa da će radovi na crkvi biti završeni do lipnja 2009., izrazivši nadu da će se već iduće godine »umjesto vrha dizalice vidjeti vrh tornja nove građevine«.

»Crkva na Udbini bit će slika Isusove crkve u koju su uzidani svi koji su uz Krista prijanjali po vjeri i krštenju«, rekao je porečko-pulski biskup mons. *Ivan Milovan*.

(Hina)

Papa u Austriji

Nedjelju posvetiti Bogu

Posljednjeg, trećeg dana boravka u Austriji, papa Benedikt XVI. osvrnuo se na nedjelju kao dan koji treba posvetiti Bogu. Papa je održao svečanu misu u bečkoj katedrali sv. Stjepana praćen tisućama vjernika koji su u misi sudjelovali putem velikih ekrana na Stjepanovu trgu. Među njima i ovaj put bile su stotine Hrvata iz Austrije, Bavorske, Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Na misi su sudjelovali svi austrijski biskupi, članovi Vlade, ali i sindikalni vođe. Papa je pohvalio inicijativu »Savez za nedjelju« kojom ljudi iz gospodarstva i austrijskih katoličkih organizacija pokušavaju zaštititi nedjelju od različitih pokušaja njezina obezvređivanja. Naglasio je da nedjeljno misno slavlje za kršćane nije samo zapovijed, nego i unutarnja potreba. »Nedjelja je tjedna svečanost Crkve, svečanost zahvalnosti za Božje stvaranje i radost, nedjelja pripada obitelji«, rekao je Papa. »Bez Gospodina i bez dana koji pripada Njemu život ne napreduje. U našim zapadnim društvima nedjelja je pretvorena u slobodno vrijeme. Slobodno vrijeme sigurno je dobro i prijeko potrebno, posebno u našem užurbanom svijetu. Ali ako ono nema svoje unutarnje središte, koje usmjerava sve ostalo, onda ono postaje isprazno vrijeme koje nas ne jača niti nas izgrađuje«, istaknuo je papa. Upozorio je na veliku važnost obitelji u društvu, pitajući se »ne treba li svijet upravo obitelj, ljubav oca i majke, ljubav roditelja i djece, muškarca i žene te ljude koji ulažu u dobro, u izgradnju svijeta, za dobrobit svih nas«. Benedikt XVI. pozvao je na odricanje od besmislenog traganja za materijalnim dobrima kao smislom života u svijetu u kojem često vladaju moć i novac. Nakon toga predvodio je angelus

na Trgu sv. Stjepana pred više od 20.000 vjernika. Poglavlar Katoličke crkve posjetio je cistercitski samostan Heiligenkreuz u Donjoj Austriji. Papa Benedikt XVI. otputovao je u nedjelju navečer iz Beča u Rim. Papa je u bečkoj zračnoj luci ispraćen uz sve počasti. Poželio je da Beč, važan u povijesnom smislu i po geografskom položaju, »da svoj doprinos europskim institucijama i promicanju međunarodnih, međuvjerskih i interkulturalnih veza, posebice se zalažući za tradicionalne vrijednosti prožete kršćanskom vjerom«.

(Hina)

Poruke s III. ekumenskog sabora u Sibiu

Duša Europe

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Poruka sadržava deset preporuka: na prvome mjestu je potreba »naviještati Krista kao svjetlo i Spasitelja svijeta«, zatim nastaviti teološki dijalog te na svim razinama povećati prigode za zajedničke molitve i ekumensko obrazovanje. Osim toga, potiče se zajedničko zauzimanje kršćana za mir, pravdu, borbu protiv siromaštva, očuvanje prirode, poštivanje manjina.

Vratio sam se s jednog – za mene do sada najvećeg susreta – III. ekumenskog sabora u Sibiu u Rumunjskoj. Bilo je prisutno iz cijele Europe preko 2000 izaslanika na šestodnevnom susretu i radu. Doživljaj je neopisiv, jer se ne može ponoviti, a to je prisutnost Duha Božjega u zajedništvu svih kršćanskih Crkava koji je tamo, bez sumnje, bio događaj jedinstva Crkve.

Ono što bih htio podijeliti s vama su neke misli koje su me se najviše dojmile, a neke od tih je osobito istaknuo jedan od najvećih pobornika ekumenizma, mons. *Vincenzo Paglia*, predsjednik povjerenstva Talijanske biskupske konferencije za ekumenizam i dijalog. Jasno je da europski kršćani trebaju biti dosljedni s načelima Evandjelja kako bi učvrstili kontinent koji se muči u postizanju vlastitoga jedinstva na vrednotama koje su ga stvorile.

IDENTITET I JEDINSTVO: Ekumenski dijalog je poziv: vratiti se na izvore vjere, jer što više upoznajemo Krista to ćemo biti više jedinstveni. U tome smislu, ovaj sabor u Sibiu ima svoje posebno značenje, jer od nas kršćana zahtijeva da ostvarimo čvrsto jedinstvo, koje neće ukloniti postojeće razlike, ali nas obvezuje da istinitije gledamo na to što nas ujedinjuje. To je poglavito važno u trenutku kada Europi treba duša: tom su starom kontinentu kršćani neophodni, jer upravo dok se širi sve teže zamišlja svoje jedinstvo.

Uloga kršćana u Europi je prije svega da moraju biti pravi kršćani. Tema skupštine u Sibiu – Krist, svjetlo svijeta – mora nas uputiti na naš kršćanski identitet. Europi možemo biti korisni ako smo doista kršćani, ako živimo i svjedočimo Evandjelje. To je bitno za Europu, a po mome mišljenju, ne-

ophodno joj je da ne zaniječe samu sebe nego da otkrije svoje poslanje u svijetu. Bitno je da u našem svijetu, u kojem se globalizacija odnosi samo na tržište i siromaštvo, dođe do globalizacije ljubavi i solidarnosti. Tko to može učiniti ako ne kršćani? U Sibiu je uočen taj veliki izazov koji proizlazi iz Evandjelja. Kršćani bi mogli pokleknuti pred kulturom sukoba, ili da se iz straha povuku u sebe te tako iz vidika izgube temeljnu vezu jedinstva, ako nemaju pravilan stav prema jedinstvu. To se po svaku cijenu mora izbjeći. Treba izbjegavati naglašavanje identiteta radi isticanja različitosti. Naprotiv, identitet valja isticati kao sposobnost zajedništva unatoč razlikama koje postoje, a koje moramo sve više osjećati kao teret. Rane postoje i moramo osjećati njihovu gorčinu. S druge pak strane, vjerujem da nam je Gospodin podario izvanrednu snagu koja nam omogućuje pouzdano gledati u budućnost. Zašto ne poželjeti ujedinjenje kršćana na početku ovoga trećega tisućljeća? To doista neće biti lak put, ali ne valja zaboraviti da je jedinstvo Božji dar. Veoma je važno da kršćani ne izgube iz vidika ovu želju, a Isus je prije svoje smrti poželio – Da svi budu jedno!

ZAVRŠNA PORUKA: Objavljujivanjem završne poruke završio je III. europski ekumenski sabor katolika, pravoslavni, anglikanaca i protestanata. U poruci se ističe da će kršćani biti vjerodostojni »u svome svjedočenju nade i jedinstva za Europu i svijet... samo ako ustrajemo na našem hodočašću prema vidljivome jedinstvu«. Dakle, dijalog nema alternative, a unatoč »bolnoj rani« podjele, Kristovi su učenici pozvani tražiti široki konsenzus u evanđeoskim moralnim vrednotama i vjerodostojnome stilu kršćanskoga života koji u sekulariziranome svijetu

radosno svjedoči Kristovu svjetlost. Poruka sadržava deset preporuka: na prvome mjestu je potreba »naviještati Krista kao svjetlo i Spasitelja svijeta«, zatim nastaviti teološki dijalog te na svim razinama povećati prigode za zajedničke molitve i ekumensko obrazovanje. Osim toga, potiče se zajedničko zauzimanje kršćana za mir, pravdu, borbu protiv siromaštva, očuvanje prirode, poštivanje manjina. U poruci je izražena zabrinutost zbog ponovnoga naoružanja. Nasilje i terorizam u ime religije su poricanje religije – stoji u poruci. Također je veoma važna tvrdnja da »svako ljudsko biće, stvoreno na sliku i priliku Božju, zaslužuje jednako poštovanje i ljubav, bez obzira na vjeru, kulturu, dob, rod ili etničko podrijetlo, od početka do prirodne smrti«. **NOVO OZRAČJE:** Kad zbrojimo rezultate europskog ekumenskog sabora, vidimo da su na saboru postignuti pozitivni rezultati, jer su na površinu isplivala identična mišljenja o gotovo svim pitanjima o kojima se raspravljalo. Naravno, razlike nisu prikrivane niti zanemarivane. Zadatak je sabora bio stvoriti novo ozračje među kršćanima, vjerujemo da je u tome apsolutni uspjeh. U subotu popodne, također i nedjelju dopodne, svi su bili oduševljeni jer su se uvjerali kako kršćani mogu biti zajedno, premda se još ne slažu u brojnim pitanjima, da mogu zajedno djelovati u brojnim područjima. Čini mi se da je to temeljna poruka ekumenskog sabora.

Konačno, u Sibiu je dozrijelo uvjerenje kako se valja vratiti na izvore naše vjere, a to je Isus, Svjetlo koje prosvjetljava. U tome smislu, shvatili smo da temeljno jedinstvo, koje je bogatstvo za sve, moramo živjeti i uspostaviti u njegovoj punini. Kršćani su pozvani Europi povratiti dušu. ■

Stipan Romić, mesar

Kvaliteta i usluga na prvom mjestu

Ako sam se opredijelio za ovaj posao onda ga želim raditi u potpunosti od srca i apsolutno angažiran. Da ne volim posao mesara, ne bih ga radio, to je sigurno.

Uvijek sam smatrao da je bolje biti majstor u svojoj branši nego plagijat bilo čega, kaže Stipan

Kvalificirani mesar, *Stipan Romić* iz Subotice, nakon 32 godine rada u struci danas je već 15 godina vlasnik obiteljskog, samostalnog obrta »Stevan« na Paliću. Želju da bude »kapetan broda« nije ispunio, ipak, zavolio je posao mesara koji je stjecajem »čudnih okolnosti odao«.

»Smjernice u životu određuju detalji kojih nismo svjesni odmah već vremenom dobiju smisao«, kaže Stipan i nastavlja: »Bio sam na ljetovanju 1972. u Splitu i tada sam se, s 14 godina, nakon završenog 8. razreda osnovne škole, mimo znanja roditelja, upisao u civilnu pomorsku školu za časnika civilne plovidbe. Kada su to roditelji doznali, tata je otišao u Split

lu upisao je 1972. i završio 1975. godine, nakon čega je odmah počeo raditi u tvrtki »29. novembar«. »Najprije sam radio u odjelu strojarke obrade gdje se prave polutrajni proizvodi, potom sam otišao u armiju na 15 mjeseci. Po povratku na posao, radio sam u polutrajnoj kobasičarni, i ostao u '29. novembru' još 5 godina. S obzirom da sam bio momak u to vrijeme, zbog noćnog rada prešao sam u 'Trgopromet' i mogu vam reći da sam tamo 'ispekao' najbolji dio mesarskog zanata, što se tiče trgovine. Jedno je raditi u tvornici, u primarnoj proizvodnji gdje nemaš dodira s mušterijama. U Trgoprometovoj radnji br. 28 u Kertvarošu, u to vrijeme jednoj od najjačih prodavaonica, radio sam

sam postao privatnik«, prisjeća se Stipan.

U »Trgoprometu« je radio dok se nije oženio, te se vratio u »29. novembar« gdje je ostao do 1990. »Mi smo generacija koja je na pola radnog vijeka dobivala otkaze. Morali smo se snalaziti na razne načine. Ili raditi kod nekoga ili da netko radi kod nas. U mom slučaju, kod mene rade ljudi samo zato što sam bio, neću kazati hrabar, ali... Moraš prvo dodirnuti dno u životu da bi krenuo i uspio«, kaže Stipan. Iznajmivši prostor na Paliću, od 1993. postao je privatnik, tada još ne znajući kako će biti, ali svakako sa 100 posto angažiranja i, naravno, volje. »Ako sam se opredijelio za ovaj posao onda ga želim raditi u potpunosti,

ma su nekad bili »Elza« i »Elza pod tornjem«, a danas su: »Gurinović«, »Abraham«, »Dukat« te društvena ustanova »Naša radost«, kao i brojne zadovoljne mušterije koje dolaze u mesnicu. »Ne nalazimo se u sklopu tržnog centra, nismo pokraj pekarni, niti pokraj marketa da bi nam usputno dolazile mušterije, a one ipak dođu. Kod nas su kvaliteta i usluga na prvom mjestu. Imamo puno individualnih proizvođača od kojih kupujemo stoku i ne biramo od koga kupujemo, ali biramo kvalitetu iz poštovanja prema mušterijama, što restoranima, što prema onima koji dođu kod nas u radnju, mesnicu«, kaže Stipan. »Planiram da tvrtka ostane obiteljska, neće se pretvarati u industriju niti me to interesira.

i nakon tjedan dana me ispisao.« Naime, njegov je otac radio u »29. novembru« i tada je ta tvrtka slovila u Subotici, i uopće u državi, za vodeću tvrtku u prehrambenoj industriji mesa. »Mogu vam reći da je u to vrijeme bila čast raditi u toj tvrtki«, dodaje Stipan.

OD TVORNICI DO MESNICE: Srednju kemijsko-tehnološku ško-

4 godine i tu sam od šefa *Antala Molnara* naučio mnogo. Mogu mu zahvaliti, možda i 80 posto, što sad uopće imam mesnicu, jer nam je on davao smjernice kako raditi i kako pristupiti mušteriji, osobito u višenacionalnoj sredini. Nisam znao dosta dobro mađarski, ali sam se trudio i mušterije su to cijenile. Sve sam to znanje primijenio kada

od srca, i apsolutno angažiran. Da ne volim posao mesara, ne bih ga radio, to je sigurno. Uvijek sam smatrao da je bolje biti majstor u svojoj branši nego plagijat bilo čega.«

PRIVATNIK – PODUZETNIK: Otkupio je mesaru 1998. godine i danas, poslije 15 godina, opskrbljuje mnoge restorane, među koji-

Drugo, ovo je ekološka, turistička zona Palića. Tu se ja nemam što širiti. Također, poznato je i kako je mesna industrija veliki zagađivač životnog okoliša. Na koncu, planiramo uljepšati radni ambijent i, s vremenom, kupiti strojeve za rad koji nam nedostaju.«

J. K.

Pripremila: dr. Marija Mandić

Crijevne zarazne bolesti (I.)

Bolesti prljavih ruku

statka vode ili manjka higijenski ispravne vode za piće. U uvjetima nedostatka vode ili manjka higijenski ispravne vode za piće česta je pojava crijevnih zaraznih bolesti.

KOJE SU TO BOLESTI?

Prema uzročnicima, bolesti prljavih ruku mogu se podijeliti na bakterijske, virusne i parazitarne. Najčešće su bakterijske bolesti, kao što su: trbušni tifus i paratifus, kolera, sal-

je, toksoplazme, askaris te nešto rjeđe drugi paraziti.

KOJI SU SIMPTOMI BOLESTI?

Nakon razdoblja inkubacije (vrijeme od ulaska uzročnika bolesti u organizam, pa do pojave prvih simptoma bolesti), koje je različito dugo, od nekoliko sati do više tjedana, ovisno o uzročniku, većina crijevnih zaraznih bolesti nastupa

crijevne zarazne bolesti, jer se razlikuju po kliničkoj slici od ostalih crijevnih zaraznih bolesti, stoga će biti opisane pojedinačno.

KADA POTRAŽITI LIJEČNIČKU POMOĆ?

- Kod povišene temperature iznad 39°C
- Kod pojave krvi u stolicama
- Kod jakog povraćanja
- Kod proljeva koji traje duže od 3 dana
- Kod znakova dehidracije: malaksalost, vrtoglavica, suhoća usta i ždrijela i smanjeno mokrenje

LIJEČENJE

Liječenje je kod većine crijevnih zaraznih bolesti simptomatsko. Zbog gubitka tekućine i elektrolita iz organizma, može doći do dehidracije, stoga je najvažnija odgovarajuća nadoknada tekućine putem infuzije ili preko usta, ovisno o težini kliničke slike. Osim dovoljnog unosa tekućine ili u obliku infuzije u bolničkim uvjetima, važna je pravilna dijeta. Za nadoknadu tekućine koriste se oralne rehidrationske otopine; praškovi koji se otope u prokuhanjoj vodi. U praktičnim uvjetima može se napraviti otopina u kućanstvu: na 1 litru prokuhanje vode dodaje se 1 jušna žlica šećera, 1 mala žlica kuhinjske soli i pola žlice sode bikarbone. Kalij se nadoknađuje davanjem sokova od voća i povrća, posebno rajčice. Specifično antimikrobno liječenje (antibiotici) provodi se samo po preporuci liječnika.

Bolesti prljavih ruku su crijevne zarazne bolesti, uzrokovane različitim uzročnicima: virusima, bakterijama i nekim parazitima. Svima je zajednički fekalnooralni način prijenosa, što znači da se uzročnik izlučuje iz organizma bolesnika ili zdravog kliconoše stolicom i/ili urinom, a ulazi u organizam čovjeka kroz usta. Osim crijevnih zaraznih bolesti, bolesti prljavih ruku su i – trbušni tifus i paratifus, dječja paraliza, virusna žutica A i E. Glavni izvor zaraze je čovjek – bolesnik ili zdravi kliconoša, koji izlučuje uzročnike stolicom i/ili urinom

KAKO SE MOŽEMO ZARAZITI?

Bolesti prljavih ruku šire se prljavim rukama zaražene osobe izravnim i/ili posrednim kontaktom, zagađenom hranom ili vodom, te u nehygijskim uvjetima i muhama. Pojedinačni slučajevi bolesti najčešće nastaju u kontaktu s oboljelim osobom ili kliconošom putem nečistih ruku, dok je pojava većeg broja oboljelih vezana uz hranu i vodu, osobito u uvjetima nedo-

moneloze, bacilarna dizenterija ili griza, te »proljevi putnika« uzrokovani enterotoksigenom Escherichiom coli. U skupini bolesti prljavih ruku uzrokovanih virusima najznačajnije su: virusna žutica A i E, dječja paraliza, te rota i Norwalk virusi odgovorni za »proljeve putnika«. Od niza parazita koji mogu biti uzročnici spomenute skupine bolesti najčešći su: amebe, lambl-

naglo s povišenom temperaturom, povraćanjem, bolovima u trbuhu i proljevom. Stolicama su učestale, vodenaste i ovisno o uzročniku mogu biti s primjesama sluzi i krvi u stolicama. Zbog gubitka tekućine i elektrolita iz organizma, može doći do dehidracije ako unos tekućine nije dovoljan da nadoknadi gubitak. Virusna žutica A i E, trbušni tifus i dječja paraliza nisu klasične

GASTRONOMSKI KUTAK

Žuta pogača

Sastojci:

- 2 – 2,5 dcl mlijeka
- 1 kvasac
- 2 žlice šećera
- malo soli
- 3 jajeta
- 200 gr. maslaca
- 500 gr. brašna

Priprema:

U malo mlijeka staviti kvasac sa šećerom da se dignu. Ulupati 3 žumanjka i maslac (ili manje masti), potom dodati brašno i kvasac i zamijesiti kao za pogaču. Ostaviti 2 h da stoji, zatim podijeliti u dvije jupke. Jupke razviti, filati makom ili orasima, premazati žumanjkom, ostaviti malo da stoji i zatim peći.

Jeste li znali?

Imaju li kornjače zube?

Nemaju, ali zato imaju oštre rožnate kljunolike navlake na vilicama. Sve se razmnožavaju tako što polažu jaja, a ženke legu jedno do sto jaja na rastresitom tlu ili pijesku. Danas postoji oko 250 vrsta vodenih i kopnenih kornjača. Međutim, mnoge vrste su ugrožene, što je posljedica

trgovine njihovim oklopmom, mesom i ukradenim jajima.

Gdje žive najveći, a gdje najmanji jeleni?

Najveći od svih jelena je sjevernoamerički los, u Europi poznat kao veliki jelen. Odrastao mužjak losa može dostići visinu trupa od 1.8 m i težinu od 545 kg. Najmanji jelen je junžnoamerički pudu, visok samo oko 40 cm i težak svega 9 kg.

Na koje drvo ne smiješ da se nasloniš?

Mankanilja je drvo koje raste na Antilskim ostrvima u Karipskom moru (na Kubi, Jamajki, Haitiju i dr). Po obliku i veličini liči na drvo oraha. Vrlo je otrovna, čak i na sam dodir. Iz kore njenog stabla izbija mliječni sok koji nagriza i pali kožu. Opekline od ovog soka su duboke i bolne i veoma sporo se liječe. Jedan od tradicionalnih oblika mučenja na Antilskim ostrvima bilo je vezivanje žrtve za stablo mankanilje.

Što je Kremlj?

Svaki srednjovjekovni ruski grad imao je utvrđeni dio, poznat kao kremlj. Ovdje su se nalazile najvažnije svjetovne i vjerske građevine, dobro zaštićene. Moskovski Kremlj, kraj rijeke Moskve u centru grada, jedan je od najpoznatijih. On se prostire na velikoj površini i u njemu se nalaze raskošne palače i crkve.

Internet ili TV?

Više od 122 milijuna Europljana od 15 godina i stariji koriste internet svakodnevno: u školi, kod kuće ili na poslu. Na vrhu liste su Nizozemci. Čak 83 posto stanovnika Nizozemske priključeno je na internet i koriste ga veoma često. Poslije njih slijede skandinavske zemlje – Norveška, Švedska, Danska i Finska. Najmanje priključenih je u Rusiji, svega 11 posto stanovništva. Međutim, sada se već može govoriti o određenom stapanju televizije i interneta. I onda se postavlja pitanje koliko se vrijeme provedeno on-line može smatrati pravim korišćenjem interneta. Kada neko, na primjer, preko interneta gleda nogomet ili koncert je li to internet ili, prosto, televizija?

Tko je izumio papir?

Moderni papir otkriven je u Kini oko 150. godine prije nove ere. Pravljen je od lanenih vlakana zamiješanih u kašu koja se, zatim, presovala i sušila na suncu. Kinezi su ovaj postupak držali u tajnosti čitavih 500 godina prije nego što su ga prenijeli ostatku svijeta.

ORGANIZATORI:

Stara Pizzeria
since 1977

P....S....

chicco

SKIPPER

NORTH GATE

RealTime

NAŠOJ DJECI...

Humanitarna akcija za nabavu aparata neonatologiji, za mjerenje vrijednosti bilirubina, bezbolno i uz osmijeh!

15. rujna, 18 sati
revijalna večer donatora

Stara Pizzeria

PRIDRUŽITE NAM SE!
žiro račun: 285-0154067900001-80
info-telefon: 062 723-409

MEDIJSKI POKROVITELJI:

printex

YUeco

Boomerang Radio 97.7

SU

SUBOTIČKE Panorama

subotičkinja

Svaštara

CRAFT

Super

Mračni kristal

Jen i Kira su dvoje mladih Gelflingovaca (humanoidna rasa slična hobitima), posljednji predstavnici vrste čiji je zadatak ispuniti proročanstvo mračnog kristala. Kristal, koji se raspao prije 1000 godina, pod kontrolom je zlih Skeksisa. Jenin gospodar na samrti otkriva kako samo Gelfling

može popraviti kristal i ispuniti njegovo proročanstvo te tako vratiti mir i osigurati prosperitet zemlje. Kako se proročanstvo ne bi ispunito, Skeksisi su pobili sve Gelflinge osim Jena i Kire, koji su uspjeli pobjeći. Njihov je zadatak otputovati u srce neprijateljskog dvorca te uzeti kristal.

Harriet mali, veliki špijun

Harriet M. Welsh je špijun. Kada Harrietini prijatelji pronađu njezinu tajnu bilježnicu, osjećaju se izdanim i prevarenim. Može li Harriet povratiti povjerenje prijatelja, te istovremeno nastaviti sa špijunskim poslom? Harriet M. Welsh djevojčica je ospjednuta špijuniranjem. Svakoga dana, prerušena putuje svojim putem osmatrajući i bilježeći svaki, i najmanji

detalj. Harriet želi postati spisateljica kada odraste. Golly, njena dadilja i mentor savjetuje ju da zabilježi sve što ju zainteresira. Savjetujući ju, Golly nije znala da malu Harriet interesira – sve! Njena je knjižica ispunjena katkad izmišljenim pričama o susjedima, kolegama iz razreda pa čak i najboljim prijateljima Sportu i Jannie. Kada Sport i Jannie pronađu i pročitaju bilježnicu naglas, Harretin život naglo se mijenja. Kako bi se osvetili za izmišljotine koje je o njima napisala, Harrietini kolege iz razreda osnuju klub za hvatanje špijuna. Priključuju se i Harrietini najbolji prijatelji Sport i Janie.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Subota i nedjelja

Nj. V. vikend

Svi radni ljudi, a odnedavno i školarci, željno iščekuju posljednja dva dana u tjednu

Piše: Dražen Prčić

Tijekom ljetnih mjeseci, u vremenu godišnjih odmora i školskih ferija, njegovo veličanstvo vikend u velikoj mjeri gubi na svojoj važnosti u životima mnoštva ljudi. Isključujući umirovljenike i malu dječicu, svim drugim starosnim kategorijama našega društva subota i nedjelja predstavljaju (u najvećoj mjeri, isključujući posebna zanimanja) najljepši dio svakoga tjedna u životu. Jer subotom u jutro ura ne zvoni za posao ili školu...

VIKEND: S mjesecom rujnom i njegovim prvim danom zazvonilo je školsko zvono i armija školaraca, od prvaša do maturanata, postali su svakodnevni obveznici redovitog dolaženja u školske ustanove. Svi oni koju su u radnom odnosu, a iskoristili su svoje zakonsko pravo zagaraniranog ljetnog odmora, također su ponovno ušli u radnu kolotečinu svakodnevnih radno-tjednih obveza u vremenu za koje su plaćeni. I tako od ponedjeljka do petka, opet

izuzev primjerice trgovaca ili vatrogasaca kojima su svi dani mahom jednaki. A onda kada srijeda prođe, već počinju priče na temu predstojećeg vikenda i planova za njegovo što efektinije iskorištavanje. Jer dva slobodna dana predstavljaju mogućnost ispunjenja svega onoga što se tijekom radnog tjedna, objektivno, često ne uspijeva. Kako provode svoje vikende zapitali smo naše čitatelje i evo njihovih vikend rješenja:

Dijana, ekonomistica

Nažalost, iako željno iščekujem vikend, po njegovom okončanju znam biti umornija nego za ostalih radnih dana. Za sve su krivi

naki, ali se zbog ove okolnosti uvijek radujem novom vikendu.

Petar, poduzetnik

Osobno ne spadam u klasične vikendaše jer sam prirodom posla i subotu i nedjelju poslom angažiran u P. C. »Mali Bajmok«, ali zato ipak poslije podneva nastojim vrijeme provoditi skupa s obitelji. Nedjelja je, kada su u Subotici konjičke utrke, rezervirana za posjet hipodromu, a navečer običavamo ugostiti ili obići rodbinu i prijatelje.

PETAK: Kada ovaj tekst bude pred vama, dragi naši čitatelji i čitateljice koji nas čitate petkom, vjerojatno ćete već imati određeni plan za nastupajući vikend. Ukoliko

kućanski poslovi koji se tijekom radnoga tjedna nagomilaju, a s obzirom da moji ukućani iznimno mnogo rublja prljaju, subota i nedjelja poglavito protječu u glačanju »velike planine«.

Dubravka, umirovljenica

S obzirom da tijekom ljetnih mjeseci suprug i ja živimo u našoj vikendici, vikendom nastojim okupiti svoju djecu barem u vrijeme subotnjeg i nedjeljnog ručka. Kao umirovljenici meni su svi dani jed-

ste ga unaprijed već pripremili. Ukoliko pak još uvijek ne znate ili dvojite što biste mogli raditi tijekom slobodne subote i nedjelje, predlažemo vam izlazak negdje vani u prirodu. Posljednji ljetni vikend (sljedeći već prvi jesenski) i još uvijek relativno toplo vrijeme idealni su za sportske aktivnosti, šetnju, posjet nekom izletištu u blizini ili za već bilo što drugo što vam padne na pamet. U tome je i čar vikenda... ■

Tibor Cindrić, pjevač rock sastava »Faust«

Rock se mora osjećati

Bavljenje glazbom danas predstavlja, prije svega, čisti entuzijazam

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Vokalni solist rock sastava »Faust« iz Subotice *Tibor Cindrić*, za mikrofonom je već više od tri desetljeća, vjeran svom glazbenom izričaju i entuzijazmu uz pomoć kojega uspijeva opstati svih proteklih godina. Upravo opstati, jer vremena slave rock'n'rolla su ipak ostala u nekoj, daljnjoj prošlosti i život rockera je danas sve teži. S obzirom da se od glazbe ne može živjeti, i Tibor već više od dvadeset godina radi u Dvorani sportova u Subotici.

► **Kao čovjek koji je u dobroj mjeri posvetio svoj život glazbi koju voli, pojasnite nam kako je uopće došlo do te »ljubavi« koja vas drži na sceni svih proteklih godina?**

Moje interesiranje za glazbu, osobito za pjevanje, datira još od najranijih mladalčkih dana kada sam isprva pjevao za svoju dušu, a potom se, nakon odsluženog vojnog roka, odlučio prijaviti na audiciju glazbene sekcije u tadašnjem Domu kulture u Subotici. Audiciju je vodio pokojni čika *Kovač*, otac glasovitog *Kornelija*, i ja sam prošao.

► **Što je podrazumijevao Vaš prvi pjevački angažman i kada ste prvi put koncertno nastupili?** Kod čika *Kovača* se glazbi vrlo ozbiljno pristupalo i isprva smo morali mukotrpno vježbati nekoliko mjeseci, praktički do savršenstva, i tek kada je sve bilo »uštimano« dobili smo dozvolu za nastup. Bilo je to za jednu davnu novogodišnju zabavu.

► **Ipak, mjesto pjevača u glazbenoj sekciji i nije baš predstavljalo »ono« čime ste se željeli osobno glazbeno izraziti?**

Iskreno, ljubav prema rocku i

žešćem zvuku bila je presudna za napuštanje ove glazbene sekcije i formiranje prve samostalne rock skupine, sastavljene u to vrijeme od učenika srednje škole MEŠC u Subotici. I prvi eksperimentalni nazivi, poput ET5 i ET5+1 (kada nam se pridružio još jedan član) potječu iz tog razdoblja.

► **No, formiranjem rock skupine »Bolid« započinje Vaša ozbiljnija glazbena karijera i snimanje prvih nosača zvuka.**

Bilo je to danas već davne 1980., kada je skupina glazbenika koji su dijelili istu sklonost prema »tvrđem zvuku« odlučila pokušati zajedno. Plod tog projekta je jedna kazeta i jedna long play ploča za Panonija koncert iz Beograda. Interesantno je kako je dobar prijam kazete kod slušateljstva i nekoliko tisuća prodanih primjeraka uvjetovalo i kasniju realizaciju albuma od strane RTB-a 1988. godine. Važno je naglasiti i kako smo još od početka sviranja izvodili numere na tadašnjem srpsko-hrvatskom i mađarskom jeziku, te su se one našle na dvojezičnom albumu čineći svojevrsan kuriozitet u ono vrijeme.

► **Jamačno najveći uspjeh Bolida bili su nastupi na Gitarijadi u Zaječaru.**

Nažalost zbog nedostatka adekvatne potpore i lobiranja nismo uspjeli pobijediti na Gitarijadi 1986. godine, iako smo na koncu od strane kolega proglašeni moralnim pobjednicima i dobitnicima nagrade za scenski nastup. Na ostalim nastupima smo redovito sudjelovali u revijalnom programu imajući prigodu nastupati pred odista reprezentativnim brojem ljubitelja rock'n'rolla.

► **Raspadom sastava »Bolid«, poslije izvjesnog vremena dolazi do stvaranja »Fausta« koji djeluje i danas. Koji je glazbeni izričaj Vašeg današnjeg sastava koji djeluje već impozantan niz godina?**

»Faust« njeguje snažan zvuk, oslanjajući se na smjernice hard rocka koji još uvijek ima svoju vjernu publiku i sluša se i dalje. Plod našega dugogodišnjega rada zabilježen je na nekoliko nosača zvuka, naš posljednji snimljeni materijal je CD »Novi svijet« s kojega smo snimili i dva prateća video klipa. I pokraj brojnih koncerata koje smo svirali diljem Vojvodine, mogu

reći kako smo ipak znatno popularniji u susjednoj Mađarskoj, ali ne samo zbog snimljenih materijala na mađarskom jeziku. U pitanju je, prije svega, posve drugačiji odnos prema ovakvoj vrsti glazbe za što su zaslužni njihovi glasoviti rock sastavi poput *Omego*, *Lokomotiv GT-a* i drugih.

► **Kakav je Vaš pogled na budućnost rocka na našim prostorima?**

U ovakvim uvjetima potrebni su prije svega veliki entuzijazam i ljubav prema onom što se radi, te spremnost da se svira za mali ili nikakav novac. Jer rock se prije svega mora osjećati... ■

Predgrupa Omegi

Na velikom subotičkom koncertu legendarne mađarske rock skupine »Omega«, svirali smo 45 minuta kao predgrupa i to smatram jednim od svojih nezaboravnih nastupa, kaže Tibor Cindrić.

Miljenici sportske sreće

Kroz iglene uši

Hrvatska košarkaška reprezentacija, unatoč sva tri poraza u drugoj rundi EP-a u Španjolskoj, uspjela se plasirati u četvrtfinale

Piše: Dražen Prčić

Kad ide, ide. Tako to biva u životu i sportu. Nastup hrvatske košarkaške reprezentacije na Europskom prvenstvu najbolje ilustrira ovu konstataciju. Jer unatoč znanju i vještini, mora se imati i djelić sreće. A sastav izbornika *Repeše* ovog puta je ima u izobilju.

ČETIRI PORAZA I DVIJE POBJEDE: Već na samom otvorenju šampionata Hrvatska je razočarala blijedom igrom i neočekivanim porazom od Latvije (77-85) i najavila strepnju glede svakog sljedećeg susreta. Potom je uslijedio »tračak nade« u vidu očekivane pobjede protiv najprijatnijeg iznenađenja cijeloga natjecanja, Portugala (90-68) i barem trenutačnoga optimizma za nastavak natjecanja u prvoj eliminacijskoj skupini. I tada se, u sljedećoj i posljednjoj utakmici B skupine, dogodio ključni i pokazat će se prijelomni, trenutak sretnoga epiloga dosadašnjeg tijeka Eurobasketa 2007. Hrvatska je dobrom igrom nošena na krilima sportske sreće i trice u posljednjim trenucima susreta, svladala apsolutnog favorita i domaćina šampionata, Španjolsku (85-84), izborila plasman u drugi krug ponijevši sa sobom važna 4 boda. Obzirom kako je Portugal uspio svladati Letoniju, izbaciti je iz daljnjeg natjecanja i sam

preuzeti njezino mjesto (poslije će se i to pokazati iznimno važnim za Hrvatski proboj u četvrtfinale). Nošeni euforijom velike pobjede protiv aktualnih svjetskih šampiona svi su realno očekivali uspjeh protiv momčadi Izraela, također velikog iznenađenja iz prve runde koji je to postao eliminiravši favoriziranu momčad Srbije. Ali, kako to biva umjesto očekivana dva boda i siguran prolaz u četvrtfinale Hrvatske je ponovno pokazala »staro lice« i kiksirala kada to najviše treba (75-80) i ponovno dovela u pitanje svoj plasman među osam najboljih momčadi Staroga kontinenta. Sljedeći susret u drugoj skupini E, igran je protiv aktualnog prvaka Europe, selekcije Grčke tijekom kojeg je Repešina momčad dominirala imajući aktivni rezultat tijekom cijele utakmice. No kada je to najviše trebalo, šut je stao i zakazala je obrana, a Grci su tricom u posljednjoj sekundi iskoristili svoju priliku za pobjedu (78-81). I tada je sve izgledalo najcrnije moguće i plasman dalje se činio pomalo nemogućom misijom, jer se posljednji susret igrao protiv favorizirane Rusije, jednog od najozbiljnijih kandidata za naslov. Ali tada, ponovno stupa na snagu prijateljski Portugal i pobjedom protiv Izraela (94-85) vraća Hrvatska na velika vrata ulaska u četvrtfinale.

U posljednjem susretu skupine E, poslije odlične igre u prvom dijelu uslijedila je »stara priča« u drugom dijelu i novi poraz (70-83). Za prolaz su se trebale poklopiti dvije stvari. Da Grčka svlada Portugal, a da Španjolska pobijedi Izrael. I dogodile su se. Jer kada se leti na krilima sreće ni jedna destinacija nije nedostižna.

ČETVRTFINALE: U trenutku pisanja ovoga teksta (srijeda) još uvijek nije poznat protivnik Hrvatske u četvrtfinalu, ali je

izvjesno kako će to biti Slovenija ili Litva. Susret za plasman u polufinale i borbu za medalje igra se upravo danas (petak 14. rujna) i vrijeme je da se sva sreća još jednom koncentrira na jednom mjestu. Jer često puta se znalo događati da momčad koja tijekom prve polovice turnira igra slabo, u nastavku zaigra odlično i iznenadi sve. Glede prvog dijela Hrvatske je zbilja iznenadila sve svojim šokantnim i dramatičnim nastupima, a ništa ne bi imali protiv i pozitivnoga iznenađenja u četvrtfinalu. Tko će biti protivnik apsolutno je svejedno.

BORBA ZA OI: Ako i izgubi susret četvrtfinala Hrvatska nastavlja borbu za plasman od 5-8 mjesta, što je ovoga puta iznimno važno je i sedma momčad na Eurobasketu dobiva olimpijsku vizu za Peking 2008. A nakon svega i plasman na najveću svjetsku sportsku smotru bio bi hvale vrijedan uspjeh. ■

Goran Šomodi, igrač i trener squasha

Počinje jesenska sezona

Poslije ljetne stanke predstoje nova natjecanja u svim konkurencijama

Razgovor vodio: Dražen Prčić

igračem i trenerom Squash kluba »Votuzo« iz Subotice.

► **Ljetu se polagano bliži kraj, ali zato počinje nova, jesenska sezona squasha. S kojim natjecanjima se squash vratio u natjecateljski pogon?**

Posljednjeg vikenda na prijelazu između kolovoza i rujna Beograd je bio domaćin velikoga međunarodnoga turnira »Trofej Beograda« na kojemu su nastupili brojni igrači iz zemlje i svijeta. U iznimno jakoj konkurenciji od 64 prijavljena igrača uspio sam osvojiti 23. mjesto, dok su *Zoran Jurić* i *Marko Skenderović*, također natjecatelji našeg kluba zauzeli 35. odnosno 36. mjesto.

► **Potom je uslijedio i drugi po redu »Trofej Subotice« upriličen u sklopu proslave Dana grada. Tko su bili slavodobitnici na ovom domaćem natjecanju?**

Prvo mjesto je osvojio prvi igrač našega kluba *Leon Štajnfeld*, koji me je svladao u finalnom susretu, dok je treće mjesto osvojio *Vladimir Patarčić*.

► **Ovim, sada već tradicionalnim natjecanjem, squash je u Subotici započeo treću sezonu svoga postojanja. Koliko ste uspjeli omasoviti ovaj sport u svojoj sredini za relativno kratko vrijeme njegova egzistiranja?**

Za nepune tri godine od početka promoviranja i igranja squasha u Subotici, mislim da smo uspjeli animirati i više nego solidan broj ljudi koji su zavoljeli ovaj sport i odlučili ga redovito upražnjavati, bilo kao natjecatelji ili samo obični rekreativci. Kroz razne uzrasne

selekcije, od najmlađih natjecatelja sve do najstarijih rekreativaca, trenutačno naš klub broji oko 400 igrača koji u određenom kontinuitetu redovito igraju na našim terenima, što je i više nego zadovoljavajuće za jedno, tako kratko razdoblje.

► **Afirmiranju squasha u najvećoj mjeri pridonijeli su i brojni turniri koje »Votuzo«**

redovito organizira. Što je u planu tijekom nastavka sezone?

Trenutačno je u izradi kalendar natjecanja, koja će biti organizirana prema programu Squash saveza Srbije, pa još uvijek ne mogu s potpunom točnošću govoriti o terminima budućih natjecanja, ali već sada mogu najaviti kako je u planu mnoštvo rekreativnih turnira koji će tijekom jeseni i zime biti redovito organizirani u našem klubu

► **U vašem klubu se posvećuje dostojna pažnja i ženskom natjecateljskom pogonu. Tko je trenutačno najbolja igračica?**

Naša najbolja igračica je *Ivana Debeljački*, a mogu reći kako imamo ženske natjecateljske sastave u svim uzrastima i očekujemo sve bolje rezultate na predstojećim natjecanjima koja će biti upriličena na vojvođanskoj i državnoj razini.

Mjesečna pretplata

U Squash klubu »Votuzo« postoji mogućnost mjesečne pretplate koja iznosi 3000 dinara za termin tijekom radnih dana, dok je ona 4000 ukoliko se želi igrati i tijekom vikenda.

► **Dobrih rezultata ne može biti ukoliko se ne trenira redovito. Kada i u kojim terminima se održavaju treninzi?**

Od ponedjeljka 3. rujna započeli smo redovite treninge koji se održavaju pod mojim stručnim nadzorom tri puta tjedno. Ovisno o školskim i ostalim obvezama naših natjecatelja, oni mogu trenirati ponedjeljkom, četvrtkom i subotom u predviđenoj satnici i rasporedu, od 8 do 17 sati.

► **Koji su termini dostupni za građanstvo i sve one koji bi željeli početi s igranjem squasha?**

Neovisno o vremenu i terminu za trening, jer klub ima na raspolaganju dva terena, svi koji bi željeli igrati ili probati squash, mogu to učiniti svakoga dana u vremenu od 8 sati izjutra pa sve do 23 sata navečer. Cijena zakupa terena u trajanju od 45 minuta iznosi 400 dinara za prijednevne termine, dok su poslijepodnevni 600 dinara. Ovim putem bih pozvao sve zainteresirane, bez obzira na uzrast, da dođu i pokušaju, a osobito mlađe jer možda se među njima krije i budući squash šampion. ■

Squash, kao izrazito dvoranski sport, ljeti, zbog nesnosnih vrućina i željenog izlaska na otvorene prostore, trpi nužnu natjecateljsko-igračku stanku. Ali već koncem ljeta, s prvim hladnijim i kišovitim danima vraća se u žižu interesiranja brojnih zaljubljenika u ovaj atraktivan, dinamičan sport. O planovima za jesensku sezonu i svemu vezanom za squash razgovarali smo s *Goranom Šomodijem*,

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	NIJE BOLESTAN	SAVEZNA AMERIČKA DRŽAVA (GL. GRAD: PHOENIX)	KRAŠEV ČOKOLADNI BOMBON	PODCJENJIVATI	BIVŠA VISAŠICA ACKERMANN	DRVORED	ISLUŽENI VOJNIK	LJUBA TADIĆ	ITALIJA	BAVITI SE VESLANJEM	GLAZBENA OZNAKA ZA STALNO VRAĆANJE TEME	ODSJEČNO SVIRATI	UMILNO GOVORITI DJETETU
ZABORAVNOST													
KRATKA DRAMA									TAL. KNEŽEVSKA DINASTIJA SREDIŠTE VRTNJE				
ZGRADA MUSLIMANSKOG STARJEŠINSTVA								LITERARNI HOHSTAPLER BENDER					
UKRASNA BILJKA IZ PORODICE VRIJESOVA (MNOŽ.)								MONA LISA ILI GUERNICA ICO ODMILA ICKO					
PTICA KOJA SE HRANI RIBOM (MNOŽ.)									PAPIN GODIŠNJI PRIHOD AFRIČKI VIRUS				
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	GLUMICA ROŠIĆ CER I PLUTNJAK (MNOŽ.)					SOLI OCTENE KISELINE							
VREĆA OD KOSTRIJETI (ARAR)						NAPUCATI; NATAKNUTI NA ŠTO ŽRTVENIK							ČAROBNI NAPITAK
"RADIJUS"		VIŠAK TEČAJNE VRIJEDNOSTI (AGIO) ANTIKVARI					NOBELIJ BOLESNIK OD AUTIZMA			DUBROVAČKO ŽENSKO IME KRILO ZGRADE			
SPORTSKA VEDETA			MITSKA PTICURINA BUG. SKLADATELJ, GEORGI					LANA TURNER GORILA ILI MANDRIL			IME GLUMCA PACINA ISTRAŽIVAČ PODMORJA		
ČVRSTO MISLJENJE O ČEMU					LUTATI UOKOLO FRANC. KO-MEDIOGRAFI ("ŠKRTAC")								
STRUČNJAK ZNALAC (FIG.)									TURSKI DRAGULJ (HAKIK)				
OPSEŽNA SKLADBA									"KILOVOLT" "AIDA" I "PORIN"			SUMPOR UTAKMICA (ŽARG.)	
MATERIJAL ZA GRAMOFONSKE PLOČE						SROLATI KLIP STAPNOG STROJA							
NAŠA NAFTNA TVRTKA				ISKAZ PRED JAVNOŠĆU "KILOGRAM"						RIJEKA U POLJSKOJ JAPANSKA VALUTA			
 ISPOSNIK PLACIDO DOMINGO							SLAB ..., VI, ONI						STO ČETVORNIH METARA
RASPORED RTV EMISIJA								SINDROM REUMATIZMA UGLJIK					
ORIJAS, KOLOS				TRUSNA TOČKA IZNAD HIPOCENTRA									

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 zaboravljičnost, dramole, este, rijaset, ostap, azaleje, slika, vodomari, anat, neva, acetati, harar, nabiti, r, azio, no, ore, as, aela, lt, al, slay, turnarati, tata-mata, atak, oratorij, kv, s, vinil, smotati, ina, istup, ner, asket, nejak, program, reuma, div, epicentar.

Uredništvo programa na hrvatskom jeziku

POZIV NA AUDICIJU

Ako želite sudjelovati u snimanju serije radijskih drama...

Ako poznajete dijalektalnu bunjevačku ikavicu i mislite da imate dara za glumu...

Ovo je pravi trenutak da pokažete svoj talent!

Bez obzira na godine, jeste li muško ili žensko,
prijavite se na audiciju za potrebe snimanja serije radijskih drama,
koju organizira

Uredništvo programa na hrvatskom jeziku.

Očekujemo vas u tonskom studiju Radio Subotice,

u ulici Jovana Mikića 12, u dva termina:

u srijedu 19. i četvrtak, 20. rujna, od 16 i 30 do 19 sati.

Bliže informacije na telefon 552-200, uredništvo na hrvatskom jeziku,

ili 063/552-953, radnim danima od 10 do 15 sati.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	6.000 din	7.080,00 din
1/2	3.600 din	4.248,00 din
1/4	2.000 din	2.360,00 din

DRUGA I PREPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	5.000 din	5.900 din
1/2	3.000 din	3.540 din
1/4	1.700 din	2.040 din

UNUTARNJE STRANE / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	4.000 din	4.720,00 din
1/2	2.400 din	2.832,00 din
1/4	1.360 din	1.604,80 din
1/6	950 din	1.121,00 din
1/12	600 din	708,00 din

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%. SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

**PETAK
14.9.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.15 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Oprah Show
11.00 - Iznogoud, crtana serija
11.25 - Glas domovine
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život, telenovela
13.15 - Život s cvijećem
13.35 - Krš i more: Veliki zid
14.05 - Unwed Father, film
15.40 - Hrvatska danas
15.55 - Znanstvene vijesti
16.00 - Znanstvena petica
16.30 - Živa pustinja - Pustinja
Tunis - Libija: Zemljini memoari
17.00 - Vijesti
17.10 - Na posebnom zadatku: Sheveningen - s druge strane zida
17.50 - Ljubav u zaleđu, serija
18.45 - Kazalište u kući, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Čarolija 9., serija
21.00 - Payback (Vraćanje duga), američki film
22.50 - Vijesti
23.05 - Lica nacije
23.55 - Vijesti iz kulture
00.05 - Noćni program

07.05 - TV raspored
07.10 - TV kalendar
07.20 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Riblje redarstvo, crtana serija
09.30 - Briljanteen
10.20 - Darcy's Wildlife, serija za mlade
10.45 - Inspektor Morse, serija
12.30 - Muslimani u Europi
13.00 - Alf, crtana serija
13.30 - Vijesti na Drugom
13.39 - Vrijeme
13.45 - Briljanteen
14.35 - Crtani film
14.50 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
15.15 - Nora fora, igra za djecu
15.45 - O.C. 3., serija
16.30 - Tree Hill 3., serija
17.15 - Hitna služba 12., serija
18.05 - Županijske panorame
18.30 - Vijesti na Drugom

18.55 - My Family 5., humoristična serija
19.30 - Allo, allo 7. - humoristična serija
20.05 - Lovci na natprirodno, serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3., serija
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Frostov pristup 12., mini-serija
00.20 - RETROVIZOR: Zločinački umovi 1., serija
01.05 - Pregled programa za subotu

06.30 Skrivena istina, serija
07.20 Nascar utrke
08.10 Šaljivi kućni video
08.35 Obiteljske veze, serija
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Svi vole Raymonda
12.00 Vijesti
12.15 Cosby show, serija
13.10 Tata i zetovi, serija
13.50 Pohane zelene rajčice, igrani film
16.00 Obiteljske veze, serija
16.30 Svi vole Raymonda
16.55 Vijesti
17.05 Svi vole Raymonda
17.35 Cosby show, serija
18.05 Cosby show, serija
18.35 Tata i zetovi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Zemlja zmajeva, mini serija 1. dio
21.30 Vijesti
21.50 Zemlja zmajeva, mini serija 2. dio
23.20 Seks i grad, serija
23.50 Lijepe i ambiciozne, serija
00.40 Bliska opasnost, film
02.15 JAG, serija
03.05 Kraj programa

06.05 Everwood, serija (R)
06.55 Astroboy, crtana serija
07.15 Transformers Energon
07.40 Montecristo, telenovela
08.30 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
09.00 Puna kuća, humoristična serija (R)
09.25 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.50 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.15 Sudnica, show (R)
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.15 Eksploziv, magazin (R)

11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.05 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
22.15 Kung Pow, igrani film, akcijska komedija
23.40 Vijesti
23.50 Big Brother, show
00.00 Kraj svijeta, film, horor
01.35 Kunolovac, kviz
03.35 Hrabrost ratnika, igrani film, akcijski (R)

**SUBOTA
15.9.2007.**

07.35 - TV raspored
07.40 - TV kalendar
07.50 - Velike filmske zvijezde: Jean-Pierre Cassel
08.20 - Vijesti
08.30 - Kinoteka: Sjena sumnje, američki film
10.15 - Vijesti
10.21 - Vijesti iz kulture
10.30 - Kućni ljubimci
11.00 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Potrošački kod
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.45 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
15.00 - Fotografija u Hrvatskoj
15.15 - Globalno vino, dokumentarna serija
16.10 - Euromagazin
16.45 - Prirodni svijet: Priča o Tokiju, dokumentarni film
17.40 - Vijesti
17.55 - Kazalište u kući, serija
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Velo misto, dramska serija
21.40 - Svježa krv, američki film

23.40 - Vijesti
23.55 - Vijesti iz kulture
00.05 - Zandalee, američki film
01.45 - Blackheart, američki film
03.15 - Betrayed, američki film
04.40 - Wimps, američki film
06.15 - Hrvatska nogometna liga - emisija

07.00 - TV vodič
08.40 - Žutokljunac
09.35 - Miki i prijatelji
09.55 - Mala sirena
10.20 - Majstori svirači: Večer hrvatskih skladatelja
11.25 - O.C. 3., serija
12.10 - Tree Hill 3., serija
12.55 - Obavještajci 3., serija
13.55 - Spa-Francor champs: Kvalifikacijski trening F-1 za Veliku nagradu Belgije, prijenos
15.10 - Sportski program
16.10 - Oprah Show
16.55 - Sportski program
18.30 - Koncert
19.25 - Allo, allo 7. - humoristična serija
20.00 - Dinamo - Slaven Belupo, prijenos
22.00 - Emisija
23.00 - Sportske vijesti
23.10 - Urednica tabloida, serija
23.55 - RETROVIZOR: Zločinački umovi 1., serija
00.40 - Pregled programa za nedjelju

07.00 Prašćićgrad, crtana serija
07.20 Power rangers S.P.D., serija
07.40 Bratz, crtana serija
08.30 Automotiv, auto moto magazin
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Zemlja zmajeva, mini serija 1. dio
12.30 Zemlja zmajeva, mini serija 2. dio
14.00 Preživjeti katastrofu, serija
15.00 Cimmer fraj, serija
15.40 Lud, zbunjen, normalan, serija
16.20 Naša mala klinika, serija
17.15 Vijesti
17.25 Kod Ane, kulinarski show
18.05 Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV

20.00 Dobar posao u Italiji, igrani film
22.05 Ponoćno krstarenje, igrani film
23.45 Lijepe i ambiciozne, serija
00.35 Požuda, igrani film
02.25 Prekinuta tišina, igrani film
04.00 Kraj programa

05.55 Krava i pilić, crtana serija
06.20 Trollz, crtana serija
06.40 Transformers Cybertron, crtana serija
07.05 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.30 Obiteljski grijesi, igrani film, drama
09.05 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
11.25 Lijepe žene, dramska serija
12.20 Bijeg, dramska serija
13.20 Vijesti uz ručak
13.25 Predivna zemlja, igrani film, drama
15.30 Big Brother, show (R)
17.25 Zvijezde Ekstra: Latino bogovi i božice, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Posljednja bitka, igrani film, triler
22.15 Big Brother, show
23.20 Tri kralja, igrani film, akcijski
01.20 Big Brother, show
01.30 Kunolovac, kviz
03.30 Kung Pow, igrani film, akcijska komedija (R)

**NEDJELJA
16.9.2007.**

07.10 - TV raspored
07.15 - TV kalendar
07.25 - 20000 milja ispod mora, crtani film
08.10 - Bruckner: 7. simfonija - Simfonijski orkestar, dirigent Nikša Bareza
09.15 - Čudom preživjeli: Preživjeli napad morskih pasa, dokumentarna serija
10.10 - Vijesti
10.16 - Vijesti iz kulture
10.25 - Foyleov rat 4., serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.25 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom

12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Vijesti
15.15 - Svirci moji, glazbena emisija (1.)
16.00 - Jelovnici izgubljenog vremena
16.20? Dragi Vincent, dokumentarni film
17.10 - Renaissance Man (Renesansni čovjek), američki film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Mrtvi kutovi, hrvatski film
22.00 - Vijesti
22.15 - Evergreen: Melvin and Howard, američki film
23.55 - Vijesti iz kulture
00.05 - Galactica 3., serija
00.50 - Nedjeljom u dva
01.50 - Čudom preživjeli: Preživjeli napad morskih pasa, dokumentarna serija
02.40 - Mao Zedong - kineska priča: Protiv struje, dokumentarna serija
03.40 - Reprizni program
04.40 - Svirci moji, glazbena emisija (1.)
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Split: More

07.00 - TV vodič
10.00 - 42. vinkovačke jeseni - prijenos svečanog mimohoda
11.30 - Donji Miholjac: Misa, prijenos
12.30 - Biblija
12.40 - Skica za portret
12.55 - Živa pustinja - Pustinje Tunis - Libija: Živjeti, bilo kako
13.30 - Studio F-1
13.50 - Spa-Francorchamps: F-1 za Veliku nagradu Belgije, prijenos
15.50 - Studio F-1
16.25 - Olimpijski dan mladih, reportaža
16.40 - Magazin nogometne Lige prvaka
17.10 - Galactica 3., serija
17.55 - Odbojka (M), EP - finale, prijenos
20.30 - Berlin: Atletika, Zlatna liga - snimka
21.25 - Košarka (M), EP - finale, prijenos
23.35 - Sportske vijesti
23.40 - Mao Zedong - kineska priča: Protiv struje, dokumentarna serija

00.40 - RETROVIZOR: Zločinački umovi 1., serija
01.25 - Pregled programa za ponedjeljak

06:40 Flintove avanture
07:05 Prašćićgrad, crtana serija
07:30 Bratz, serija
08:20 South Beach, serija
09:10 Čarobnice, serija
10:00 Smallville, serija
10:45 M.H.Clark: Prije no što kažem zbogom, film
12:35 Hercule Poirot: Umorstvo Rogera Ackroyda, igrani film
14:25 Ostati živ, dokumentarno igrana serija
15:15 Prvo dolazi ljubav, film
17:00 Vijesti
17:05 Dobar posao u Italiji, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
21:15 Dani groma, igrani film
23:15 Red Carpet, zabavna emisija
00:25 Svi mrze Chrisa, serija
00:50 Kriška, igrani film
02:50 Red Carpet, zabavna emisija
03:50 Kraj programa

06.15 Lijepe žene, dramska serija (R)
07.10 Pet razloga, humoristična serija
07.35 Centar svijeta, humoristična serija
08.05 Krava i pilić
08.25 Looney tunes
08.50 Transformers Cybertron
09.15 SpužvaBob Skockani
09.40 Mladi mušketiri, dramska serija (dvije epizode)
11.25 Red Bull Air Race 2007.- Porto, sportsko-dokumentarna emisija
12.00 Istjerivači duhova 2, igrani film, komedija
13.50 Vijesti uz ručak
13.55 Evolucija, film, komedija
15.40 Grozna cura, film
17.15 Odred za čistoću, zabavna emisija
17.50 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Big Brother, show
20.00 CSI, kriminalistička serija
20.50 Put izdaje, akcijska serija
21.45 Pad Crnog jastreba, film

00.05 Big Brother, show
00.15 FBI: Istraga, serija
01.10 Kunolovac, kviz
03.10 Posljednja bitka, igrani film, triler (R)

**PONEDJELJAK
17.9.2007.**

06.45 - TV raspored
09.15 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.17 - Radni ručak
14.00 - Otac Goriot, francuski film
15.40 - Hrvatska danas
16.00 - Mir i dobro
16.35 - Život uživo
17.35 - Vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.45 - Kazalište u kući, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Garcia, hrvatski film
21.50 - Boje nevidljivog, dokumentarni film
22.30 - Vijesti
22.37 - Poslovne vijesti
22.40 - Otvoreno
23.30 - Vijesti iz kulture
23.40 - Na rubu znanosti
00.40 - Dobro ugođena večer: Gesta za Tina, balet
02.05 - Jedinica iz sjene, serija
02.50 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
03.35 - Moja obitelj 5. humoristična serija
04.05 - Oprah Show
04.50 - Skica za portret
05.00 - Muslimani u Europi: Švedska
05.30 - Boje nevidljivog, dokumentarni film
06.00 - Anin dvostruki život

07.10 - TV raspored
07.25 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.50 - Alf, crtana serija
08.15 - Žutokljunac
09.10 - Riblje redarstvo, crtana serija
09.45 - Navrh jezika
09.55 - Športerica
10.10 - Glazbeceda
10.25 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.50 - Renaissance Man (Renesansni čovjek), američki film

12.55 - Muslimani u Europi: Švedska
13.30 - Vijesti na Drugom
13.55 - Navrh jezika
14.05 - Športerica
14.20 - Glazbeceda
14.50 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
15.15 - Nora fora, igra za djecu
15.45 - O.C. 3., serija
16.30 - Tree Hill 3., serija
17.15 - Hitna služba 12., serija
18.05 - Županijske panorama
18.30 - Vijesti na Drugom
18.55 - Moja obitelj 5.
19.30 - Allo, allo 7.
20.05 - Jedinica iz sjene, serija
20.50 - Luda kuća 2., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 3.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Sažeci španjolske i talijanske nogometne lige
23.15 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
00.00 - RETROVIZOR: Zločinački umovi 1., serija
00.45 - Pregled programa za utorak

06:15 Skrivena istina, serija
07:05 Nascar utrke
07:55 Pepa prašćić
08:00 Traktor Tom
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija
14:00 Dani groma, igrani film
16:00 Obiteljske veze, serija
16:30 Svi vole Raymonda
16:55 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:45 Tema dana
20:00 Nora Roberts: Nebo nad Montanom, igrani film
21:45 Uvod u anatomiju, serija
22:45 Kućanice, serija
23:40 Vijesti
00:00 Seks i grad, serija
00:30 Audrey Hepburn: Diva za sva vremena 1, film
02:10 JAG, serija
03:00 Kraj programa

05.40 Everwood, serija (R)
06.30 Astroboy, crtana serija

06.50 Spiderman, crtana serija
07.15 Montecristo, telenovela
08.05 Princ iz Bel-Aira, (R)
08.35 Puna kuća, serija (R)
09.00 Pod istim krovom, (R)
09.25 Bračne vode, serija (R)
09.50 Sudnica, show (R)
10.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
10.50 Ekkluziv, magazin
11.35 Vijesti
11.40 Zabranjena ljubav, (R)
12.10 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.05 Put izdaje, akcijska serija
21.55 Solo, igrani film, akcijski
23.40 Vijesti
23.55 Big Brother, show (R)
00.05 Put izdaje, serija (R)
00.55 Kunolovac, kviz
02.55 Pad Crnog jastreba, film, ratni (R)

**UTORAK
18.9.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.10 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Oprah Show
10.55 - City Folk: Ljubljana
11.25 - Eko zona
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.17 - Radni ručak
14.00 - The Room Upstairs, američki film
15.40 - Hrvatska danas
15.55 - Znanstvene vijesti
16.00 - Emisija pučke i predajne kulture
16.35 - Život uživo
17.35 - Vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.45 - Kazalište u kući, serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.05 - Globalno sijelo
20.40 - Kontraplan

21.30 - Veliki brodolomi
Jadrana: Jadranski Titanic -
Baron Gautsch

22.20 - Vijesti

22.27 - Poslovne vijesti

22.30 - Otvoreno

23.20 - Vijesti iz kulture

23.30 - Direkt

00.05 - Hotel Babylon, serija

00.50 - Moja obitelj 5., serija

01.20 - Oprah Show

02.05 - The Room Upstairs,
američki film

03.45 - Skica za portret

03.50 - Globalno sijelo

04.20 - Eko zona

04.50 - Muslimani u Europi:
Nizozemska

05.20 - Veliki brodolomi

Jadrana: Jadranski Titanic -

Baron Gautsch

06.00 - Anin dvostruki život

Jadrana: Jadranski Titanic -

Baron Gautsch

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06.00 - Anin dvostruki život

06:00 Skrivena istina, serija

06:50 Nascar utrke

07:40 Pepa prašćić

07:50 Traktor Tom

08:10 Šaljivi kućni video

08:35 Obiteljske veze, serija

09:00 Nova lova, TV igra

11:00 Svi vole Raymonda

12:00 Vijesti

12:20 Cosby show, serija

13:20 Tata i zetovi, serija

14:00 Nora Roberts: Nebo nad

Montanom, igrani film

15:45 Obiteljske veze, serija

16:20 Svi vole Raymonda

16:50 Vijesti

17:05 Svi vole Raymonda

17:35 Cosby show, serija

18:35 Tata i zetovi, serija

19:15 Dnevnik Nove TV

19:45 Tema dana

20:00 Naša mala klinika, serija

21:00 Luda kuća, igrani film

22:40 Vijesti

23:00 Seks i grad, serija

23:30 Na rubu zakona, serija

00:20 Audrey Hepburn: Diva

za sva vremena 2, film

02:00 JAG, serija

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

02:50 Kraj programa

20.00 Big Brother, show

21.15 Ludi provod po Europi,

igrani film, komedija

22.45 Reži me, dramska serija

23.45 Vijesti

00.00 Big Brother, show (R)

00.10 Put izdaje, serija (R)

01.00 Kunolovac, kviz

03.00 Solo, film, akcijski (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

04.35 Cobra 11, serija (R)

06.45 - TV raspored

09.15 - Ljubav u zaleđu, serija

10.00 - Vijesti

10.10 - Vijesti iz kulture

10.15 - Oprah Show

11.00 - Riječ i život, religijski

kontakt program

12.00 - Dnevnik (T)

12.30 - Anin dvostruki život

13.17 - Radni ručak

14.00 - Selma, Lord, Selma -

američki film

15.25 - Fotografija u Hrvatskoj

15.40 - Hrvatska danas

16.00 - Drugo mišljenje

16.35 - Život uživo

17.30 - Vijesti

17.45 - Najslabija karika, kviz

18.40 - Kazalište u kući, serija

19.15 - LOTO 7/39

19.30 - Dnevnik (T)

20.05 - Boje turizma: Slavonija

/ Zagreb i okolica

21.20 - Piramida

22.30 - Vijesti

22.37 - Poslovne vijesti

22.40 - Otvoreno

23.30 - Vijesti iz kulture

23.40 - Drugi format

00.30 - Moja obitelj 5., serija

01.00 - Oprah Show

22.30 - Vijesti iz kulture
22.40 - Film
00.25 - CSI: Miami 5., serija
01.10 - Monk 3., serija
01.55 - Oprah Show
02.40 - Fight for Justice, film
04.10 - Skica za portret
04.15 - Pola ure kulture
04.45 - Muslimani u Europi: Slovačka
05.15 - Brisani prostor
06.00 - Anin dvostruki život

07.05 - TV raspored
07.20 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.45 - Alf, crtana serija
08.10 - Žutokljunac
09.05 - Tom i Jerry kao klinici
09.40 - Kokice
09.50 - Abeceda EU: Z
10.05 - Kako žive životinje
10.20 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.45 - Film
12.30 - Muslimani u Europi: Slovačka
13.00 - Alf, crtana serija
13.30 - Vijesti na Drugom
13.45 - Tema tjedna
13.55 - Kokice
14.05 - Abeceda EU: Z
14.35 - Crtani film
14.50 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
15.15 - Nora fora, igra za djecu
15.45 - O.C. 3., serija
16.30 - Tree Hill 3., serija
17.15 - Hitna služba 12., serija
18.00 - Emisija
18.25 - Dinamo - Ajax, prijenos
20.20 - Nastavak emisije
20.45 - CSI: Miami 5., serija
21.30 - Luda kuća 2., TV serija
22.10 - Bitange i princeze 3.
22.50 - Vijesti na Drugom
22.55 - Sportske vijesti
23.10 - Monk 3., serija
00.00 - Odbojka (Ž), EP: Hrvatska - Rusija, snimka
01.00 - Pregled programa za petak

06:00 Skrivena istina, serija
06:50 Nascar utrke
07:40 Pepa praščić
07:50 Traktor Tom
08:10 Šaljivi kućni video
08:35 Obiteljske veze, serija
09:00 Nova lova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
12:00 Vijesti
12:20 Cosby show, serija
13:20 Tata i zetovi, serija

14:00 Smrtonosni obračun, film
15:45 Obiteljske veze, serija
16:20 Svi vole Raymonda
16:50 Vijesti
17:05 Svi vole Raymonda
17:35 Cosby show, serija
18:35 Tata i zetovi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:45 Tema dana
20:00 Istraga, magazin
21:40 Ostati živ, igrana serija
22:35 Vijesti
22:55 Izgubljeni, serija
23:50 Seks i grad, serija
00:20 Dva metra pod zemljom, serija
01:10 Druga šansa, igrani film
02:40 JAG, serija
04:05 Kraj programa

06.05 Everwood, serija (R)
06.55 Astroboy, crtana serija
07.15 Spiderman, crtana serija
07.40 Montecristo, telenovela
08.30 Princ iz Bel- Aira, (R)
09.00 Puna kuća, serija (R)
09.25 Pod istim krovom, (R)
09.50 Bračne vode, serija (R)
10.15 Sudnica, show (R)
10.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.15 Eksploziv, magazin (R)
11.30 Vijesti
11.35 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Big Brother, show (R)
13.05 Everwood, dramska serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel- Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 – Pravda na zadatku, kriminalistička serija
19.30 Zabranjena ljubav, sapunica
20.00 Big Brother, show
21.05 Savršeno ubojstvo, igrani film, triler
22.55 Reži me, dramska serija
23.55 Vijesti
00.10 Big Brother, show (R)
00.20 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
01.10 Kunolovac, kviz
03.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)
04.00 Reži me, dramska serija (dvije epizode) (R)

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 11 i 30 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem električni šporet »Sloboda«
Malo korišten
Tel: 024/ 562-700 zvati u večernjim satima.

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom«
1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.),
tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm,
uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 - 163.

Rasprodaja knjige »Saga o Bunjevcima«
(300 din.). Uskoro će se održati promocija
nove »Zavičajne čitanke« najavljene Sagom.
Autor Alojzije Poljaković očekuje zanimljiv
i tolerantan dijalog. Tel. 670-220, knjižara
»Plato«.

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u
Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.
Tel.: 024/522-677

Prodajem štenad N.K.D. ptičara stara 6
nedjelja.
Tucakov, Bački Breg, tel: 063-8348154

Prodajem šarplanince, štenad šampion-
skog podrijetla i odrasle ženke i mužjake
izuzetnog eksterijera i karaktera. Tijekom
cijele godine prodajem,
Karan. Tel: 025/ 830 - 475 i 063/ 717
- 4888.

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ
»Novo selo«. Plac 340 m²,
Tel. 024/ 532 - 505.

Prodajem veliku dvosobnu kuću u
Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprosto-
rijom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto
vlasništvo. Legalizirana gradnja.
Pitati na telefon 064/ 239 - 0122,
Tomica Crnković.

Od prvog listopada iznajmljujem sobu za
dvije studentice nepušače, u centru grada
– povoljno.
Tel. 064/2618022, 024/530-107 poslije 15
sati

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve
ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa
je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
''URNA''
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA**

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb,
važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno

- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)

- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom
smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

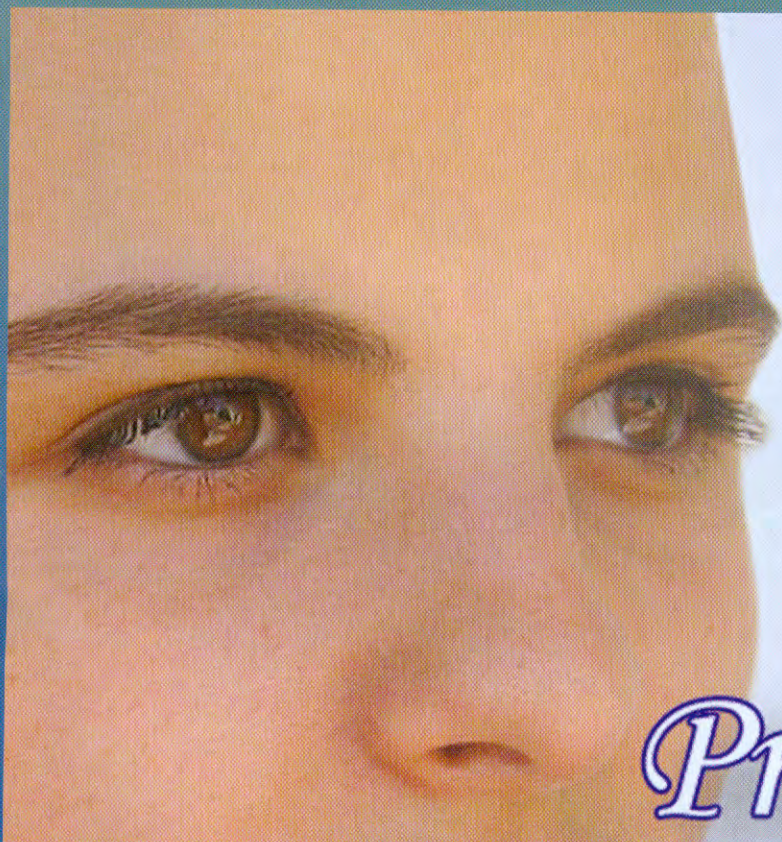

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

HRVATSKI GIMNAZIJSKI ODJEL NAŠAO SVOJE MJESTO

